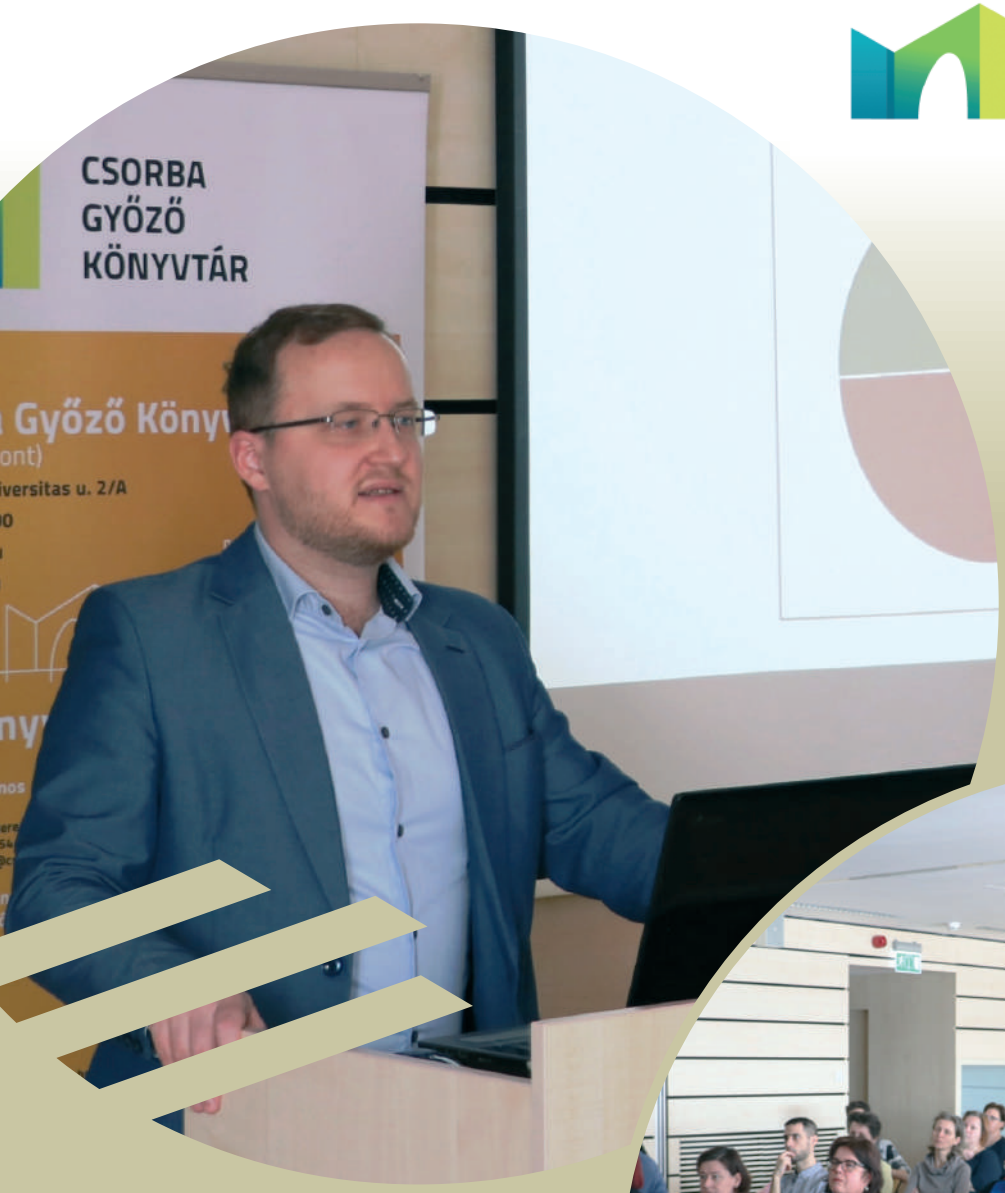
Könyvtári HírZengő

Baranya megyei könyvtárosok lapja

VII. évfolyam 1. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

Új kihívások, trendek és aktualitások - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

Kertészkedjünk a könyvtárban – játékos foglalkozások növényekkel

Mentsük meg a világot Micivel! - beszélgetés Agócs Írisszel

Hogyan készítsünk nyomtatott plakátot?

ISSN 2559-8767

2023. tavasz

Képválogatás a KSZR szakmai napról

1

2

3

4

5

6

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

A tavaszi számunkban elsőként egy összefoglalót olvashattok az év első KSZR szakmai napjáról, amelyet a megyei szolgáltatóhelyek könyvtárosainak szerveztünk. A szakmai nap keretében előadást hallhattunk többek közt a BKSZR eredményeiről és aktualitásairól, a könyvtári trendekről, fejlesztésekről, illetve az országos könyvtárhasználati szokásokról. Emellett bemutatásra került a Nemzeti Filmintézet Filmarchívum Klassz oktatási programja, és a nap végén pedig kiosztásra kerültek az Év BKSZR munkatársa díjak. Egy interjú keretében Agócs Írisz író-illusztrátorral az új könyve kapcsán beszélgettünk. Helyi érték rovatunkban Radanay Mátyás Ignác ellentmondásos és megosztó személyiségű pécsi püspök életét mutatjuk be. A Bemutatkoznak könyvtáraink rovatban Kővágószőlős könyvtári szolgáltató helyét ismerhetitek meg. ÖtletBörze rovatunkban tippeket adunk arról, hogy kertészkedés témában milyen foglalkozásokat tarthatunk gyerekeknek. A Hasznos tudnivalókban bemutatjuk a Magyar Madártani Egyesület honlapját, ahol akár a Madarak és fák napja alkalmából is gyűjthetünk ötleteket gyerekfoglalkozáshoz. Továbbá ebben a rovatban – a múltkor megkezdett sorozatunk folytatásaként – arról olvashattok, hogyan lehet a Canva képszerkesztő programon belül plakátot készíteni. Végül pedig a tavaszra készülve, a kertészkedéshez ajánlunk könyveket a gyermekeknek és felnőtteknek.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca, Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

1. kép: Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója
2. kép: A szakmai nap résztvevői
3. kép: Miszler Tamás, a CSGYK igazgatója
4. kép: Szöllősi Gréta, a CSGYK igazgatóhelyettese
5. kép: Erdős Emese, az NFI - Filmarchívum munkatársa
6. kép: A CSGYK vezetősége az „Év BKSZR munkatársa díj" díjazottaival

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS
4 Új kihívások, trendek és aktualitások - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban
INTERJÚ
5 Mentsük meg a világot Micivel! - beszélgetés Agócs Írisszel
HELYI ÉRTÉK
7 A katonás főpásztor: Radanay Mátyás Ignác pécsi püspök
BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK
8 A kővágószőlősi szolgáltatóhely
9 KisSzínes
ÖTLETBÖRZE
10 Kertészkedjünk a könyvtárban – játékos foglalkozások növényekkel
HASZNOS TUDNIVALÓK
11 Mindent a madarakról – MME
12 Hogyan készítsünk nyomtatott plakátot?
14 KÖNYVAJÁNLÓ

Új kihívások, trendek és aktualitások - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

A Csorba Győző Könyvtár KSZR szakmai napot szervezett február 22-én a megyei szolgáltatóhelyek könyvtárosainak. Intézményünk nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a saját és a megyében dolgozó könyvtárosok számára újabb ismereteket nyújtson.

Az előadásokat is úgy alakítjuk minden évben, hogy segítsék a könyvtárosok mindennapi munkáját, értesüljenek az aktualitásokról és az előadásokban hallott ötletekkel gazdagítsák, fejlesszék szolgáltatásukat. A szakmai nap vendége Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója és Erdős Emese, a Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum munkatársa volt. Az előadások után átadásra kerültek az Év BKSZR munkatársa díjak is. A résztvevő vendégeket Miszler Tamás, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója köszöntötte, ezt követően Szöllősi Gréta, intézményünk igazgatóhelyettese tartotta meg előadását a BKSZR eredményeiről és aktualitásairól. Ismertette a kistelepüléseknek nyújtott szolgáltatásokat és a 2022-ben végzett felhasználói elégedettségi felmérés eredményeit. Ezt követően Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója tartott előadást *Könyvtári trendek, fejlesztések és központi szolgáltatások Magyarországon* címmel. Előadásában bemutatta magát a könyvtári rendszert, a nemzeti könyvtár céljait, feladatkörét. Beszélt arról, hogy milyen irányba halad a könyvtári szakma, milyen új fejlesztések vannak az nemzeti könyvtárban, amely a legkisebb települések és nagyvárosok könyvtárosai számára is hasznosak lehetnek, illetve arra is kitért, hogy milyen együttműködési lehetőségekre áll készen kisebb-nagyobb könyvtárakkal. Előadásának másik lényeges pontja a könyvtárhasználati szokások közelmúltbeli változása volt, az országos adatok alapján a világjárványt követően visszaesés volt rájuk jellemző. Az utóbbi évben, az összes korosztályt figyelembe véve, pozitív változás történt a személyes könyvtárhasználat területén, a fiatal korosztályok körében azonban csökkenés figyelhető meg. Azonban ezzel párhuzamosan évről évre növekszik azok száma, akik távolról veszik igénybe a könyvtári szolgáltatásokat. A digitalizálás és az online tartalomszolgáltatás terén a nemzeti könyvtár együttműködést kínál a közkönyvtáraknak, elsősorban a helyismereti-helytörténeti dokumentumok vonatkozásában. Mindez azért fontos, mert nagyobb igény mutatkozik a digitalizált dokumentumok szolgáltatására, mint pár évvel ezelőtt. Az intézmény a könyvtáros-továbbképzésben is igyekszik a helyi igényekhez alkalmazkodni, akár kihelyezett képzések formájában is. Az OSZK a webarchiválást nemzeti feladatként végzi; nem csak a Magyarországon keletkezett tartalmakat, hanem a Magyarországra vonatkozó anyagokat is archivál, nagy figyelemmel kíséri a magyar vonatkozású kárpátaljai weboldalakat, amelyek száma ezer fölött jár. Elhangzott még, hogy a nemzeti könyvtárnak hamarosan elkészül a piliscsabai archiválási raktára, amely 100 folyókilométernyi polcrendszert foglal magába, ami jelentősen meghaladja a jelenlegi három külső raktár kapacitását.

Erdős Emese (NFI - Filmarchívum) előadás közben

Erdős Emese, a Nemzeti Filmintézet oktatási referense a *Klassz program: A Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum oktatási és ifjúsági programjának bemutatása* címmel tartott előadást. Elsőként bemutatta az intézmény céljait és feladatait, majd a Filmarchívum filmtörténeti weboldalát és azon belül az „Alapfilmek"-et, amelyet 2018 óta építenek. Az oldal célja, hogy a magyar filmtörténet értékeire és legérdekesebb darabjaira hívja fel a figyelmet, informatív, szórakoztató formában, illetve a filmekhez kapcsolódóan mutassa meg a Filmarchívum gazdagságát és sokoldalúságát. A 450 filmet tartalmazó válogatásban egészestés játék- és dokumentumfilmek, rövidfilmek, animációk egyaránt szerepelnek. A gazdagon illusztrált szócikkek elhelyezik az alkotásokat a filmtörténetben és az alkotók pályáján, kitekintéssel a kortárs és a nemzetközi kontextusra. A tartalmakat műfajok, rendezők, témák szerint le lehet kérdezni, a tájékozódást filmtörténeti idővonal és fogalomtár segíti. A Nemzeti Filmintézet **100 Alapfilmet** tesz elérhetővé a köznevelési intézmények számára. A válogatás során szempont volt, hogy arányosan képviselve legyenek a magyar filmtörténet korszakai, irányzatai és alkotói, az ismert, díjazott filmek és a méltatlanul elfeledett alkotások – az oktatás céljaira jól használható filmek. A válogatás a kezdetektől napjainkig terjed. A weboldal az általános iskolásoktól az egyetemistákig kínál olyan magyar filmtörténeti alkotásokat, melyek a közismereti tantárgyakhoz társítva minőségi tudáshoz juttatják a diákokat. Az előadó ezt követően bemutatta az Alapfilmkre épülő Klassz programot, amely a Filmarchívum oktatási programja. Ez a program ötleteket és segédanyagokat kínál arra vonatkozóan, hogyan lehet

TUDÓSÍTÁS

a filmeket az oktatásban és a tanulásban felhasználni. Tantárgyakhoz kapcsolódó tanári segédanyagok, óratervek, kvízek, játékok, online és offline feladatlapok állnak rendelkezésre. Eddig 49 tanári segédanyag készült el, ez a szám folyamatosan bővül és kerül feltöltésre. Ezek a segédanyagok egy KönyvtárMozi foglalkozáshoz is szabadon felhasználhatók. A Filmarchívum eddig filmekkel támogatta a KönyvtárMozit, tavaly viszont elindult az az együttműködés, hogy ha a KönyvtráMozi oldalon található filmek közül van valamelyiknek alapfilmes szócikke, akkor annak a linkje megtalálható a filmek mellett, illetve a tanári segédanyagok is elérhetők a felületen keresztül.

Az előadások után és a szakmai nap zárásaként intézményünk harmadik alkalommal adta át az Év BKSZR munkatársa díjat, amelyet a Villányi Ellátási Térséghez tartozó Villány település könyvtárosa, Kvassay Istvánné kapott meg, valamint a referensek javaslatai alapján az ellátási térségek egy-egy munkatársát is elismertük kiemelkedő munkájuk alapján.

- A Könyvtárbusz 1. szolgáltatási helyei közül, Sumonyról: Pappné Módenszieder Nikolett
- A Könyvtárbusz 2. szolgáltatási helyei közül, Vékényből: Deák Anna
- A Mohácsi Ellátási Térségből, Szajkról: Gátszeginé Kálmán Beáta
- A Pécsi Ellátási Térségből, Görcsönyből: Dömös Gézáné
- A Pécsváradi Ellátási Térségből, Hidasról: Szőke Boglárka
- A Sásdi Ellátási Térségből, Kisbesztercéről: Szűcsné Balogh Eszter
- A Siklósi Ellátási Térségből, Vokányból: Bálint Zsoltné
- A Szentlőrinci Ellátási Térségből, Szentlászlóról: Kernné Szommer Zsanett
- A Szigetvári Ellátási Térségből, Somogyapátiból: Kovács Katalin

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

INTERJÚ

Mentsük meg a világot Micivel! - beszélgetés Agócs Írisszel

A ***Mici megmenti a világot*** könyvsorozat legújabb, ***Tekla madarai*** című kötete kapcsán találkoztunk Agócs Írisz író-illusztrátorral. A beszélgetés során szó esett a rajzi szabadságról, a krumplik metamorfózisáról, az érzékenyítő könyvek fontosságáról és természetesen a világ megmentéséről is.

Könyveid sorát végignézve úgy tűnik, te már a kezdetek óta – lásd: *Kicsi, nagy* – rajta vagy a világ megmentésén. Lebuktattalak?

Hát, még az is lehet! De igazából, valószínűleg egyszerűen ilyen az alapbeállítottságom. A *Kicsi, nagy*-nak az a koncepciója, hogy egy dolog lehet rossz is és jó is, attól függ, hogy honnan nézed, és ha már lehet, akkor nézzük onnan, ahonnan jó, és ahonnan előre visz.

Térjünk ki rögtön egy olyan könyvsorozatra, amiben illusztrátorként vettél részt, és szerintem, bár a szövegeket nem te jegyzed, fontos állomás az utadon. Shona Innes érzékenyítő könyvsorozatára gondolok.

Több, mint 10 éve dolgozunk együtt Shona Innesszel. A nehéz helyzetek elfogadását, feloldását segítő könyvekkel kapcsolatban azt gondolom, hogy rendkívül nehéz helyzetben van a szerző, mert az érzékenyítő szándék okán nagyon könnyen válik didaktikussá a szöveg. Ha mesébe van építve az „üzenet", ha az a mese fő fókusza, akkor már nem biztos, hogy jó a sztori. Szerintem az érzékenyítés kétféleképpen működhet jól: ha nagyon el van bújtatva, mint például a *Micimackóban*, vagy ha van egy remek sztori, amiben vannak nehézségek, melyek a mese részei, de nincsenek kielemezve. Shona Innes könyvsorozatában az a jó, hogy a nehézségek nincsenek belecukizva egy történetbe. A szövegek úgy keletkeztek, hogy Shona a rendelőjében készített prospektusokat, szóróanyagokat (gyerekpszichológusként dolgozik), azért, hogy amikor a kisgyerekkel hazamegy a szülő, legyen egy emlékeztető a legfontosabb elhangzott dolgokról. A könyv pedig ezért is működik jól, mert nem mesekönyv, hanem egy fontos témákat feszegető szöveg, ami segíti az olvasást követő beszélgetést.

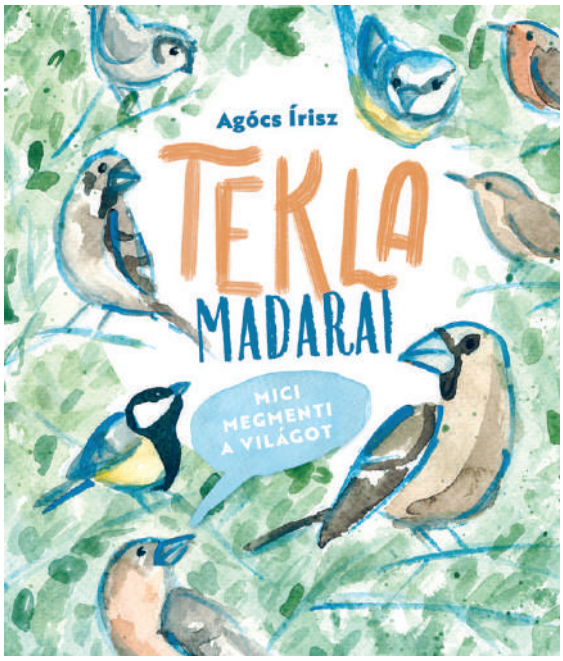
A *Rajzolj egy krumplit!* - sorozat kapcsán kiléptél a könyves keretből. Először a karantén ideje alatt online, fázisrajzokon keresztül mutattad meg, hogy lesz a krumpliból medve, polip, pásztor, aztán a könyvsorozattal folytatódott a rajzra csábítás.

Itt a fő tézis az volt: nem rajzolni tanítok, hanem a rajzi szabadságot tanítom meg. Az első lépésnél, amikor azt mondom, hogy rajzolj egy krumplit, már ott mindenki más irányba megy. Nincs két egyforma krumpli, ezért innentől kezdve nem uralom azt a történetet, de ettől függetlenül elhiszik nekem, sőt vállalom is érte a felelősséget, hogy a végén egy medve lesz

a krumpliból, ha azt ígértem. A vállalkozó szellemű krumplizók pedig boldogan, gondtalanul, tét nélkül rajzolják a saját alkotásukat. Gyönyörű rajzok készültek az online sorozat, majd a könyv alapján. Az oroszlán az egyik kedvencem, mert bár viszonylag bonyolult rajz, a gyerekek nagyon élvezik, és fantasztikus oroszlánok születtek. Mindegyik másképp néz ki, pedig az összes a könyv szerinti lépésekkel indult, nincs két egyforma. Ahogy nincs két egyforma krumpli, nincs két egyforma félkör fül, azaz saját dolgot csinálnak, be vannak húzva a csőbe. Kifejezetten imádom, hogy úgy tűnik, mintha én tanítanék valamit, de konkrétan csak egy dolgot tanítok: legyél tét nélküli.

Lehet, hogy ez a legnagyobb tanítás.

Őszintén remélem. Nem gondoltam, hogy ekkora baj van a rajzolással kapcsolatban. Az az érzésem, hogy bárki bátran énekel otthon a zuhany alatt, de otthon rajzolni még a sötét kamrában sem mernek, mert egyszer valaki azt mondta, hogy amit rajzolt, nem elég jó. A visszajelzések ezzel kapcsolatban megdöbbentőek voltak. Az, hogy valaki negyven éven át nem rajzol, mert azt mondta neki egy tanító néni anno, hogy béna, egészen elképesztő. Negyven évvel később már talán nem is él az a tanító néni, és ő még mindig nem rajzol kedvére. Akkor én azt mondom, hogy tutira lesz egy medvéje, de kezdjük egy krumplival. Ezek a visszajelzések nagyon megfogtak, ezért azt gondolom, ezzel nekem van feladatom. Ha kell, egyenként mindenkihez odamegyek és elmondom: ha szeretsz rajzolni, rajzolj! Nem az a cél, hogy tökéleteset alkossunk, ha azért rajzolsz, mert közben jól érzed magad, akkor kit érdekel? A rajzaim nagy százaléka a gyújtósban végzi, vagy vázlat, vagy kipróbáltam, de nem sikerült, a rajzok körülbelül 30 százalékából lesz tényleg valami. De én száz százalékig imádom az összes rajzot. Amiből gyújtós lesz, azt is. Ha már bekerül könyvbe, akkor van, hogy lehetett volna jobb, de a flow élmény teljesen független attól, hogy milyen eredményt érsz el.

Ezek a visszajelzések azok, amik igazán inspirálnak? Segített éberen tartani abban, hogy ezzel neked dolgod van?

Igen, abszolút. Nagyon hosszú meccsem volt magammal azzal kapcsolatban, hogy vajon az illusztrálás-e az én utam. Többnyire próbáltam kitérni előle, és nagyon sokat segített, hogy a krumplis-könyv akkora siker lett. Amikor az ember arról ábrándozik, hogy egyszer majd valamiben jó lesz, azt gondolja, hogy az valami gyönyörű, kidolgozott, nagyon súlyos, fontos alkotás lesz. Amikor rájöttem, hogy a krumpli az, amivel a csúcsot elértem, a világ legegyszerűbb dolga, akkor már biztos voltam benne, hogy nekem ezzel minden kétséget kizárólag feladatom van. Szeretnék lerombolni minden sztereotípiát, amit az emberek fejében már gyerekkorban elültettek a rajzolással kapcsolatban.

***Mici megmenti a világot* – Márkó bácsi kertje című könyved is szembemegy az átlag fogyasztói világgal. Miért tartod fontosnak, hogy a gyerekek fenntartható életmód irányából is kapjanak impulzusokat?**

A sorozattal legfőképp arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy nézz körül, figyeld meg, mi minden van körülötted és a teljes spektrum alapján hozz döntéseket. Tulajdonképp egyfajta hozzáállást szeretnék reklámozni a gyerekeknek. A könyvbe beépült a véleményem és nyilván úgy írom meg, hogy értsék, miért tartom jobbnak a vegyszermentes, saját termesztésű zöldségeket, mint a lefóliázott boltit, de meghagyom annak a lehetőségét, hogy ha mégis azt választja az olvasó, ne érezze magát rosszul. A *Márkó bácsi kertje* a klímaválság kérdéskörét veszi górcső alá, és sok apró, megvalósítható ötletet tartalmaz. Remélem, mindenki talál benne párat, ami számára megvalósítható. A nyitottság a fontos, hiszen nincsenek egységes receptek. De ha mindenki elgondolkodik, hogy mi az a pár dolog, amit a környezetéért tehet, ami belefér az életébe, amihez akár kedve is van és meg is teszi: az óriási dolog.

Mici a sorozat második részében megismeri a madarak világát és megtanulja hogyan, segíthet nekik (vagy éppen mikor kell békén hagyni őket). Hogy jöttek *Tekla madarai*?

A *Mici megmenti a világot* sorozathoz rengeteg ötletem volt, és az egyik legnagyobb kihívásnak a *Tekla madarait* éreztem. Az igazat megvallva eléggé madárfóbiás vagyok, ugyanakkor nagyon fontos feladatnak gondolom a madárvédelmet. A Magyar Madártani Egyesületben dolgozó kedves barátomat kértem meg, hogy meséljen arról, hogy hogy tehetünk igazán jót a madarakkal, hiszen ennek kapcsán nagyon sok jó szándékú tévhit kering. Például, klassz dolog a madáretetés, de ha a szomszéd telken épp fakitermelés folyik egy lakópark építéséhez, akkor értelmetlen. Csak akkor szabad gondozni a madarakat, hogyha később biztosítani tudjuk mindazt, amire szükségük van. Szerintem ez egy nagyon jó hozzáállás és összeért azzal, amit a sorozat előző kötetében is írtam: érdemes rendszerben gondolkozni.

Mi lesz a sorozat következő része?

Még nincs konkrét terv erre. Amikor a sorozat ötletét felvetettem a Pagony Kiadó főszerkesztőjének, Kovács Eszternek, akkor volt egy listám, hogy milyen témákat hoznék be szívesen. Most szerettem volna egy elég határfeszegető résszel előjönni, sőt már majdnem kész szövegem is volt, amikor újra átbeszélve Esztivel, lemondtunk róla. Ez a növényevés kontra húsevés témája lett volna. Nagyon nagy bennem a vágy, hogy ezzel kapcsolatban legyen egy gyerekeknek szóló, békéltető kötet. De elfogadtam a kiadó véleményét, hogy lehet, hogy nincs erre kellő nyitottság. Lehet, hogy a húse-

vőket megijesztené, hogy most majd konkrétan zöldségekkel tömi a könyv a gyerekek fejét. Ha pedig a növényevésen belül a vegánságot tekintem, ott van esély arra, hogy elfogadhatatlan a koncepció, hogy a nem ártást embertársainkra is kiterjesztve, megadjuk a lehetőséget és az időt, hogy saját meggyőződésük alapján változtassanak, vagy épp ne változtassanak. Két szálon gyűlnek a további részekre vonatkozó ötletek, az egyik a természettel való további ismerkedés, pl. a rovarvilág, vagy a méhekkel való barátkozáson keresztül. A másik pedig a természet és elsősorban a saját jövőnk megóvása vonalon, mint például a csomagolásmentes szemlélet, vagy divatosabb nevén a zero waste mozgalom, vagy az 5 „R" betűs angol szó: refuse (mondj nemet), repair (javítsd meg), reuse (használd újra), recycle (hasznosítsd újra), reduce (csökkentsd (a pazarlást)) - kibontása történetekké.

És végezetül, szerinted a könyvtárnak milyen szerepe lehet a világ megmentésében?

Hűűű, erre nagyon nehéz elfogulatlan választ adni, bár amellett, hogy a rajzolás mellett az olvasás a másik erős függőségem, saját jogán is elképesztően fontosnak tartom a könyvtárakat. Nyilván most épp ismét arrafele megyünk, hogy egyre inkább luxustermékké válik majd a könyv, és a világ legjobb dolga, hogy van egy hely, ahonnan kikölcsönözhetjük sorra egymás után a minket érdeklő köteteket, de emellett engem mindig maguknak a könyvtárosoknak a lénye varázsol el. Mindig ezt mondom, de számomra tényleg olyan, mintha a könyvtárosság nem egy szakma lenne, hanem tündéreknek egy speciális csoportja, akik a kisujjukból rázzák ki a könyvötleteket: hogy mi az, amit nekem ajánlanak, vagy az 5 éves kisfiamnak. Gyerekkoromban az egyik legmeghatározóbb élményem volt a bajai gyerekkönyvtár olvasóklubja, és azóta rengeteg könyvtárban jártam, de még soha nem sikerült egyetlen olyan könyvtárost sem elcsípnem, aki megcáfolta volna ezt a tündér elméletemet. (Bocs, ha most lebuktattam őket!) Viszonylag sokat foglalkozom a különböző elképzelésekkel, hogy a jelenlegi, fogyasztói társadalom hányféleképpen képes vagy kényszerül összeomlani, a legtöbb verzióban - már azokban, ahol még azért az emberek túlélnek - a könyvtárak igazi kincstárakká válnak, és az ott összegyűlt tudás, vagy irodalmi élmény életmentő lesz.

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

A katonás főpásztor: Radanay Mátyás Ignác pécsi püspök

Radanay Mátyás Ignácot 1687. augusztus 8-án nevezte ki I. Lipót király a töröktől nem egészen egy évvel korábban visszafoglalt pécsi egyházmegye élére. Hitbuzgó emberként ismerték, aki ráadásul nincs híján a hadi tapasztalatoknak sem: miután katonai szolgálatát letéve pappá szentelték, egervári plébánosként, majd zalavári apátként és főkapitányként tett komoly szolgálatokat a királynak és az egyháznak.

Az ő személyével tehát felcsillant a remény arra, hogy megkezdődjön a pécsi egyházmegye újjászervezése, amelynek a török időkben jelentősen átalakult az etnikai és felekezeti képe, és amely hatalmas károkat szenvedett a visszafoglaló háborúk során. A gondokat tetézte, hogy rendezetlenek voltak a birtokviszonyok, és tisztázatlanok a berendezkedő világi és egyházi hivatalok jogkörei.

Ebből adódott, hogy a heves vérmérsékletű és hajlíthatatlan természetű püspök többször is összetűzésbe került a polgári és katonai hatóságokat képviselő kamarai prefektussal és a városparancsnokkal. Azok ugyanis – hivatkozva az elmaradt szentszéki megerősítésre – nem ismerték el püspöknek, és erőszakkal visszatartották az egyházi jövedelmeket, amelyeknek így Radanay csak a töredékéhez jutott hozzá. Dühében – ha hihetünk ellenfelei feljegyzéseinek – nem egyszer felségsértő kijelentésekre ragadtatta magát: ezek miatt két ízben fogságba vetették, és nem sokon múlott, hogy sikerült elkerülnie a felségsértési pert és a püspökségtől való megfosztását.

Az elhúzódó, és a legmagasabb fórumokig eljutó konfliktus akadályozta Radanay szentszéki megerősítését, amely végül csak 12 évnyi küzdelem után, 1699-ben született meg. Ez idő alatt nem tudott jogszerűen plébánosokat beiktatni és templomokat újraszentelni, gondot okozott a paphiány, új templomok építésére pedig gondolni sem igen lehetett. A térség plébániahálózatának újjászervezésében tehát igencsak korlátozottak voltak a lehetőségei (a hosszúhetényi és talán a szászvári plébánia újraalapítása mellett a máriagyűdi templom felújítása fűződik a nevéhez), a püspökváros egyházi infrastruktúráját azonban jelentősen meg tudta erősíteni. Megkezdte a székesegyház felújítását, újraalapította a Mindenszentek templomát,

HELYI ÉRTÉK

1688-ban pedig elkészült a szabolcsfalui és az ürögi templom. Meghívta Pécsre a pálos szerzeteseket, akinek 1694-ben a budai városkapu közelében biztosított telket és építőanyagot a rendházuk felépítéséhez.

Szegénysége és a beiktatása körüli konfliktusok ellenére tehát múlhatatlan érdemeket szerzett a pécsi egyházmegye újjászervezésében, nem véletlen tehát, hogy alakját különleges nimbusz övezte. A hagyomány szerint halálakor így sóhajtottak fel a hívei: „Ó Istenünk, adj nekünk még több *Radanayt!*"

A protestánsok viszont egészen másként emlékeznek a püspök alakjára. Radanay ugyanis kinevezése után azonnal kemény kézzel látott hozzá a reformált felekezetek visszaszorításához, amiben segítették a jezsuiták és a többi visszatelepülő szerzetesrend is. Két évvel kinevezése után már azt írta egyik levelében, hogy már 2200 „ariánust", azaz unitárius hívőt térített meg. A püspök többször is kijelentette, hogy egyházmegyéjében soha egyetlen „eretneket", azaz protestánst, és egyetlen „skizmatikust", vagyis ortodox lakost sem fog megtűrni. Ennek a célkitűzésnek megfelelt, hogy a város katolikus lakossága 1692 húsvét másnapján ünnepélyesen esküt tett arra, hogy csak katolikusokat tűrnek meg maguk között, sem protestánsok, sem ortodoxok, sem zsidók letelepedését nem fogják eltűrni. (A fogadalmon, amelyet minden évben megújítottak, és amelyet Mária Terézia is megerősített, először 1804-ben esett csorba a Nendtvich család beköltözésével.)

A korábban nagy létszámú és erős baranyai unitárius közösséget Radanay térítései végleg megroppantották, az ormánsági és drávaszögi református gyülekezetek azonban átvészelték ezeket az éveket. Rövid életű sikernek bizonyult, hogy 1688-ban sikerült tető alá hoznia a rég várt uniót az ortodox egyházzal.

Radanay 1703. április 3-án hunyt el. Ellentmondásos és megosztó személyiség volt, akiben – a korra jellemző módon – megfért az alázatosság és a kiválasztottak öntudata, a mélyen megélt hit és a katonás kíméletlenség. Akárhogyan is ítéljük meg életművét, bizonyos, hogy egyike volt azoknak, akik irányt szabtak a város és a térség újabb kori történetének.

Erdős Zoltán – Csorba Győző Könyvtár

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

A kővágószőlősi szolgáltatóhely

Kővágószőlős a Mecsek hegység déli lábánál, Pécstől 15 km-re, a természeti kincsekben bővelkedő Jakab-hegy lábánál található. A község környéke Kr. e. 1100 óta lakott volt, területéről már a kőkorból ismerünk régészeti leleteket. Egymást váltották itt a kelták, rómaiak, és a népvándorlás korának népei, melyeknek jól védhető központja volt a Jakab-hegyen található avar kori földvár.

A korai magyar középkortól a falu a Szent István által alapított pécsi püspökséghez tartozott, aminek köszönhető a románkori műemlék templom és a hegytetőn található pálos kolostor felépítése. A település fölé emelkedő, közel 600 m-es, geológiailag is különleges Jakab-hegy 1978-tól védett. A Kővágószőlősről megközelíthető érdekes természeti képződmények közé tartozik a Zsongorkő-kilátó, a Babás-szerkövek és a Remete-barlang. A község egyik szembetűnő jellegzetessége a helyben kitermelt vörös homokkő, amelynek az építészetben nagy szerepe van. A temető több évszázados síremlékei, de a napjainkban felújított épületek, kerítések is jórészt ebből készültek. A falu elnevezése a XI. századi szőlőműves és szőlővel, borral adózó szolgáló népeitől származik. A kővágó jelzőt a török uralmát követő időszakban, a településen a mezőgazdaság mellett jellemző kőbányász és kőfaragó mesterségek nyomán kapta.

A település központjában található a Sarlós Boldogasszony-templom és a barokk plébániahivatal, amely egyben történelmi emlék. A Sarlós Boldogasszony-templom a XIII. században épült gótikus stílusban. Ma is látható formáját 1772 és 1773 között nyerte el. Tornya a román stílust képviseli, míg berendezései a barokk korszakot idézik, ma műemléki védettséget élvez. További látnivalóul szolgál a máig fennmaradt földvár és a halomsírok, valamint a pálos rend XIII. századi Szent Jakab temploma és kolostorának romjai, a Jubileumi kereszt, egy római villa maradványai és a Helytörténeti Kiállítás. Több mint 40 éves múltra tekint vissza az uránbányászat, amelynek ma a Bányászati Kiállítás állít emléket.

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

A településen működik általános iskola, óvoda és bölcsőde, a lakosság rendelkezésére áll orvosi rendelő, posta és gyógyszertár is. Több egyesület is van a településen, pl. Zsongorkő Baráti Kör, Kővágószőlős Sport Egyesület, ill. Csipkebogyó Faluszépítő és Kulturális Egyesület. A kulturális programoknak a Buzás Andor Művelődési Ház és Könyvtár ad helyet. Minden évben megrendezik a népszerű, többnapos Zsongorkő Fesztivált, a település saját havi újsággal is rendelkezik *Zsongorkői lelátó* címmel.

A kővágószőlősi községi könyvtár 2006-ban csatlakozott a mozgókönyvtári ellátáshoz, ekkor helyileg az önkormányzat épületében volt. 2013-ban viszont az Integrált Közösségi Szolgáltató Tér felújított épületében a Buzás Andor Művelődési Ház és Könyvtár kapott helyet. A Csorba Győző Könyvtár folyamatosan ellátja új dokumentumokkal a szolgáltatóhely állományát, amely jelenleg több mint 1900 db kötettel rendelkezik. Az évek alatt számítógéppel, nyomtatóval, hangszóróval, diavetítővel, babzsákkal, gyerekbútorokkal és folyóirattartó polccal fejlesztette, illetve programokkal támogatta a könyvtárat. 2016-ban csatlakozott a KönyvtárMozi szolgáltatáshoz, 2020-ban bevezetésre került a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer kölcsönzési modulja, amelyben lehetőség nyílik a teljes állomány elektronikus kölcsönzésére, visszavételére, hosszabbítására, valamint az olvasók regisztrálására is. A könyvek, DVD-k, CD-k mellett 4 féle folyóirat olvasására is lehetőség van papíralapon, emellett egy darab számítógép áll rendelkezésre az internethasználathoz. A könyvtárban a használók számára megfelelő internet-hozzáférés áll rendelkezésre, hogy böngésszenek, tanuljanak, kutassanak. Az intézmény sikeresen együttműködik a falu civil szervezeteivel, egyesületeivel, az iskolával és az óvodával. A művelődési ház a község kulturális életének központja és sok közös program valósul meg itt. Az iskolával több közös programot is szerveznek, mint pl. szépolvasási verseny, kézműves foglalkozások, ünnepi megemlékezések, illetve a könyvtáros 3D nyomtatással kapcsolatban is tart foglalkozást gyerekeknek.

A könyvtár nyitva tartása alkalmazkodik a lakosság igényeihez, szolgáltatásait a kora délutáni órákban és hétvégén is igénybe lehet venni.

összeállította: *Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár*

KisSzínes

Versmondó verseny – Petőfi 200

A Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtára versmondó versenyt hirdet a magyar költészet napja alkalmából Petőfi Sándor születésének 200. évfordulójának tiszteletére.

A felhívásra általános iskolás alsó és felső tagozatos gyermekek jelentkezését várjuk. Nevezni szabadon választott, életkornak megfelelő verssel lehet. A rendezvény időkerete miatt kérjük a versenyzőket, hogy maximum 3 perces előadással készüljenek! Jelentkezni április 6-ig lehet a korbirodalom@csgyk.hu e-mail címen. A jelentkezők írják meg **nevüket**, **korukat**, **iskolájukat**, **osztályukat** és **saját elérhetőségeiket**. A verseny kulturált lebonyolítása érdekében 40 fő felett – határidőtől függetlenül – a jelentkezést lezárjuk.

A verseny időpontja:

Felső tagozatosok számára: 2023. április 18., kedd 14 óra ▪ Alsó tagozatosok számára: 2023. április 19., szerda 14 óra

Helyszín: Tudásközpont, Konferenciaterem 7622 Pécs, Universitas u. 2/a

További információ kérhető telefonon (+36 72 501-600 / 28022 mellék).
https://gyermekkonyvtarak.csgyk.hu/versmondo-verseny-petofi-200

Kertészkedjünk a könyvtárban – játékos foglalkozások növényekkel

Tavasszal megkezdődnek a kerti munkák, a kertészkedés. A könyvtár úgy kapcsolódhat ehhez a tevékenységhez, hogy a témában az óvodás és kisiskolás gyerekeknek foglalkozásokat és programokat tart. A kertészkedés témájának feldolgozása a gyerekeket körülvevő természeti környezet megismerését és a környezetvédelmet is elősegíti, ezáltal bővíthetjük tudásukat, tágíthatjuk érdeklődési körüket. Az alábbiakban ehhez kapcsolódóan osztunk meg pár ötletet.

A gyerekekkel közösen vetőmagokat, palántákat ültethetünk virágcserépbe, vagy ha az nincs, befőttesüvegbe. Közben meséljünk nekik az elültetett növényekről, mire van szükségük a fejlődéshez. Mondjuk el, hogy mely zöldség vagy gyümölcs mikor terem, hogyan gondozzák őket, mi lesz a sok kis magocskából, palántából? Közben beszélgessünk arról, kinek van otthon kertje, mi terem benne, mutassuk be a kert gondozásához szükséges szerszámokat, eszközöket (ásó, kapa, gereblye, jelölőbot, locsolókanna), illetve használati módjukat. Sok-sok új ismerettel gazdagodhatnak a növényekről, azok fejlődéséről és gondozásáról. Megtervezhetik álmaik kertjét, lerajzolhatják, ki mit termesztene benne. A gyerekekkel együtt kialakíthatunk a könyvtárban egy kis zöldsarkot, vagy akár haza is vihetik az elültetett növényeket.

Az adott témában gazdagíthatjuk a foglalkozást egy-egy kicsiknek szóló, sok ismeretet tartalmazó verssel, mondókával is, amit együtt megtanulunk, pl.: Fésűs Éva: *Kertész leszek*, Zelk Zoltán: *Kis kertész*, Gazdag Erzsi: *Szántóvető dala*; Nemes Nagy Ágnes: *Bors néni kertje* stb.

Nemes Nagy Ágnes: *Futóbab*
Láttatok-e futóbabot,
piros babot, fehér babot,
mit Bors néni felfuttatott?

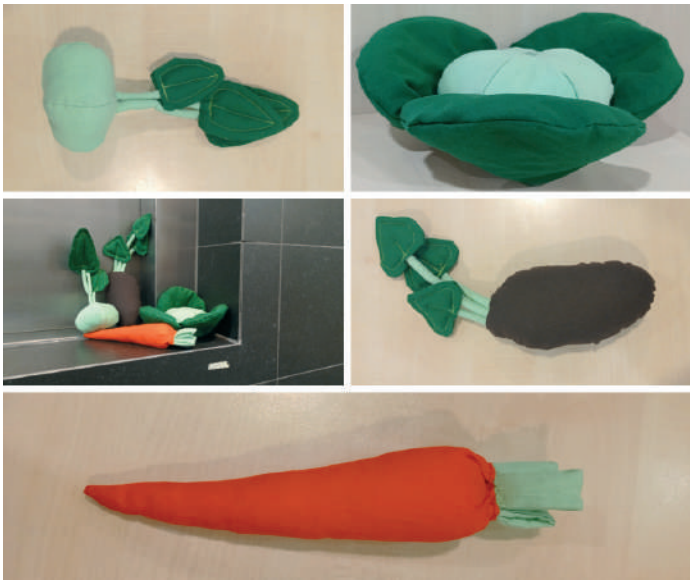
Babot futtat karóra,
karján van egy kar-óra,
azon méri hány perc alatt
fut a bab a karóra.

Piros bab, fehér bab,
de legszebb a futóbab.

Továbbá mesélhetünk néhány, szintén a kertészkedésről szóló történetet is. A mesék által a gyerekek felidézhetik a közös kertészkedés során szerzett tapasztalatokat, élményeket. Ilyen mesék pl.: Bálint Ágnes: *Sárgadinnye, görögdinnye*, Fésűs Éva: *Mókus Péter kiskertje*, Nagy Franciska: *Zsófi kertje*, Kiss Judit Ágnes: *Babaróka kertje*. Verseken és meséken kívül kiváló és a korosztálynak szóló ismeretterjesztő könyvek is mutathatunk a gyerekeknek pl.: Jane Bull: *Kertészkedők könyve - 50 ötlet zöldfülű kertészeknek*, Szakács-Nagy Zsuzsa · Thalmeiner Tünde: *Kerti móka - Növénynevelés gyerekekkel*, Sabine Stauber: *Menjünk ki a kertbe*, Lisa Burke: *A kertben - Szórakoztató és meglepő kísérletek!*

Kreatív alkotásokat készíthetünk zöldségekkel, például nyomdázhatunk. A legjobb zöldség erre a krumpli, de érdemes kipróbálni a répát, retket és az uborkát is. Különböző mintákat kapunk, ha a zöldségek peremét gurítjuk végig a papíron, illetve ha az egész felületükkel pecsételünk. A festékek közül legjobb a tempera, a hobbi-, vagy akrilfesték.

Zöldségbábokat is készíthetünk, pl. répát, káposztát vagy karalábét, ezekkel a bábokkal színesebbé és kézzelfoghatóbbá téve egy papírszínház foglalkozást. A répa tökéletes Alekszej Tolsztoj *A répa* című meséjéhez, vagy a *Visszajött a répa* című-höz. Extra előny, hogy a bábokat több alkalommal fel tudjuk használni, akár egy másfajta foglalkozáshoz, mint pl. egy egészségnap keretében.

A répát a következő módon készíthetjük el: Kiszabunk 3 db, 3 cm széles és 11 cm hosszú zöld színű pamutvászon csíkot. Ebből lesz a répa szára. Ezeket színükkel befelé 0,5 cm varrásszélességet hagyva, egyesével összevarrjuk a hosszabb oldalukon rudakat képezve. Kifordítjuk, puhára tömjük szilikonizált töltőanyaggal, épp csak annyira, hogy legyen tartása. Majd félbehajtott állapotban a három darabot, a lyukas végüknél fogva összevarrjuk, hogy könnyebben lehessen majd a répa karógyökeréhez illeszteni azt. Amikor ezzel elkészültünk, szükség lesz egy narancssárga pamutvászonra. Felrajzolunk rá egy egyenlő szárú háromszöget, aminek az alapja 20 cm, a szárai 24 cm-esek. Az alapra, a hosszúságot megtartva, enyhe ívet rajzolunk, majd kiszabjuk. A két hosszú oldalt a belső felületükkel kifelé, 0,5 cm varrásszélességet hagyva összevarrjuk. Az így félig elkészült tölcsért visszafordítjuk a színére és kitömjük. Beleillesztjük a már elkészített szárat, és köré varrjuk a karógyökeret. És ezzel el is készült a répa.

összeállította: *Mizerák Andrea, Somogyi Krisztina*
Csorba Győző Könyvtár

Forrás: https://jatsszunk-egyutt.hu/kerteszkedes-gyerekekkel/

Mindent a madarakról - MME

Aki Agócs Írisz *Tekla madarai* című könyve nyomán szeretne jobban elmerülni a madárvédelem témakörében, vagy épp Madarak és fák napja alkalmából szeretne ötleteket gyűjteni gyerekfoglalkozáshoz, annak a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület honlapját ajánljuk figyelmébe!

Az egyesület célja

A Magyar Madártani Egyesületet (MME) 1974-ben hozták létre, a Természetvédelmi kiegészítés a nevükbe csak később, 1990-ben került be. Az MME hazánk, és Közép-Kelet-Európa legnagyobb, több mint 10.000 tagot számláló, politikától független társadalmi szervezete. A honlapjukon szereplő információk szerint legfőbb céljuk a madarak védelmével hozzájárulni az emberi életminőség és a biológiai sokféleség megőrzéséhez Magyarországon. Az MME tagjai 30 területi, és több szakmai munkacsoport és szakosztály keretében tevékenykednek országszerte. Minden megyében működik legalább egy helyi csoportjuk, központi szervezésű programjaikkal az ország minden területét jelen vannak.

A Baranya megyei MME csoport elérhetőségei itt találhatóak: https://www.mme.hu/mme_baranya_megyei_csoportja

Az év madara: a barkóscinege

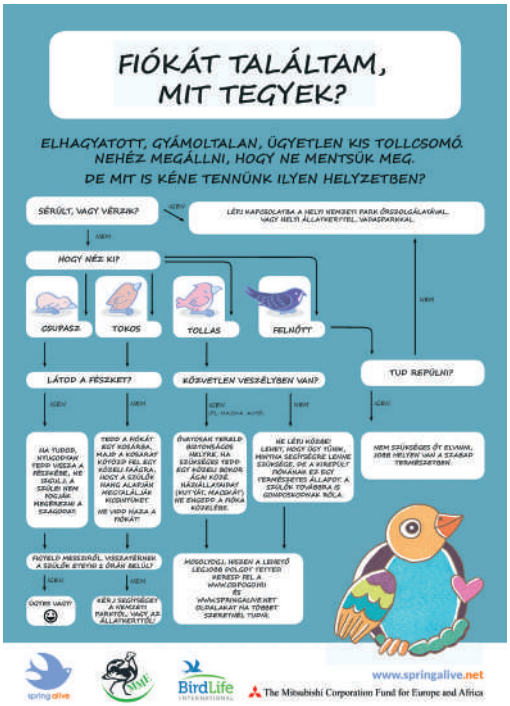

Az MME 1979-ben indította el „Év madara" programját, melynek célja a természetvédelmi problémákkal érintett fajok vagy madárcsoportok társadalmi szintű bemutatása. A több mint négy évtizede futó akció legutóbbi állomásaként a lakossági internetes szavazást idén a barkóscinege nyerte.

A honlapra látogatva rengeteg információ olvasható a barkóscinegéről (és az összes eddigi év madaráról), sőt, még a hangját is megmutathatjuk a könyvtárba érkező gyerekeknek.

Fiókamentés

Tavasz közeledtével egyre többször hallunk fészekből kipottyant fiókáról, sérülten érkező vándormadarakról. Madármentéssel csak engedéllyel és megfelelő infrastruktúrával rendelkező intézmények foglalkozhatnak, ilyen Baranyában a Baranya Természeti Értékeiért Alapítvány mentőközpontja és a Misina Természet- és Állatvédő Egyesület. Ugyanakkor az MME weboldalán részletes leírást találhatunk arról, mi a teendő, ha fészekből kipottyant fiókát találunk. A fiókamentés alapjait összefoglaló plakát akár állandó tavaszi eleme is lehet a gyerekkönyvtáraknak.

Vetíthető Madárbarát kert előadás-sorozat

A Madárbarát kert program bárhol alkalmazható madárvédelmi eszközei és módszerei nem csak természetvédelmi funkciót tölthetnek be, de nagyszerű lehetőséget kínálnak a környezetpedagógiai munka színesítésére is. Az MME tagjai ezért a tanárok, könyvtárosok munkájának segítése érdekében készített egy, a mindennapi madárvédelem különböző tevékenységi területeit bemutató, projektorral vetíthető, ingyenesen letölthető előadás-sorozatot. Az előadást úgy állították össze, hogy madártani szakismerettel nem rendelkező pedagógusok is használni tudják.

A *Szemléletformálás* fül alatt többek között olvashatunk a madarász ovik, sulik tevékenységeiről, madárbarát kert tanösvényről, ráadásul webkamerák segítségével akár a kerecsensólyom fészkébe is beleshetünk.

Az ingyenesen letölthető játékok között igazi kincseket találhatunk, amik jól felhasználhatóak gyermekfoglalkozásokhoz, Madarak és fák napja alkalmából: madaras kártyákat és memóriajátékokat, rejtvényfüzetet kicsiknek és nagyoknak, sőt, még tojás posztert is!

összeállította: *Simonfalvi Anita*
Csorba Győző Könyvtár

Hogyan készítsünk nyomtatott plakátot?

Az előző számban röviden áttekintettük a plakátkészítés fortélyait, megemlítve a Canva online képszerkesztő programot (canva.com), amivel egy ingyenes regisztrációt követően neki is vághatunk a munkának!

Miért érdemes plakátot készíteni?

Minden ember figyelme jobban megakad egy képekkel színesen illusztrált plakáton, mint egy száraz, szürke, szöveggel teleírt lapon. Persze nem mindenki designer, de az ajánlott képszerkesztőben erre nincs is szükség, legyen szó akár olvasóklubról, meseolvasásról, papírszínházi előadásról, diavetítésről, KönyvtárMoziról vagy egy fontos helyi társadalmi eseményről.

Akkor érdemes (A3-as nagy méretű, nyomtatásra alkalmas) plakátot készíteni, ha a programot valóban szeretnénk üzenőfalakon, hirdetőtáblákon megjeleníteni, akár a könyvtári térben vagy óvodában, iskolában, önkormányzaton vagy egyéb figyelemfelkeltő helyeken.

A poszter előnyei közé tartozik, hogy egy konkrét térben elhelyezve célzottan szólíthatjuk meg az odalátogató közönséget; valamint a poszter előállítása viszonylag olcsó és gyors. Nyomtatott felületen fontos, hogy megfelelő felbontású, jól olvasható legyen, egyéb esetben elegendő, ha más álló képarányú, de kisebb tervet/sablont választunk.

Mire gondoljunk még a tervezés előtt?

Vannak bizonyos hagyományok, szokások, sőt változó trendek, amiket érdemes szem előtt tartani, mielőtt leülünk a tervezőasztalhoz és munkához látunk. Ilyen például, hogy milyen felületre, milyen képarányú kép passzol, pl. egy Facebook bejegyzéshez leginkább fekvő képarányú tervet, borítóképnek akár egész hosszúkás, csíkszerű képet, Instagram poszthoz pedig négyzet alakút szokás készíteni, de ezekről bővebben a következő számban megjelenő cikkben írunk majd.

Plakát készítésénél az az általános, hogy egy álló képarányú tervből indulunk ki, amelyet könnyű elhelyezni a megfelelő helyen, de nyugodtan engedjük szabadjára fantáziánkat, és ha az esemény témája indokolja, akkor akár szívecske/csillag/busz alakú plakátot is készíthetünk, ügyelve arra, hogy a forma miatt ne vesszen el a tartalom.

A Canvába belépve rögtön választhatunk is, hogy az előre elkészített sablonokat szeretnénk átírni, vagy saját plakáttervet készítenénk.

Sablon használata esetén

A kezdőlapon válasszuk ki a Canva által felajánlott lehetőségek közül a *Plakát (42x59,4 cm)* méretet, ami megfelel a szokásos álló képaránynak. Megnyílik egy szerkesztőfelület, ami mellett bal oldalon lefelé görgetve láthatjuk az elérhető sablonokat. Két típus közül választhatunk. Vannak ingyenes, illetve előfizetéssel elérhető (koronával jelölt, vagy vízjeles) sablonok. Olyan sablont válasszunk, ami illik a program témájához, célcsoportjához. Használjuk nyugodtan a bal felső oldalon található keresőmezőt, írjunk be témákat (pl. tavasz, Húsvét, könyvtár) és válasszunk a felajánlott lehetőségek közül. Ha szerencsénk van, találhatunk olyan sablont, amivel aztán nincs sok dolgunk, mindössze módosítani kell a szöveges részeket. Figyeljünk rá, hogy olvasható módon szerepeljen a cím, helyszín, időpont.

Tipp: szabadon változtathatunk a szöveg betűtípusán, színén, méretén, de általában a sablon által használt betűk ízléses végeredményhez vezetnek. Ha az alapértelmezett sablont minimális változtatással használjuk, előfordulhat, hogy hasonló időszakban a hozzánk közeli településen is pont ezt fogják választani. Így ha szeretnénk egyediségre törekedni, akkor használjunk a települést egyértelműen azonosító, jó felbontású képeket (templom, iskola, főtér, tájkép), logót, címert vagy akár korábbi képeket egy hasonló foglalkozásról, eseményről.

Ne feledjük: a kevesebb néha több. Az előző számban (Könyvtári HírZengő, VI. évf. 4. sz.) összeszedtük a legfontosabb tudnivalókat, hogy miket érdemes megfontolni plakátkészítés előtt vagy közben.

Saját plakátterv

Dönthetünk úgy is, hogy saját terv alapján vágunk neki a plakátkészítésnek. Ez esetben a sablon kiválasztása nélkül egy üres oldalon láthatunk neki a feladatnak.

Első lépésként válasszuk ki a **hátteret**. Ez lehet egy saját képünk, vagy a Canva háttereinek egyike.

Saját fotó feltöltéséhez a bal oldali *Feltöltések* menüre, majd a *Fájlok feltöltése* gombra kattintva válogathatunk a számítógépünkön lévő fotók közül. A feltöltött képet húzzuk az üres oldalra, ezután szabadon méretezhetjük.

Ha egyszínű hátteret szeretnénk, a színpalettából választhatunk olyan színt, ami illik a programhoz.

Ha a Canva háttereiből választanánk, néhány kattintással megtehetjük: a bal oldali *Alkalmazások* menüben válasszuk a *Háttér* alkalmazást. A kedvenc háttérre kattintva az rögtön megfelelő méretben az oldalra kerül.

A háttér kiválasztása után vigyük fel a szövegeket. A szöveg színét a háttér és a képek színeihez is tudjuk igazítani, mivel a Canva ezt automatikusan előkészíti. Célszerű ezeket a színeket felhasználni a plakáton az egységesség jegyében. A szöveg formázása a Word programhoz hasonlóan történhet, annak egyszerű lehetőségei itt is megtalálhatók (félkövér, dőlt, sorkizárás, lista). A betűtípusok kiválasztásánál a lehetőségek tárháza szinte korlátlan, de érdemes az egyszerűbb megoldásokhoz ragaszkodni, ezek nagyban segítik a kész plakát olvashatóságát.

További **elemeket** illeszthetünk be, amik a plakát lényegét jobban kiemelik. Ilyen lehet egy illusztráció vagy kép, ami a programra jellemző, vagy egy intézményi logó, ikon.

Az *Elemek* menüre kattintva kereshetünk ezek között. Hasznosak lehetnek a **keretek**: ezek arra valók, hogy a feltöltött képeinknek, fotóinknak változatos, ugyanakkor kompakt körvonalat adjanak. Egy általunk választott képet akár be is húzhatunk a keretbe az egérrel, ennek hatására a kép teljesen kitölti a rendelkezésre álló helyet, belesimul annak körvonalába. Így nagyon ízléses, modern kinézetet nyerhetünk.

Feldobhatja a plakátot egy-egy apró, jól eltalált **grafika** is. Ezek között is böngészhetünk, kereshetünk kulcsszavakra, a kínálat ebben az esetben is bőséges.

A beillesztett képeket, elemeket, grafikákat szabadon rendezhetjük, így különböző rétegekben helyezhetjük el őket. Tehát nem csak a szöveg mellé, hanem akár mögé is mozgathatunk ábrákat. A kiválasztott képre/elemre jobb egérgombbal kattintva előrébb vagy hátrébb küldhetjük azt a szöveghez és a többi elemhez képest, így elkerülhető, hogy kitakarjon valami fontosat, mégis lényeges elem marad. Sőt ki is emelhet, játékossá teheti a végeredményt.

Amennyiben nem saját települési, hanem a Csorba Győző Könyvtár által finanszírozott programról van szó, helyezzük el a plakáton az intézmény logóját is. Ennek nem feltétlenül kell központi elemként megjelennie, érdemes a települési, intézményi és partneri logókat a kép szélén, például a fejlécben

vagy a láblécben szerepeltetni. Érdemes fehér hátterű fej-/láblécet használni, hogy minden elhelyezett logó jól látszódjon.

A Csorba Győző Könyvtár logója elkérhető a referensektől, vagy letölthető innen: https://bkszr.csgyk.hu/letoltheto-dokumentumok

Szép munka, ha eddig eljutottál, már majdnem készen vagy! Mielőtt lementenéd a számítógépre a plakát végleges változatát, néhány ellenőrzést még érdemes megtenni.

Mutasd meg valakinek a plakátot, akinek megbízol az ízlésében! Az a legjobb, ha ő is az adott célcsoport tagja, akiknek a plakát készült. Kérdezd meg, hogy egyértelmű-e számára a plakát mondanivalója, elég figyelemfelkeltő-e, milyen érzést kelt benne, eljönne-e ez alapján a programra? Vedd figyelembe a véleményét, és ha kell, módosíts a plakáton! Mindenképpen érdemes ellenőrizni a helyesírást, vagy ellenőriztetni valaki mással. Az ember figyelme könnyebben átsiklik a saját elgépelései fölött.

Ha elkészült a végleges változat, a terv készen áll a nyomtatásra! A jobb felső sarokban található *Megosztás* gombra, majd a *Letöltésre* kattintva menthetjük el a tervünket, javasoljuk a PNG vagy PDF formátumot. Az elkészült plakátot a Canva projektként eltárolja, így ha pl. rendszeres programokat tartasz, aminél csak egy kép, ill. az időpont változik (pl. egy könyv- vagy filmklub), akkor ezt bármikor módosíthatod, újra lementheted. Nyomtatás előtt érdemes átgondolni, hogy pontosan milyen méretben, hány darab plakátot szeretnénk majd kihelyezni, és hogy minden illetékes hozzájárulását megszereztük-e, akihez a hirdetési felület tartozik.

Ha megvalósult a program, a plakátot eltehetjük emlékbe, archiválhatjuk, illetve felvehetjük a helytörténeti aprónyomtatványok tárába is.

Csobán László – Németh Luca
Csorba Győző Könyvtár

Agócs Írisz: *Márkó bácsi kertje – Mici megmenti a világot*

Mici meg akarja menteni a világot. Azt hallotta ugyanis, hogy a Föld nagy bajban van, márpedig Mici nem szereti, ha nagy a baj. Ezért elkezdi megfigyelni, mi tesz jót a természetnek és a maga módján igyekszik ő is tenni érte. Ellátogat Márkó bácsi kertjébe, aki minden zöldséget és fűszernövényt magának termel meg, így nem kell a boltban a messzi országokból érkezett árut megvennie. Ráadásul, Márkó bácsi nem is permetez és még azt is tudja, melyik növényt melyik mellé érdemes ültetni, hogy a bogarak ne rágják meg őket. Mici megfogadja Márkó bácsi tanácsait és saját kis fűszerkertet rendez be, hogy amikor otthon készül a pizza, csak az ablakpárkányhoz kelljen odasétálnia és leszakítani egy kis bazsalikomot.

Agócs Írisz *Mici megmenti a világot* c. sorozatának első része kedvet csinál a gyerekeknek a kertészkedéshez, emellett sok érdekes dologra hívja fel az olvasók figyelmét. Olyan, valóban használható ötleteket ad, amelyek a fenntarthatóságot, a természettel való együttélést, az egészséges táplálkozást egyaránt segítik. A környezettudatosságra neveli az óvodás korosztályt, és a felolvasás által a szülőket is. Egy olyan életformát mutat be, amit ma már többen követnek, így a szerző is, aki maga is kertművelő, lelkes kísérletező, aki figyeli a természetet és igyekszik igazodni hozzá. Szóval ez nem csak mese, hanem nagyon is valós történet a bevállalós Miciről, aki meg akarja menteni a világot. Kövessük őt mi is!

A könyv újrahasznosított papírból készült és a szerzőtől már jól ismert, színekben gazdag illusztrációk szinte életre keltik a kertet.

A könyvet 5 éves kortól ajánljuk.

Budapest, Pagony, 2021.

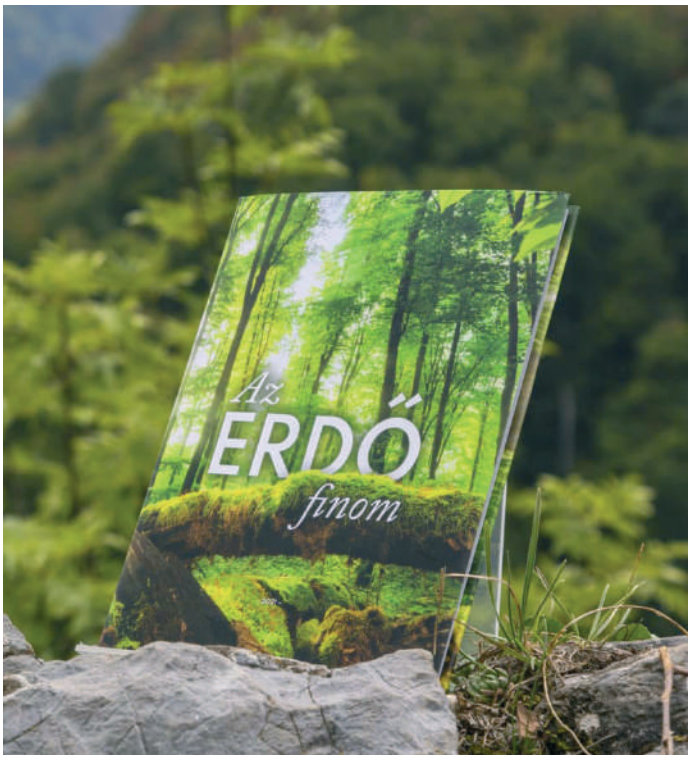
Kárpáti Szlávna – Csorba Győző Könyvtár

Bózsó Gyula: *Az erdő finom*

Az erdő finom című kötet nem egy egyszerű szakácskönyv. Két szakma, jelesül az erdész és a szakács tudásának összesűrítése, aminek olyan végtermékeket köszönhetnünk, mint a Bükkmacburger. De ne szaladjunk ennyire előre! Ki ne sétált volna még úgy az erdőben, hogy közben fűszálat rágicsált, leszedett egy-két szedret, vagy épp medvehagymát, amit még ott, helyben jóízűen (és mosatlanul!) el nem fogyasztott? Én egészen biztosan. De az már kevésbé villant be ezen alkalmak során, hogy gyűjtsek fenyőhajtást, zamatos turbolyát, vagy épp csapoljam meg a nyírfát. Ennek a könyvnek azonban nem titkolt szándéka, hogy kibillentse az olvasót a komfortzónájából, és arra inspirálja, hogy merjen új dolgokat kipróbálni. Ebben a könyvben minden recept úgy kezdődik, hogy húzd fel a bakancsod, és irány az erdő! Hogy miért? Mert az ehető erdei termékek garantáltan tiszta forrású, megkérdőjelezhetetlenül egészséges alapanyagok, amelyek közvetlenül, mindenféle emberi behatás nélkül vannak jelen a környezetünkben. Bózsó Gyula erdész megmutatja, mit kínál az erdő, Várvizi Péter séf pedig azt, mit hozhatunk ki belőle. A receptkönyv évszakról-évszakra járva mutatja be az aktuálisan gyűjthető finomságokat és a hozzájuk tartozó recepteket - gyakorlatilag végig kirándulhatunk vele egy teljes évet. Ráadásként, a könyv végén kapunk egy gyűjteményt az ehető erdei vad zöldségekről, húsos és száraz termésekről, levelekről, hajtásokról, vadvirágokról, gombákról, sőt fanedvekről is. Bár a receptek nem kezdő szintre íródtak, kellő nyitottsággal nagyon jó alapot szolgálnak ahhoz, hogy a konyhában bevaduljunk, hiszen, mint már tudjuk, az erdő finom!

Északerdő Zrt. Kiadó, 2021.

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

TAVASZI KÖNYVAJÁNLÓ
HASZNOS ÁLLATKÁK
Ásásmentes biokert
SZABÓ T. ANNA
A FŰSZERMADÁR
Kertészkedés
1 NÉGYZETMÉTEREN
Hogyan nőnek a virágok?
Kertkaland
Olina
és a varázssalmok
A metszés ábécéje
BABARÓKA KERTJE
Agatha Raisin
ÉS AZ
ELŰLTETETT
KERTÉSZ

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Feldolgozás	Csuka Dalma	csuka.dalma@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Igazgatóhelyettes	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VII. évfolyam 2. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

Programok hirdetése online felületeken

„A könyvek igen komplex és varázslatos adathordozók” - beszélgetés Havasréti Józseffel

Mese bőröndbe rejtve – Mesebőrönd könyvtári foglalkozás

Élménykönyvtár Egerben

ISSN 2559-8767

2023. nyár

Képválogatás könyvtári programokról

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

A nyári számunkban egy összefoglalót olvashattok az egri Bródy Sándor Könyvtár és a Mustármag mikroműhely májusban megtartott *Élménykönyvtár: ALLÉ, Fák és emberek – komplex utak* című szakmai továbbképzéséről, melyen kollégáink is részt vettek. A 94. Ünnepi Könyvhéten a Csorba Győző Könyvtár vendége volt Havasréti József író, a PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék egyetemi docense, akivel *Terepmunka* című új kötetéről beszélgettünk, amelyet elolvashattok az Interjú rovatunkban. A Helyi érték rovatunkban recenziót találtok a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztálya által megjelentetett *Pécs-Baranya évszázadai 1.* című kötetről, amely a 2018-2019-ben megrendezett helyismereti konferenciák válogatott előadásainak szerkesztett változatát tartalmazza, továbbá Kiss Zoltán kollégánk tiszteletére összeállított, *Mindent elolvasva* című kötetről, amely barátok, egykori és jelenlegi kollégák összefogásával készült. Bemutatkozik Kátoly könyvtári szolgáltatóhelye, ÖtletBörze rovatunkban pedig a Mesebőrönd könyvtári foglalkozás rejtelmeibe nyújt betekintést Jancsik Patricia kollégánk. A Hasznos tudnivalókban folytatjuk többrészes sorozatunkat, jelen számunkban bemutatjuk, hogyan népszerűsítsünk egy programot online felületeken. Végül pedig fákról szóló könyveket ajánlunk a gyermekeknek.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca, Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

1. kép: Drávafok
2. kép: Almamellék
3. kép: Nagypeterd
4. kép: Babarc
5. kép: Hásságy
6. kép: Somogyviszló
7. kép: Bogád - Könyvtárbusz 2.

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS
4 Élménykönyvtár Egerben

INTERJÚ
5 „A könyvek igen komplex és varázslatos adathordozók” - beszélgetés Havasréti Józseffel

HELYI ÉRTÉK
7 A helyismeret műhelye Baranyában

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK
8 Kátoly szolgáltatóhely

9 KisSzínes

ÖTLETBÖRZE
11 Mese bőröndbe rejtve – Mesebőrönd könyvtári foglalkozás

HASZNOS TUDNIVALÓK
13 Programok hirdetése online felületeken

14 KÖNYVAJÁNLÓ

Élménykönyvtár Egerben

Az egri Bródy Sándor Könyvtár és a Mustármag mikroműhely májusban tartott *Élménykönyvtár: ALLÉ, Fák és emberek – komplex utak* címmel szakmai továbbképzést, amelyen kollégáink is részt vettek. Az eseményt egyszerre szánták élménynek és inspirációnak, céljuk annak a szemléletnek bemutatása, amely az Élménykönyvtár mozgatórugója. A tematikát arra a központi gondolatra fűzték fel, hogy a világ – s így a könyvtárosi szakma is – egy komplex egységben van. Ennek megértéséhez segítségül a fák és az ember kapcsolatát hívták. A képzésen bemutatták, hogy a fák az emberek tükrei, mert képesek megújulni; kötődnek egymáshoz, támogatják egymást; képesek testet, lelket gyógyítani; felfelé törekednek és örök kapcsolatban állnak a mélységgel.

Az utóbbi években a könyvtárakban is egyre elterjedtebb az élményeken alapuló tudásszerzés, a különböző korosztályoknak, célcsoportoknak szóló élményközpontú foglalkozások, melyeknek célja, hogy az odalátogató gyerekek és fiatalok közelebb kerüljenek a könyvtárhoz és az olvasáshoz. Ennek lényege, hogy részévé válnak a foglalkozásoknak, átélik és élvezik azokat, ezáltal motiváltabbak lesznek, hogy megismerjék és használják a könyvtárat, találkozzanak a nekik szóló irodalommal. Ehhez a türelmet és kitartást igénylő munkához adnak segítséget egri kollégáink, Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes, akik összegyűjtötték az általuk évek alatt kipróbált és jól működő gyakorlatokat, az *Élménykönyvtár - innováció, inspiráció, jó gyakorlatok könyvtárosoknak* című módszertani kiadványukban. A kötetben bemutatott foglalkozások minden korosztályt megszólítanak, babáktól a nyugdíjasokig, illetve különböző típusú csoportokra tervezték őket, legyen az alkalmi gyerekcsoport, zárt csoport kamaszoknak vagy felnőtteknek. A komplett forgatókönyvek pontosan megjelölik a korosztályt, a tematikát, hasznos kiegészítőkkel és helyenként további gondolkodásra késztetve olyan kérdésekkel, amelyek valóban arra ösztönöznek, hogy a foglalkozásokat saját

Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes

ízlésünkhöz, egyéniségünkhöz igazítsuk, lehetővé téve, hogy mi is igazán jól érezzük magunkat benne. Az már csak hab a tortán, hogy ajánlott irodalom-listákat is kapunk, valamint a felhasznált mesék és versek szövegei is szerepelnek benne.

A Bródy Sándor Könyvtárban kiemelt szerepet kap a két munkatárs projektje. Az intézményben 2023. május 8-án rendezték meg az *Élménykönyvtár: ALLÉ, Fák és emberek – komplex utak* szakmai továbbképzést, melyen mi is részt vehettünk.

A rendezvény célja, hogy a szakmabeliek a gyakorlatban is megismerhessék azt a módszert, amelyet a szervezők már összefoglaltak a fent említett kötetükben. A program tematikája a fák köré épült, az előadók más-más szemszögből mutatták be a fák és emberek kapcsolatát. Ahogy a konferencia programfüzete megfogalmazta: *„A tematikát arra a központi gondolatra fűztük fel, hogy a világ - s így a könyvtárosi szakma is - egy komplex egységben van. Ennek megértéséhez segítségül a fák és az ember kapcsolatát hívjuk."*

Tőzsér Istvánné Géczi Andrea igazgató asszony rövid, ráhangoló köszöntője után dr. Kusper Judit PhD egyetemi docens *Meglátni a fát a fán túl - A fa motívuma az irodalomban és a művészetekben* címmel tartott előadást. Irodalmi példákon keresztül mutatta be egészen az ókortól napjainkig, hogy hogyan formálódott a fák szerepe, milyen szimbolikus vagy lélektani jelentése van a fáknak a különböző irodalmi műfajokban (drámák, mítoszok, legendák, mesék, novellák, regények, versek). Elhangzott Daphné nimfa története, aki csak úgy tudott megmenekülni az őt üldöző Apollón elől, hogy mikor az isten megérintette, babérfává változott. Említette *A Gyűrűk Ura* entjeit is, mint az emberként viselkedő fák típusait. Összegzésképpen elmondta, hogy a fák és emberek kapcsolata örök és kimeríthetetlen téma, mely mai napig foglalkoztatja az írókat. Útravalóul a témához legutóbbi könyvélményét (Elif Shafak: *Az eltűnt fák szigete)* ajánlotta a közönségnek.

A következő programban Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes, a Mustármag mikroműhely tagjai *PÁRBAN – a mese és a kortárs irodalom. Fák és történetek.* című "sajátélmény" foglalkozásukat mutatták be a jelenlévők bevonásával. A résztvevők ízelítőt kaptak abból a műhelymunkából, melynek lényege, hogy hogyan fonódhat össze hagyományos és modern szöveg. Az interaktív foglalkozás egy rövid, ráhangolódó játékkal indult: *mit kérdeznél egy fától?* Ezt követően a regisztrációkor kapott meglepetéscsomagot bontottuk ki. Minden résztvevő egy egyedi, gyerekek által készített képeslappal és üzenettel lett gazdagabb. Ezeket a lapokat a könyvtár felhívására készítették különböző korú gyerekek, akiknek egy szabadon elképzelt fát kellett lerajzolniuk - így rendkívül változatos alkotásokat kaptunk.

Ezután Luzsi Margó egy inuit népmesét mondott el, melyhez Komló-Szabó Ágnes kapcsolódott egy-egy verssorral, amelyek Tóth Krisztina 2021-ben megjelent, *Bálnadal* című kötetében szereplő haikuk voltak. Ezek az idézetek mindig a mese egyes fordulópontjain, fontos eseményeinél hangzottak el, megteremtve egy izgalmas párbeszédet régi és mai szöveg között.

A foglalkozást közös énekléssel zártuk: Luzsi Margó megtanította egy irokéz altató dallamát, melyre a *Bálnadalban* szereplő utolsó haiku szövegét énekeltük: "*Sorsodon túlra / tenyérhajlatban végig-/ járt ösvény visz csak*." Közösségkovácsoló és felemelő élmény volt minden jelenlévő számára.

A programot színesítette Gál Katica és Tim Smith zongoraművészek improvizációs előadása Bartholomäus Traubeck média- és hangművész *A fák hangjai* című művére, mely alatt Győrfi Kata és Áfra János költők egy-egy verset alkottak meg, valamint a résztvevők között is körbejárt több papírlap, hogy mindenki egy-egy mondattal hozzájáruljon egy közös mű elkészültéhez.

A nap utolsó előadója, dr. Balázs Péter képzőművész, egyetemi docens volt. **„***Ujjad varázsszer a fának" - A fa motívuma a könyvillusztrációkban* című előadásában különböző ábrázolásokon elemezte, hogy mi és hogyan alakította, formálta a fák és a kertek egymáshoz való viszonyát az évszázadok során. Meglátása szerint a mai mesekönyvekben a fa ritkábban szerepel mint központi elem, míg korábban sokkal hangsúlyosabb módon volt jelen az illusztrációkban (pl. az életfa, világfa motívuma).

A program záróeseménye a zongoraimprovizáció alatt született versek és szövegek felolvasása volt. Győrfi Katától megtudhattuk, hogy számára mindig a címadás a legnehezebb, és azt javasolta, hogy legegyszerűbb egy sort kivenni a szövegből, mely tanáccsal ő maga is élt. A hangulat ezen a ponton már rendkívül vidám volt, ezt csak fokozta a résztvevők közreműködésével elkészült szövegek megismerése, amelyek között a véletlennek köszönhetően akadt egészen felemelő és rendkívül dadaista alkotás is. Ebben a felszabadult légkörben ért véget a nap, a szeptemberi folytatás ígéretével.

Csobán László, Gyántiné Kiss Kármen, Kárpáti Szlávna
Csorba Győző Könyvtár
Képek forrása: Mustármag mikroműhely

TUDÓSÍTÁS

INTERJÚ

„A könyvek igen komplex és varázslatos adathordozók" - beszélgetés Havasréti Józseffel

A 94. Ünnepi Könyvhéten a Csorba Győző Könyvtár vendége volt Havasréti József író, a PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék egyetemi docense, akivel a *Terepmunka* című új kötetéről beszélgettünk. Szót ejtettünk a samanisztikus kultúrákról, az izoláció és a black metal kötetbeli szerepéről, sőt, még a könyvtárak XXI. századi feladatairól is.

A *Terepmunka* folytatása korábbi regényeidnek. A történetnek „a fekete hús", vagyis egy pszichedelikus hatású, különös gomba utáni, évtizedeken átívelő hajsza és a vele folytatott kísérletek leírása az alapja. Mesélnél erről egy kicsit?

A történet (pontosabban a regényeim történeti háttere) olyan kutatásokon alapszik, melyek a tudatmódosítás különféle lehetőségeit vizsgálták. A természetes tudatmódosító szerek között mindig is fontos szerepet játszottak a gombák, az ősi samanisztikus kultúráktól kezdve egészen a hatvanas évek hippimozgalmáig. Ezek a kutatások és kísérletek részben humanisztikus célokat szolgáltak (különféle mentális betegségek kezelése, a tudatműködés alaposabb megismerése és

Beszélgetés Havasréti Józseffel *(Fotó: Major Zoltán)*

hasonlók), de kísérleteztek a pszichedelikumokkal kevésbé nemes célok érdekében is, így például katonai és kémkedési célokra, kihallgatási technikák fejlesztésére, az emberi viselkedés programozására ugyancsak. Budapesten tudtommal kizárólag orvosi kísérletek zajlottak, még az ötvenes években, a történeteim e kísérletek képzelt következményeihez kapcsolódnak.

A záró kötetben néprajzos egyetemisták útra kelnek az elnéptelenedő Tégláspusztára, hogy interjút készítsenek Szennai Irénkével, akit valamikor halottlátónak, népi gyógyítónak tartottak. Két tanárukat Irénke múltjából leginkább az az időszak érdekli, amit az asszony Lipótmezőn, a pszichiátrián töltött. Miért pont egy zsákfaluban futottak össze végül a szálak?

Részben azért, mert szerettem volna kimozdítani a történetet a nagyvárosi, budapesti miliőből, ahol az eddigi cselekményszálak nagyrészt bonyolódtak, tehát, hogy változzon valami, másrészt, mert kellett egy olyan izolált helyszín, ahol nincsen se internet, se telefonszolgáltatás. Noha regényírói céljaimhoz igazítottam kissé a valóságot, azért abban is reménykedtem, hogy az ábrázolás többé-kevésbé hiteles lesz, főleg családi szálakon keresztül elég jól ismerem az efféle kistelepülések zárt világát.

A könyv egyik főszereplője az egyetemista Viktor, egy lakótelepi metálos srác. Miért kapott ekkora hangsúlyt a zene ebben a kötetben a számos popkulturális utalás mellett?

Kamaszkorom óta érdekel a popzene, sokáig csak a hagyományosabb rockzene, majd a metal és a hiphop. Magam nem zenélek, de gyűjtök régi vinyl („bakelit") lemezeket, és olykor szoktam is ezekről írni. Úgy látom, hogy a popzene napjainkra sokkal szervesebben és magától értetődőbben tagolódik be a szépirodalomba, mint évtizedekkel ezelőtt, hiszen már a többedik írógeneráció működik, akiknek a pop-rock zene volt a kulturális anyanyelve, ebben szocializálódtak, ebben nőttek fel. Így én is. A norvég black metal „maffia" botrányai óriási visszhangot keltettek például a kilencvenes években, Karl Ove Knausgard *Hajnalcsillag* című regénye is részben ebből inspirálódik. De más szempontok is vannak. A black metálon keresztül több szálat, és többféle motivációt be tudtam építeni a szövegbe. Részben a black metal okkult-rituális hátterét, mely reményeim szerint a szövegben fontos szerepet játszó boszorkányság témaköréhez is kapcsolódik. Másrészt a szélsőségek, a szélsőséges tapasztalatok keresését, aminek köszönhetően Viktor mindjobban elszigetelődik társaitól, akik ebben az értelemben sokkal „átlagosabbak".

Mit gondolsz, miért van ekkora reneszánsza a misztikus, mágikus, okkult történeteknek, amire többször is utalsz a könyveidben, mint például a *True Detective*, *Stranger Things* vagy akár a *The Last of Us*?

Többféle lehetséges válasz is elképzelhető, de elsősorban arra utalnék, hogy immár évtizedek óta egy tipikus krízis-korszakban élünk. Háborúk, politikai szélsőségek, ökológiai katasztrófák, etnikai konfliktusok, és még lehetne folytatni. A kríziskorszakokban mindig megerősödnek azok a törekvések, melyek az okkult, ezoterikus, irracionális tapasztalatokban keresik kérdéseikre a választ, vagy a lehetséges megoldásokat. A húszas-harmincas-negyvenes években meglehetősen hasonló légkör uralkodott, ehhez kapcsolódnak például Mihail Bulgakov, Mircea Eliade, Szerb Antal okkult-misztikus regényei, elbeszélései.

Biacsics Renáta készítette nemcsak a könyvborítót, hanem a regényben lévő képregénykockákat is. Miért gondoltad fontosnak, hogy képekkel is megerősítsd a mondanivalód?

A történetben fontos szerepe van egy képregénynek, és azt szerettem volna, hogy ne csak leírások szerepeljenek, hanem legyenek konkrét képkockák is. Nem egy teljes képregény, csupán egy tíz képből álló sorozat, mely megkísérli visszaadni azt az atmoszférát, melyben a regény játszódik. Biacsics Renátát kitűnő képzőművésznek tartom, mindig kedveltem a sötét humorral átszőtt szatirikus grafikáit. Ő készítette a könyv borítóját is.

Elárulod az olvasóinknak, hogy min dolgozol most?

Egy időre félretettem a regényírást, most az 1945 és 1948 között működő Európai Iskola elnevezésű művészcsoport iro-

Képregény: Biacsics Renáta (Renyagyár)

dalmi kapcsolatairól írok egy könyvet. Jövőre szeretném befejezni. A kiváló képzőművészek mellett (mint például Bálint Endre, Korniss Dezső, Anna Margit és mások) sok irodalmár is kötődött a csoport működéséhez, többek között Weöres Sándor, Hamvas Béla, Határ Győző, Tamkó Sirató Károly, Szentkuthy Miklós, és egy nagyon izgalmas szeletét hozták létre a koalíciós korszak, a második világháború befejezése és a kommunista hatalomátvétel közé eső évek művészetének. Szentkuthy Miklós eddig zárt anyagnak számító naplóival foglalkoztam például az elmúlt időszakban, ezek a kéziratos füzetek (több száz van belőlük) igen izgalmas és értékes forrásanyagnak bizonyultak.

Szerinted mi lesz a szerepe, a legfontosabb feladata a XXI. században a könyvtáraknak?

Szükség van könyvtárakra, édesanyám könyvtáros volt (az akkori Baranya Megyei Könyvtárban is sokáig dolgozott), mindig is szenvedélyemnek tekintettem a könyvtárat. Itt nem szeretnék túl bonyolult fejtegetésekbe bocsátkozni: csupán arra utalnék, hogy valójában kevés garancia van arra, hogy a digitálisan rögzített információ valóban évszázadokig fenn fog maradni (hogy a könyv igen, az ugyebár evidencia, lásd a kódexeket stb.), a másik, hogy a közhiedelemmel ellentétben egyáltalán nincs minden „fenn az interneten". Végül: a könyvek igen komplex és varázslatos adathordozók, míg egy digitális adathalmazról ezt aligha lehetne elmondani.

Spotify-lista QR kódja a *Terepmunka* című kötetben említett előadókhoz, zenékhez kapcsolódóan:

Simonfalvi Anita
Csorba Győző Könyvtár

A helyismeret műhelye Baranyában

Egy szakmai műhely felépítése mindig hosszadalmas apró-munkát igénylő, évekig, évtizedekig tartó folyamat. Nem volt ez másként Baranyában sem, ahol az elmúlt évtizedek során a három nagy közgyűjtemény körül alakultak ki a helyismeret, helytörténet legfontosabb szakmai közösségei.

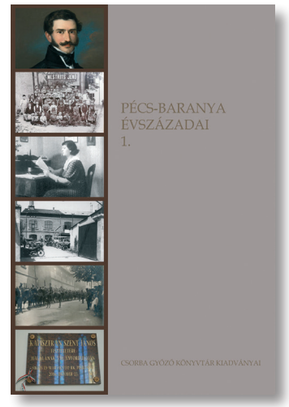
A megyei múzeum és a megyei levéltár mellett a megyei könyvtár az az intézmény, amely nemcsak az általa őrzött tárgyi emlékek és írott források, hanem a munkatársak körében meglévő szaktudás, kutatói és publikációs gyakorlat révén vált mára megkerülhetetlen műhellyé.

A Baranya Megyei Könyvtárban az 1950-es évek közepétől módszeresen zajlik a helyi vonatkozású dokumentumok gyűjtése. A hagyományos állomány elsőként a fotó- és videoanyagokkal, majd a mikrofilmekkel, végül az ezredforduló éveiben digitális dokumentumokkal egészült ki. Az utóbbi években a könyvek és hírlapok, valamint a VHS-kazettákra és mágnesszalagokra rögzített film- és hangfelvételek digitalizálása terén szereztünk komoly tapasztalatokat.

Mindezzel kéz a kézben járt a tudományos és tudományszervezői tevékenység fellendülése. 2014-ben indult útjára a *Dolgozatok a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének műhelyéből* című könyvsorozat, amelyet két évvel később egy konferenciasorozat nyitánya követett. A rendezvények a Pécs Története Alapítvány és az MTA Pécsi Területi Bizottsága partnerségében immáron országos hatókörűvé váltak, programjuk több naposra bővült. Az elhangzott előadások válogatott anyagát tanulmánykötetekben is közrebocsátjuk.

Immáron joggal állapítható meg, hogy a Helyismereti Gyűjtemény jelenlegi és egykori munkatársaiból, a könyvsorozat szerzőiből és a konferenciasorozat visszatérő előadóiból napjainkra olyan szakmai közösség formálódott, amely a személyes ismeretségeken túl egy hálózatszerűen működő műhellyé vált. Ennek egyértelmű jele a legutóbb megjelent két tanulmánykötet.

2022 őszén látott napvilágot a *Pécs-Baranya évszázadai 1.* című kötet, amely a 2018-2019-ben megrendezett helyismereti konferenciák válogatott előadásainak szerkesztett változatát tartalmazza. A 11 kiváló szerző tollából származó tanulmányok Pécs és Baranya 18-20. századi történetéhez szolgáltatnak nagyon fontos adalékokat.

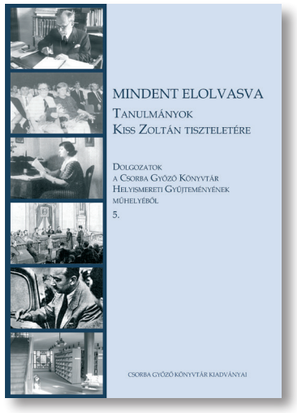

Igazgatástörténeti szempontból érdekes a Pécs 18. századi jogi helyzetét tárgya-

ló, valamint egy baranyai hivatalnok-dinasztia, a Horváth család történetét bemutató tanulmány. A pécsi egyetem történetéből villant fel élőképeket a két világháború közti diákszervezetek segélyezési tevékenységével foglalkozó, és egy 1949-es, balul elsült diákcsíny kontextusát felvázoló dolgozat. Ehhez a témakörhöz kapcsolódik a fiúgimnáziumok második világháború alatti működését ismertető cikk. A művelődéstörténet területére vezet a Siklós melletti Göntérhez kötődő néphagyományokat, valamint a Dénes Gizella írói pályáját bemutató tanulmány. Forráskritikai és politikatörténeti szempontból egyaránt jelentős tanulmány az első világháború idején Pécsett megjelent, *Fokos* című tábori újságot bemutató munka, valamint az 1918 novemberi Néphatározat megszületésének kontextusát felgöngyölítő, nagyon jól adatolt írás. Igazi különlegesség a pécsi Mestrits család autószerelő műhelyének 1924 és 1949 közötti történetét tárgyaló anyag.

2023 júniusában egy hasonlóan rangos kiadványt vehettünk kézbe. A Kiss Zoltán kollégánk tiszteletére összeállított, *Mindent elolvasva* című kötet barátok, egykori és jelenlegi kollégák összefogásával készült. Egyáltalán nem megszokott jelenség, hogy közgyűjteményi berkekben, könyvtári dolgozók tiszteletére ünnepi tanulmánykötet jelenik meg. Kiss Zoltán esetében ez mégis mindenképp indokolt: bár akadémiai közegben csak a pályafutása kezdetén dolgozott, bibliográfusi és tudományos tevékenysége azóta is jóval túlmutat a szaktájékoztató könyvtáros munkaköri kötelességein.

A tekintélyes szerzőgárdát felvonultató kötet első tematikus egysége a könyvtárak világába kalauzolja az olvasót, áttekintő képet ad a könyvtárosi professzió évezredes történetéről, a Csorba Győző Könyvtár tevékenységeiről, és végül – más vizekre evezve – a büntetés-végrehajtási intézetekben folyó szakmai munkáról. A második fejezet Baranya megye 19–20. századi művelődés- és politikatörténetéből villant fel pillanatképeket. Olyan témák kerülnek terítékre, mint a világutazó plébános, Halász Mihály irodalmi munkássága, a pécsszabolcsi elemi iskola és a Rákóczi úti Breuer-ház története. Adalékokat olvashatunk a vörösterror baranyai történetéhez és az ellenforradalmi rendszer miliőjéhez. Olyan kuriózumokat olvashatunk, mint a PMFC évszázados története, és a Bartók Béla Férfikar – kutatásmódszertani szempontból is izgalmas – alapítási körülményei. A kötet utolsó egysége a humán tudományok egyik lényeges problémáját, nyelv és narratívum kontextusfüggő jellegét és egyben kontextusteremtő erejét érinti. Ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódnak a József Attila költészetéről, kortárs magyar szerzők műveinek fordíthatóságáról és – egészen más szemszögből – a baranyai identitáselemekről szóló tanulmányok.

A két kötet szerkesztésének tapasztalatai és ezek szakmai színvonala arra bátorít, hogy kimondjuk: a Csorba Győző Könyvtár helyismereti műhelyének építése befejeződött, immár az arculat és a profil finomhangolása, a szinten tartás és a fejlesztés időszaka következik.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

Kátoly szolgáltatóhely

Kátoly Pécstől hozzávetőleg 20 km-re, Pécsvárad és Szederkény között körülbelül félúton helyezkedik el. A falu a Karasica-vízfolyás mellett, egy völgyben megbúvó, kis patakkal kettészelt gyönyörű természeti környezetben fekvő zsákfalu, ebből a jellegéből adódóan a településen nincs átmenő forgalom, így a falu különösen csendes, békés. Kátoly település nevét először 1296-ból származó az Árpád-kori oklevél említette Kathl néven. A falu és templomának védőszentje Szent Katalin, innen származik a település neve. Kátoly lakosainak lélekszáma az utóbbi években 300 fő körül mozog, és az itt elő emberek döntő többsége nyugdíjas korú. Kátoly azon települések közé tartozik, melyek lakosainak száma folyamatosan csökken, pedig a községet fekvése igazán vonzóvá tehetné a fiatal családok, vállalkozások körében. A faluban a magyar mellett számottevő horvát és német kisebbség lakik.

Könyvtárunk a Pécsváradi Ellátási Térséghez tartozik és a művelődési házban található a falu központi részén. A községben nem működik óvoda, iskola és bolt sem. A helyi gyerekek a környező településeken található oktatási intézményekbe járnak, de nem egy helyre, így előfordul, hogy alig ismerik egymást. Ezért is nyújtanak jó közösségépítési lehetőséget a nekik szervezett könyvtári programok, melyeken gyakran vesznek részt a szünetekben ide látogató elszármazott gyerekek is. A nyugdíjaskorú olvasók szívesen jönnek nem csak kölcsönözni, hanem beszélgetni, ügyeket intézni is a könyvtárba. A szolgáltatóhelyen 2015 óta látom el a könyvtárosi feladatokat, és bár én magam is csak pár éve költöztem a faluba, a helyiek kedvesen és nyitottan fogadtak. Az azóta eltelt években szép apránként megújult a könyvtár, az önkormányzat lecserélte a nyílászárókat, felújításra került az előtér, a mosdó, a tető és új szőnyegek, függönyök teszik barátságossá a helyet. A Csorba Győző Könyvtár 2016-ban és 2017-ben teljesen lecserélte a régi bútorokat. Szintén általuk kerülhetett a könyvtárba gyerekasztal székekkel, babzsákkal, diavetítő, nyomtató, laptop. A könyvtári könyvek állománya is lecserélődött, az elavult és rossz állapotú, dohos könyvek helyét átvették az új megjelenésű, népszerű írók által jegyzett könyvek.

A tavalyi évben pedig a szolgáltató helyünkön is bevezetésre került a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer, melyen keresztül történik a kölcsönzés. Mindezeknek köszönhetően modern, minden igényt kielégítővé vált kis falusi könyvtárunk. Bár a szolgáltatóhely csak heti két nap van nyitva, a nyitvatartási idő igyekszik alkalmazkodni a község lakóinak igényeihez. A hétfő esti nyitvatartás kedvez az iskolásoknak és munkába járóknak, míg szerdán délelőtt inkább a nyugdíjasok, szünidejüket töltő gyerekek jönnek a könyvtárba. A nyitvatartási időn kívül pedig telefonon és online is bármikor az olvasók rendelkezésére állok. A könyvtár 2015 óta rendelkezik Facebook csoporttal, ami nagy segítség a könyvtár népszerűsítésében (új könyvek, programok közzétételével), és az olvasókkal való kapcsolattartásban is. Ez főként a Covid járvány idején jelentett óriási segítséget, amikor házhozszállítással történt az olvasók kiszolgálása. Erre a szolgáltatásra azóta is van lehetőségük az olvasóknak. Ezen a Facebook csoporton keresztül és személyesen is biztatom évről évre az olvasóközönséget, hogy könyvkéréseikkel bátran keressenek meg, így velük együtt olyan könyvtári állományt tudtunk felépíteni, ami iránt valóban van érdeklődés. Ez a módszer jól vizsgázott, nem egy olyan olvasó van, aki azért iratkozott be, mert tudja, hogy akár tanulmányaihoz, akár speciális érdeklődéséhez gyakorlatilag bármilyen könyvet megszerezhet itt. Több esetben az egyszeri könyvkérőkből aztán rendszeresen járó olvasók lettek. Ebben persze nagy szerepe van annak, hogy a Csorba Győző Könyvtárban dolgozó kollégák valóban szinte bármit be tudnak szerezni, amit a használók kérnek. Az állomány frissítése érdekében évente két-három alkalommal (többnyire képzésekkel, könyvtári szakmai napokkal összehangolva) alkalmanként 50-60 db könyvet szoktam cserélni a BKSZR raktárban található könyvek közt válogatva. Ebből a célból főként olyan köteteket válogatok össze, amelyek évek óta a szolgáltató helyünkön vannak, és már kiolvasták az

olvasók. Így sokkal több számunkra új vagy néhány éves könyv fordul meg a szolgáltatóhelyen. Leginkább a romantikus, illetve a bűnügyi regények forognak gyorsan.

A tavalyi évben 52 beiratkozott olvasó volt a könyvtárban, s egyáltalán nem csak a faluból, hanem volt olvasó Geresdlakról, Máriakéméndről, Zengővárkonyból, Marázáról, Bólyból, de még Budapestről is! Mit keres egy budapesti olvasó Kátolyban? A nem helyi olvasók általában barátokon, rokonokon, ismerősökön keresztül találnak ide, de van, aki munkája révén kapcsolódik a településhez. Közülük a legtöbben a Facebookon keresztül értesülnek a beérkezett kötetekről. A könyvekért olykor személyesen jönnek el, olykor segít nekik egy kátolyi rokon vagy barát. 2022-ben sikerült elérni az eddigi rekordnak számító 862 kölcsönzést az évben, amely szép szám a kis településünkön.

Kósa-Kis Andrea
Kátoly Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

A 10. horvát nemzetközi könyvtárbusz-találkozó Splitben

Nagy örömmel vettük a horvát kollégák meghívását március közepén, hogy vegyünk részt a Splitben megrendezésre kerülő bibliobusz fesztiválon. A fesztivált a Poljud stadion előtt a horvát kulturális miniszter és Split város polgármestere nyitották meg, akik üdvözölték a különböző országokból érkező könyvtárbuszos kollégákat. A délelőtt a bibliobuszok bemutatásával indult, számos gyermekcsoport és a helyi lakosság tekinthette meg a járműveket. Sokan dicsérték könyvtárbuszunk belső és külső kialakítását, a falon lévő fotókat, illetve az ötletes „szeretetfalat" is, amire az olvasók kedves üzeneteket hagyhatnak látogatásaik során.

Ezt követte másnap a szakmai program. Az egyik remek példa a finn kollégáktól érkezett, Jyri Vuoristo és munkatársa a turkui könyvtárból érkeztek, és a finn modellt mutatták be. Könyvtárbuszukkal rendszeresen látogatnak bölcsődéket és óvodákat, s emellett még a látás-, vagy hallássérülteknek

is biztosítanak irodalmat a Celia (www.celia.fi) weboldalon elérhető hangoskönyvek segítségével. A Celia egy finn állami tulajdonban lévő speciális könyvtár, melynek feladata kifejezetten a fogyatékkal élők kiszolgálása.

Ezután egy tartalmas előadást hallhattunk a szintén finn Mari Luolamaa jóvoltából, aki Helsinkiből érkezett. A könyvtárbuszok külön elnevezést kaptak, az egyik neve *Skidi* (gyermek), ami gyermekprogramoknak és a gyermekirodalomnak ad otthont, a másik pedig *Stoori* (történet), ami az idősebb olvasóknak szolgáltat és komolyabb szolgáltatásokkal is bír. Minden iskolával szerződést kötnek, s onnantól kezdve az iskola 1., 3. és 7. osztályai minden évben minimum háromszor részt kell, hogy vegyenek egy speciálisan nekik és a korosztályuknak kialakított buszos programon, mellyel az olvasóvá és könyvtárhasználóvá nevelést segítik elő. Céljuk, hogy jövőre minden születendő gyermek a 2020-ban elindított *Kultúra Gyermekei* elnevezésű kezdeményezés része legyen, s így már születésüktől kezdve elinduljanak a könyvekkel való ismerkedés útján.

Antoinette van Zanten a hollandiai Zeeland település könyvtárbuszos ellátásának kihívásairól tartott előadást. Érdekesség: két busszal szolgáltatnak, egyik a *ColumBus* a másik pedig a *ZZBUZZ*, előbbi olyan speciális szolgáltatásokkal is bír, mint az ATM, a posta, vagy a szociális ügyintézés, az utóbbi pedig a kormányzati és közlekedési ügyintézést teszi könnyebbé a felhasználók számára.

A szlovén könyvtárbuszos szövetség elnöke beszámolt az alig pár hete átadott új buszukról, ami Tolmin városának környékét fogja ellátni. Napelemek felül, újgenerációs dízelmotor lent, futurisztikus technológiai megoldások mindenütt. Klaudija Mandić, a horvát könyvtárbuszos bizottság elnöke a *Kultúra mozgásban* című projektjükről mesélt, melyben a gyermekekkel igyekeznek a könyveket és a könyvtárat egy izgalmas és vonzó közegként bemutatni, így növelve az olvasói aktivitást és a könyvtárba járási hajlandóságot. Nika Čabrić is nagyszerű ötleteket osztott meg előadásában, mint például a Netflix sémájára elnevezett *Bookflix* szolgáltatás. Könyvkölcsönzés digitálisan vagy helyben, a modern technológia vívmányait használva, a fiatalok számára sokkal befogadhatóbb módon. Összességében rengeteg új ötlettel, módszerrel és kreatív megoldással lettünk gazdagabbak.

Nagy László – Csorba Győző Könyvtár

Megjelent Pesti János *Magyaregregy kislexikona* című helytörténeti kiadványa

Május 20-án került sor Pesti János *Magyaregregy kislexikona* című helytörténeti könyvének ünnepi bemutatójára a magyaregregyi Arnold-házban. Az eseményt Fülöpné Rákosa Ildikó polgármester nyitotta meg, majd fellépett a Máré Hagyományőrző Tánccsoport és a Magyaregregyi Hagyományőrző Tánccsoport, és végül Czikla Zsolt és Hock Viola szólótánc produkciójában gyönyörködhettek a látogatók. A műsor részeként *A Kislexikonról - egregyi szemmel* címmel tartott előadást Kovácsné Deák Irén, valamint nyelvi, néprajzi és helytörténeti értékeit Gy. Bazsika Enikő mutatta be. A rendezvényen Fóris József és Fóris Ildikó festményeiből láthattunk kiállítást, valamint Dicső Sándorné népviseleti babáit lehetett megtekinteni. Meglepetésként szolgált, hogy Pesti János nyugalmazott egyetemi docens régi népi hangszereken tartott bemutatót. Könyvének témaválasztását nagymértékben meghatározta, hogy édesapja révén kárászi és magyaregregyi elődökkel büszkélkedhet.

A cél elsősorban Magyaregregy földrajzi neveinek és tájszavainak gyűjtése volt. A kötetben a szerző összegző szándékkal, lexikon jellegű tanulmányban ismerteti Magyaregregy tárgyi, szellemi értékeit, továbbá közzéteszi a község fejlődését előmozdító jeles személyek életrajzát. Pesti János munkája azért értékes, mert segíti múltbéli értékeink mentését. Könyvében tanulmányozhatjuk elődeink küzdelmes életét, valamint végigkövethetjük hogyan lett Magyaregregy szegényes jobbágyfaluból a „Kelet-Mecsek gyöngyszeme".

Lakatosné Dicső Piroska
Magyaregregy Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Kormos István rajzpályázat

A Csorba Győző Könyvtár rajzpályázatot hirdet óvodások és általános iskolák alsó tagozatos tanulói részére Kormos István költő, műfordító születésének 100. évfordulójának alkalmából. A pályázatra nevezők a költő bármelyik gyermekverséhez, verses meséjéhez vagy meséjéhez készített illusztrációval nevezhetnek. (A költő verseskötetei elérhetőek a Petőfi Irodalmi Múzeum honlapján lévő digitális könyvtárból. https://pim.hu/hu/dia/dia-tagjai/kormos-istvan)

A pályamunkákat A/4-es méretben tetszőleges technikával (tempera, pasztell, zsírkréta, filctoll, ceruza, egyéb) lehet elkészíteni. Az alkotásokat 2023. szeptember 28-ig kérjük eljuttatni a Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtárába (7622 Pécs, Universitas utca 2/A) személyesen vagy postai úton. Kérjük, hogy a pályamunkák hátoldalára írják rá a vers, verses mese vagy mese címét, melyhez az illusztráció készült, vagy a pályamű címét, a pályázó nevét, a korát, osztályát, iskolája, óvodája címét és egy e-mail elérhetőséget. Egy nevezőtől 3 pályaműnél több alkotást, valamint online beküldött pályamunkákat nem tudunk elfogadni. A pályaművek értékelése korcsoportonként történik. Az eredményhirdetés és a pályaművekből készült kiállítás megnyitójának időpontja 2023. október 5. 16:00. Várható helyszíne: Csorba Győző Könyvtár 7622 Pécs, Universitas utca 2/A, Tudásközpont, 4. emelet, Körbirodalom Gyermekkönyvtár. A pályázathoz szülői beleegyező nyilatkozat kitöltése szükséges, melyre a szabályos adatkezeléshez van szükségünk. Kérjük, ezt az alkotásokkal együtt juttassák el könyvtárunkba!

A pályázatról további információ és a szülői beleegyező nyilatkozat a honlapunkon elérhető:
https://gyermekkonyvtarak.csgyk.hu/kormos-istvan-100-rajzpalyazat/

Felhívás Baranya könyvtárosaihoz!

A Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye évek óta nagy jelentőségű helytörténeti kutatóhelyként működik, s arra törekszik, hogy gyűjteménye alapvető fontosságú forrásbázist nyújtson a helytörténeti, településtörténeti kutatásokhoz. Küldetésünknek tekintjük, hogy a gyűjteményünket – melynek a könyvek mellett fontos részét képezik olyan egyéb dokumentumok is, mint a folyóiratok, képeslapok/fényképek, térképek, és olyan időszaki nyomtatványok is, mint a helyi vonatkozású turisztikai szórólapok, vagy a helyi eseményekről értesítő plakátok – folyamatosan aktuális tartalmakkal bővítsük.

Önöknél megtalálhatóak olyan helyben könnyedén elérhető dokumentumok, melyek gyűjtőkörünkbe tartoznak, számunkra viszont szinte lehetetlen hozzáférni, de még csak értesülni is létezésükről. Így tehát az alábbi dokumentum-típusok gyűjtésében kérjük kollégáink támogató segítségét:

- a településről szóló, illetve a településen megjelenő újságok, helyi iskolai (pl. évkönyv, iskolaújság), illetve egyházi kiadványok (pl. egyházközségi hírmondó)
- helyi vonatkozású képek pontos tárgymegjelöléssel – képeslapok, fotók a településről, fotók a helyhez köthető neves személyekről (akár digitalizált formában is, a digitalizálást vállaljuk)
- baranyai vonatkozású turisztikai kiadványok (ismertetők, szórólapok)
- helyi eseményekről értesítő szórólapok, plakátok
- egyéb olyan helyi relevanciával bíró dokumentumok, melyek könyvtári elhelyezése helyismereti értékkel bír – pl. település-, családtörténeti kéziratok, a településről szóló szakdolgozatok (akár digitalizált formában is, a digitalizálást vállaljuk)

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a térségi referenseink kiszállítások alkalmával elhoznák a számunkra összekészített helyi megjelenéseket, s így bővítenénk folyamatosan beérkező regionális tartalmakkal állományunkat, melyek a jövő helyismereti kutatói számára releváns és más módon hozzáférhetetlen információkkal szolgálhatnak térségünk mind teljesebb megismerése érdekében. Tisztelettel arra kérjük könyvtáros kollégáinkat, álljanak küldetésünk mellé, s hozzáértő szaktudásukkal segítsék gyűjteményünk rendszeres gyarapítását a fent felsorolt dokumentum-típusokkal!

További információk érdekében a térségi referensek mellett keressék bizalommal Helyismereti Gyűjteményünk dolgozóit az alábbi elérhetőségeken:
Telefon: +36 72 501-690 / 28055, 28056
E-mail: baranyaihelyismeret@gmail.com

Mese bőröndbe rejtve – Mesebőrönd könyvtári foglalkozás

A világ változik, a gyermekek is változnak. A mai gyerek önfegyelme, beszédfegyelme csekély. Szinte állandóan mocorog, nem tud nyugton ülni, örökmozgó. A könyvtárosoknak haladni kell a korral, nekünk kell új technikákat, eljárásokat felkutatni, kipróbálni, majd egyéniségünkkel kicsit megfűszerezve egyedivé varázsolni azt, hogy a gyermekekkel végzett közös munka öröm legyen mindkét fél számára.

Könyvtárosként nagyon sok iskolai, óvodai csoporttal találkozunk kolléganőmmel, Balázs Ágnessel, és egyre nagyobb kihívás az, hogy minden gyermek figyelmét és érdeklődését felkeltsük, elérjük azt, hogy 15-20 percig elutazzon velünk a mesék világába.

Megjelenése óta használjuk a Papírszínház mesélési technikát, az évek során fejlesztettük, bővítettük azt és egy igazán interaktív mesélési stílust alakítottunk ki. Az iskolai, óvodai csoportok nagyon megszerették foglalkozásainkat, jelenleg 34 csoport jár hozzánk rendszeresen a tanévben, így azon gondolkodtunk, mivel is tudnánk színesíteni a repertoárunkat. Édesapám hajómodelleket, vasúti diorámákat készít, ezeket látva jött az ötlet, hogy bábos – díszletes mesélésbe kezdjünk. Mindenképpen valami mást szerettünk volna, ami nem hasonlít a Papírszínházra. A Mesebőrönd a függőleges tér helyett vertikálisan helyezkedik el és nem két, hanem háromdimenziós élményt ad. A mesélő egész közel ül a gyerekekhez, hisz így mindenki jól láthatja a díszletet és ezzel közös színt is teremtünk a játéknak. Ha jól mesélünk, a gyerekek benne érzik magukat, ők is ott vannak a bőröndben.

De hogyan is meséljünk jól?

A könyvtári mesélés módszere létfontosságú kérdés a könyvtáros eszköztárában. Annak kiválasztásától függ az adott mese lélekre és szellemre tett hatása, eredménye. A mesehallgató a könyvtári mesélés során nagyrészt passzív befogadó, de vannak eljárások, amelyek részesévé tudják tenni a gyermeket az elhangzó mesének.

Kezdődhet úgy a mese, mint amikor klaszszikusan mesélünk: Egyszer volt, hol nem volt…, majd az első szereplő felbukkanásánál megjelenik a stilizált báb a mesélő kezében és elkezdődik az interaktivitás. *De úgy is indítható a mese, hogy a mesélő rögtön szerepbe helyezkedik.* Lehet a mesemondó *a történet egyik mellékszereplője*, pl. udvarmester, de lehet a történeten kívüli személy is, aki szemtanúja volt a történetnek, pl. egy állat az erdőben. A mesélő karaktert tehát mi magunk választjuk meg, úgy ahogyan az nekünk jólesik.

A mesebőrönddel való mesélés a folyamatos és nem a megszakításos mesélést részesíti előnyben. Vagyis a mesélő egy dal, mondóka, jól illeszkedő rövid vers, drámajáték vagy gyermekjáték beillesztése során nem szól ki a meséből. A kiegészítő elemeket a mese részeként kezeli szövegi és cselekvési szinten is, és a mese nem áll le, a cselekmény nem szakad meg egy pillanatra sem. Építkező cselekményt mutatunk be a gyerekeknek. A népmesét/műmesét elejétől a végéig eljátszszuk a résztvevők közreműködésével, követve az eredeti mese fonalát. A cselekményszövés folyamatos, a mesélő megállás nélkül helyzetben tartja a jelenlevőket. A bemutatott mesének forgatókönyve van, amely kompatibilis az adott csoporttal. A történet mindig cselekvést segítő narrációt és dialógusokat tartalmaz. A mesélőként az eseményeket mesemondóként folyamatos beszéddel ábrázoljuk és keltjük életre. Ezek a narrációk segítik a mese folyamatosságát. Az egyes szereplők beszélgetéseit utánmondással, illetve instrukciókkal segítjük. Ezek biztosítják, hogy a mesélő kézben tartsa a mesét. Kelléket és stilizált jelmezeket használunk. Gyakran a ruhánkkal, fejpánttal is a meséhez kapcsolódunk, így is részesei lehetünk a mesének és a díszletnek is. De működhetnek ezek a tárgyak kiemelés, hangsúlyozás céljából is, lehetnek a hétköznapokban előforduló eszközök vagy jellegzetesen a mese központi részei. Jelmezek nélkül is éppoly élvezetes a mese-játék, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy a mesés hatás a látványelemek használatával jobban fokozható.

Interaktív a mese, mert különböző technikákkal (pl. szerepjátékkal) vonjuk be a hallgatókat a mesébe. Aktív vagy passzív szereplőként vesznek részt a történetben. Aktív szereplő az, aki a mese valamely szerepét felvállalva nyilvánul meg. Passzív szereplő az, aki konkrét karakterszerepet nem vállal, de a helyszíneket, eseményeket segít megjeleníteni. Megszűnik a játszók és a mesemondó közötti távolság, azok közvetlen kapcsolatba kerülnek egymással. A kontaktust nemcsak szavak segítségével alakítja ki a módszer, hanem cselekvéssel is. A beillesztett drámajátékok, éneklések, zenélések vagy effekthangok keltése célzottan kerülnek bele a mesébe. A beépített elemek célja az élményszerzés, és a személyes tapasztalatszerzés. A közös játékélmény, a közösségi meseélmény az elsődleges szándék. A mesélő figyelembe veszi a résztvevők reakcióját, és úgy tartja mederben a mesét, hogy le is reagálja az ötleteket, a dialógusokba becsúszó spontán beszédet, az egyéni vagy csoportos megmozdulásokat. Ezen kívül irányítja a bátortalan résztvevőket és instruálja a játék menetét. Mivel a mesélés ezzel a módszerrel játékossá és interaktívvá válik, elmondható, hogy a mese ott születik meg a gyermekek

szeme előtt. Akkor is, ha ismert meséről beszélünk, és akkor is, ha új meséről van szó. Mivel a gyermek nemcsak hallja a mesét, hanem látja is maga előtt, az információk több érzékszerven keresztül jutnak el hozzá, így a megismerési és a megértési folyamat stabilabb lesz. A módszer sajátossága, hogy térben is engedi látni a mesét, illetve a játékok által mozgásra készteti a gyermeket. Ha úgy dönt, hogy passzív szereplőként, jórészt kívülről nézi a mesét, akkor egy térbeli mesevilágot lát maga körül, ha pedig úgy határoz, hogy aktív szereplőként része is szeretne lenni a történetnek, akkor egy teljesebb élmény részese lesz.

Az interaktív mesében való aktív részvétel magával vonja az *értelmi képességek* fejlődését. Hiszen a gyerekek a játékban észlelik az idő múlását, tájékozódnak a mesei térben, figyelik a szereplők szövegét, érzelmi megnyilvánulásait. Emlékezetükre hagyatkoznak, amikor az előzetes tudásuk előkerül. A régebbi tudást összekötik a frissen megszerzett tapasztalatokkal.

A mai gyermek számára a passzív, befogadói szerep kevés a hatékony megismeréshez és a tanulási folyamathoz. A mindennapokban rengeteg információ és ingergazdag környezet veszi körül a kicsiket. A könyvtárosnak ezekkel a környezeti elemekkel kell felvennie a versenyt. Ezért számára ez a mesélési módszer újabb járható út lehet a gyermekekhez, akiknek ez élményt ad, de közben ismeretszerzést, tapasztalatszerzést, tanulási lehetőséget is.

Jancsik Patricia – Csorba Győző Könyvtár

Forrás: Fehér Éva – Szatmáriné Márton Tímea (2019): Szerepjáték, mese-játék. Kecskemét: Mese, mese, játék - magánkiadás. 111 p.

Programok hirdetése online felületeken

Az előző számokban (Könyvtári HírZengő 2022/4, 2023/1) már bemutattuk a plakát tervezéséhez fontos alapelveket és hogy a településen kihelyezett plakátokkal hogyan tudunk hirdetni egy eseményt. A nyomtatott plakátok mellett lehetőségünk van egy program népszerűsítésére online felületeken is.

Vannak olyan irányelvek, amelyek megegyeznek a korábban leírtakkal. A következőkben inkább az eltérésekre helyezzük a hangsúlyt és azt emeljük ki, hogy mi az, ami pl. a Facebookon, az Instagramon vagy akár egy honlapon jól tud érvényesülni.

A kép méreteivel kapcsolatban felületenként más és más képarányokkal találkozhatunk. Azért, hogy jól látható legyen a kép, és lehetőleg semmilyen fontos elem ne lógjon ki, érdemes már a tervezésnél olyan méretből kiindulni, ami megfelel a kívánt célnak.

Mi a különbség a plakát és az online platformokon közzétett tartalmak között?

Plakátkészítéskor igyekszünk a lehető legtöbb hasznos információt ráhelyezni az adott felületre, míg ha bejegyzéshez szánunk egy képi anyagot, akkor elég lehet akár csak a cím is, mivel az elsődleges célunk a figyelemfelkeltés és nem az információátadás, illetve az mellette szövegesen megjelenik a posztban/linkben.

Népszerűsítés

A Canvában elkészített képet megoszthatjuk a település honlapján, közösségi média oldalain, csoportjaiban vagy azokban a csoportokban, ahol azt feltételezzük, hogy érdeklődésre tarthat számot a programunk. Járjunk utána, hogy van-e a településnek facebook csoportja/oldala, ki kezeli azt, van-e rajta aktivitás, valóban figyeli-e a célcsoportunk.

Néhány példa:

- a tágabb közönségnek szóló hírt a település/könyvtár Facebook oldalán/csoportjában,

- gyerekeknek szánt programunkat a helyi óvodások Facebook csoportjában,
- időseknek szánt programunkat a helyi nyugdíjaskör Facebook oldalán/csoportjában,
- a helyi szervezetek (alapítvány, kulturális egyesület) Facebook oldalán/csoportjában oszthatjuk meg,
- a fiatalokat pedig azokon a felületeken érjük el, amit ők használnak (Instagram, TikTok, WhatsApp stb.)

Figyeljünk arra is, hogy amelyik csoportban tiltva van a programhirdetés, ott ne tegyünk közzé semmit, amit a szabályzat nem enged meg.

Bejegyzés létrehozása

Milyen az a poszt, amin megakad a figyelmünk, amit nem görgetünk tovább?

Bejegyzést általában úgy érdemes létrehozni, hogy a szöveg mellett legyen valamilyen kép, látványos elem is, ami felkelti a figyelmet. Erre a célra tökéletesen alkalmas egy jól eltalált plakát; ám vigyázat, a nyomtatásra tervezett plakátot nem érdemes módosítások nélkül átemelni! Célszerű azon egyszerűsíteni. Ahhoz, hogy könnyen el tudjunk juttatni információkat a kívánt célcsoporthoz, fogalmazzunk röviden és lényegre

HASZNOS TUDNIVALÓK

törően, egyúttal biztosítsunk egy linket azok számára, akik bővebben szeretnének tájékozódni az eseményről. A leglátványosabb elem mindenképp a kép legyen.

Facebook bejegyzés képe: 940 x 788 pixel

Enyhén fekvő téglalap formájú kép.

Instagram poszt (négyzetes): 1080 x 1080 pixel

Fontos megjegyezni, hogy ezek a méretek a fejlesztések függvényében változhatnak, ezért érdemes mindig ellenőrizni posztolás után a végeredményt.

Facebook esemény létrehozása

Nagyobb programokhoz praktikus lehet Facebook eseményt létrehozni, ekkor is egy látványos borítókép az, ami az első kapcsolódási pontja lesz a lehetséges résztvevőknek. Ehhez csatolva tudjuk szövegesen megadni az esemény részleteit. Kifejezett előnye ennek a formának, hogy további posztokkal tudjuk fokozni az érdeklődést, illetve fel tudjuk mérni azt is, hogy hány vendég várható, valamint célzottan meghívókat is tudunk küldeni az embereknek, ismerőseinknek.

Facebook esemény képe: 1340 x 700 pixel

Borítófotó létrehozása

Ha van olyan könyvtári Facebook oldal, ahol módunkban áll lecserélni a borítóképet, ezzel is bővíthetjük a hirdetési felületek körét. Fontos, hogy a borítófotót az esemény után ne felejtsük el lecserélni, visszaállítani. Olyan program fotója ne maradjon kint, ami már elmúlt. Ez bejegyzéseknél és eseményeknél nem kiemelt szempont, borítókép esetében azonban figyelni kell rá.

Facebook borítókép: 1700 x 630 pixel

Facebook/Instagram történet (story) létrehozása

A két alkalmazásban szereplő történet formátuma között nincs nagy különbség. Miért érdemes a bejegyzés helyett ezt a formátumot választani? A történethez is kapcsolhatunk linket, emellett zenét is, ami hangulatilag illeszkedik. A történetek 24 óráig láthatók, úgyhogy az itt megjelenő tartalom mindig friss és naprakész!

Facebook történet (álló): 1080 x 1920 pixel
Instagram történet (álló): 1080 x 1920 pixel

A linkelésről

Többször említettük, hogy a rövid leírás mellé érdemes olyan linket csatolni, ami elvezet a részletes leíráshoz.

Ez lehet egy bejegyzés a weboldalon, egy hosszabb poszt egy oldalon, csoportban vagy eseménynél.

Összefoglalva

Ugyanazzal a képszerkesztővel előkészíthetjük a nyomtatott és az online plakátokat és képeket, de mindig vegyük figyelembe azt, hogy hová fog kerülni az adott kép, ügyeljünk arra, hogy a végeredmény jól olvasható maradjon! Használjuk ki az egyes platformok nyújtotta előnyöket: alkalmazkodjunk a célcsoporthoz, linkeljünk, próbáljuk ki a beúszó feliratokat és az animációkat is (mértékkel).

Az online felületek gyors, olcsó és hatásos módot kínálnak a programok és szolgáltatások népszerűsítéséhez.

Csobán László – Németh Luca
Csorba Győző Könyvtár

KÖNYVAJÁNLÓ

Bajzáth Mária: *Erdők-mezők népmeséi*

Ónya-Oláh Dóra rajzaival

Bajzáth Mária nevét a *Népmesekincstár* mesepedagógia sorozat kapcsán ismerhettük meg, ami nem csak könyveket jelent, hanem egy olyan módszert is, amiben a gyerekekkel való rendszeres mesemondás, mondókázás, éneklés és játék élménye van a középpontban. Fontos helyet kap benne az érzékelés, az önismeret és az összefüggések megismerésének fejlesztése, valamint a természettel, a minket körülvevő világgal való kapcsolat erősítése. Ehhez kapcsolódik ez az új kötet is, amibe a szerző olyan magyar és más népektől származó népmeséket válogatott össze, amelyek főszereplői állatok, növények, gombák, égitestek, akik ezekben a történetekben az emberekhez hasonlóan gondolkodnak és éreznek. Találunk köztük eredetmagyarázó vagy természetmagyarázó meséket, legendameséket. Mesékről beszélünk, de a bennük szereplő állatok és növények valódi szokásait illetve tulajdonságait mutatják be, így sok-sok ismeretet átadva az olvasónak. Lentről fölfelé haladva ismerjük meg általuk a világot, a füvektől és bogaraktól indulva, a fákon és madarakon keresztül egészen az égbolt meséi felé, sőt tovább a láthatatlan mesékig. A tizenkét fejezetet végigjárva megtapasztalhatjuk, hogy mindez valóban egy nagy egység, aminek mi is a részei vagyunk, ezért nagyon fontos, hogy harmóniában éljünk vele. A mesék előtt rövid ismeretterjesztő szövegek szerepelnek, amelyek igazán érdekes információkkal látnak el minket, valamint egy-egy rövid kérdés vagy feladat inspirálja tovább az olvasót. A gazdag tartalom mellé gyönyörű illusztrációk társulnak, a rajzok élethűen ábrázolják a különböző növényeket és állatokat, mégis meseszerűek.

Central Kiadói Csoport,
Lampion Könyvek, 2023.
Kárpáti Szlávna
Csorba Győző Könyvtár

KÖNYVAJÁNLÓ

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Feldolgozás	Csuka Dalma	csuka.dalma@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Igazgatóhelyettes	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VII. évfolyam 3. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

10 éves a KSZR!

Az MKE 54. Vándorgyűlése Tatabányán

Hová tűnt a Petrezselyem utca?

Olvasásnépszerűsítés - olvasáskihívások

ISSN 2559-8767

2023. ősz

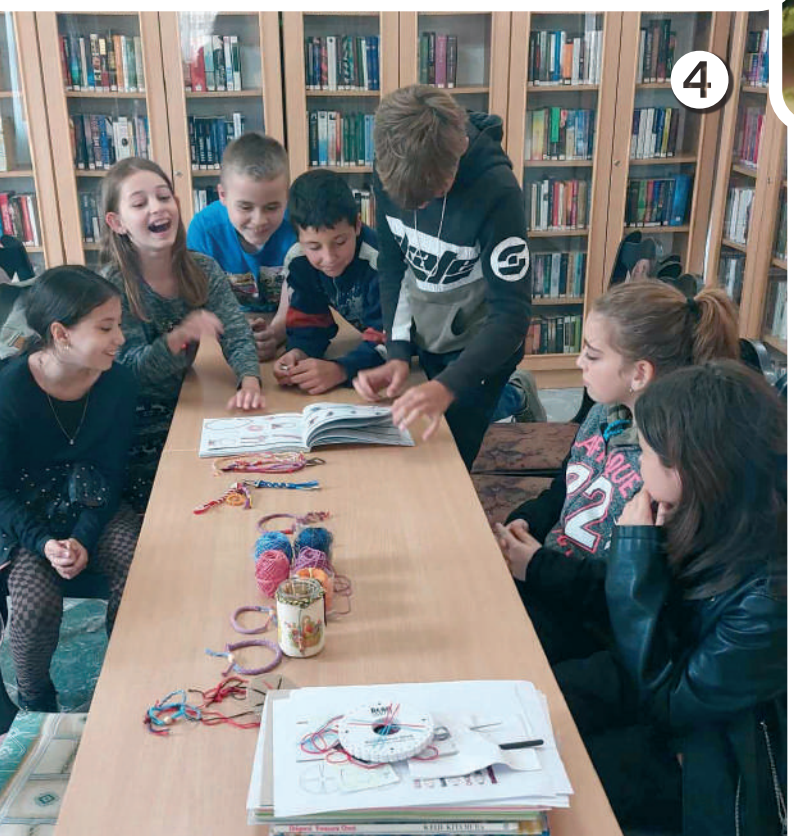
Képválogatás a nyári könyvtári programokból

1

2

3

5

4

6

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Az őszi számunkban összefoglalót olvashattok a Pócsmegyeren, az Informatikai és Könyvtári Szövetség és a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár által rendezett szakmai napról, mely a KSZR 10 éves történetét tekintette át, a kezdetektől a KönyvtárMozin át a zöldülő könyvtári lehetőségekig. Továbbá beszámolunk a könyvtáros szakma legjelentősebb rendezvényéről, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 54. Vándorgyűléséről, mely Tatabányán került megrendezésre, amelyen kollégáink is részt vettek. Ezt követően egy élménybeszámoló következik kollégánk tollából, aki a skandináv térségben járt és meglátogatta a stockholmi, oslói és a koppenhágai könyvtárat. A Helyi érték rovatunkban rövid történeti áttekintést nyújtunk Pécs egyik városrészének, az Aradi Vértanúk útjának és környékének történetéről. Bemutatkozik Palé könyvtári szolgáltató helye, Szolgáltatás rovatunkban a Pécsi Légirégészeti Téka és a Csorba Győző Könyvtár *Régészet madártávlatból* című kiállítását ajánljuk nektek, mely a Csorba Győző Könyvtártól igényelhető. Az ÖtletBörze rovatunkban az olvasásnépszerűsítés témájában az Olvasáskihívásokat mutatjuk be, és sorolunk fel pár példát. Végül tíz kiváló olvasnivalót ajánlunk a PécsLIT Fesztiválra meghívott írók könyvei közül.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca,
Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

1. kép: Drávaszabolcs
2. kép: Szava
3. kép: Nagytótfalu
4. kép: Drávacsehi
5. kép: Nagynyárád
6. kép: Babarc

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 10 éves a KSZR!

5 Az MKE 54. Vándorgyűlése Tatabányán

7 Északi krónika

HELYI ÉRTÉK

9 Hová tűnt a Petrezselyem utca?

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

11 Palé szolgáltatóhely

12 KisSzínes

SZOLGÁLTATÁS

13 A Pécsi Légirégészeti Téka és a Csorba Győző Könyvtár vándorkiállítása

ÖTLETBÖRZE

14 Olvasásnépszerűsítés - olvasáskihívások

KÖNYVAJÁNLÓ

15 10 kiváló olvasnivaló a PécsLIT Fesztiválra meghívott írók könyvei közül

Címlapon: - Az Aradi vértanúk útja 1973-ban (CsGyK Helyismereti Gyűjtemény, Fotótár)
- Az 54. MKE Vándorgyűlés ajándékai

10 éves a KSZR!

Pócsmegyeren került megrendezésre 2023. május 31-én az Informatikai és Könyvtári Szövetség és a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár által rendezett szakmai nap. A meghívott előadók mindegyike a KSZR egy-egy „szeletét" mutatta be, a kezdetek felelevenítésétől a KönyvtárMozin át, egészen a zöldülő könyvtári lehetőségekig.

Az ünnepi köszöntők után **Ramháb Mária**, egykori kecskeméti könyvtárigazgató és az IKSZ korábbi elnöke vázolta fel azt az utat, hogy hogyan is formálódott a KSZR, s rögtön ki is derült, hogy kialakulásának kezdetei egészen 2003-ig visszavezethetők. Az elért eredményeket, változásokat felsorolva összegzésként kiemelte, hogy 20 év távlatából elmondható: „a KSZR az egyetlen lehetőség a vidék Magyarországának az egyenlő esélyek biztosítására a könyvtári szolgáltatások eléréséhez."

Az IKSZ jelenlegi elnöke, és a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár igazgatója **Tőzsér Istvánné Géczi Andrea** előadásában ismertette, hogy a 19 megyei könyvtárból jelenleg 17 rendelkezik Minősített könyvtári címmel. Ennek eredménye többek közt az is, hogy rengeteg változáson és fejlődésen mentek keresztül ezek a könyvtárak, míg sikerült elérni ezt a címet. Előadásában kiemelte, hogy a megyei könyvtárak mennyiféle választ adtak fontos társadalmi kérdésekre, mennyi új szolgáltatást vezettek be még krízisek idején is. Ennek többsége természetesen érintette a megyei ellátást is, a cél továbbra is az, hogy a minőségi alapértékeket szem előtt tartva tovább folytatódjék a megkezdett munka.

Genczinger Ildikó, a szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár munkatársa bemutatta, hogy milyen szerteágazó tematikájú képzéseket tartanak KSZR településen dolgozó könyvtárosoknak. Utóbbiak konferenciákon, akkreditált képzéseken, szakmai műhelynapokon sajátíthatták el az elmúlt években a szakmai alapokat, amik olyan népszerű képzésekkel is kiegészültek, mint pl. a mesemondás módszertana az alapoktól, vagy az tanfolyam, ami azzal kecsegtette a munkatársakat, hogy elvégzése után hatékonyabban tudnak majd kommunikálni a fenntartó felé.

Simon Szilva nyíregyházi könyvtáros előadásában a könyvtári programok szervezésére és az elért eredményekre helyezte a hangsúlyt. Kiemelte, hogy kedvezőbb tiszteletdíjak érhetők el, ha egy előadó több településre tud eljutni egy nap, így az előadások „tömbösítése" náluk bevált, és hasznos módszer a települések kulturális életének színesítésére. A nagyszámú programszervezés koordinálása nehéz feladat, pláne ha még az előadók, helyi könyvtárosok is megnehezítik, így arra is hallottunk példát, hogy hogyan lehet tönkretenni programot azzal, ha illuminált állapotban jelenik meg az előadó, vagy ha nem jelenik meg a könyvtáros az eseményen.

Boros Ferenc előadásában a Vas megyei KönyvtárMozi szolgáltatást mutatta be, kiemelve azt, hogy mennyi mindennel bővült a kialakulástól a szolgáltatás, kezdve a tematikus filmajánlóktól, a módszertani füzeteken át a Sára Sándor Filmműhelyig. Előadásának leginspirálóbb része az volt, amikor tehetséggondozási programjukról beszélt, hogy hogyan lehet motiválni a filmkészítés eszközeivel a kistelepülések fiataljait arra, hogy maradandót hozzanak létre. Akár azzal, hogy elkészítik településük bemutatkozó kisfilmjét. Hasznos tippek hangzottak el azzal kapcsolatban is, hogy pl. fogyatékkal élőkhöz hogyan lehet közelebb vinni a mozgóképes kultúrát.

A cikk szerzője a baranyai könyvtárbuszos szolgáltatásról mesélt az egybegyűlteknek, arról, hogy mi változott és mi nem az elmúlt több, mint egy évtizedben, felelevenítve azokat az időket, amikor még nehézkesebb volt az internetelérés vidéken, s amikor az okostelefonok és a streaming szolgáltatók nem álltak sorba az olvasók kegyeiért. Felhozta, hogy milyen hálás azoknak, akik a változó körülmények ellenére az indulás óta lelkesen veszik igénybe a szolgáltatást, ezzel is fűtve a könyvtárbuszosok lelkesedését.

Nagyné György Viktória egy 840 fős tolnai kistelepülésnek, Harcnak, a „zöldítés" jegyében megvalósított jó gyakorlatait mutatta be az érdeklődőknek. Előadásának legfőbb tanulsága az volt, hogy apró lépések sorozatával (energiatakarékosság, hulladékgazdálkodás, újrahasznosítás) lehet elérni azt, hogy ne csak a saját szolgáltató helyünk váljon zöldebbé, hanem példamutatással, színes programkínálattal szélesebb környezetünkre is hatást tudunk gyakorolni.

Az előadások sorozatát kerekasztal-beszélgetés zárta, ahol komolyabb jóslatokba senki nem bocsátkozott. A felmerült borús víziók ellenére egységes volt az egyetértés abban, hogy bármely változás esetén elengedhetetlen folytatni a megkezdett munkát a már meglévő tapasztalatokra alapozva.

Az előadások megtekinthetők a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár YouTube csatornáján: https://www.youtube.com/@hbpmkszentendre

Csobán László
Csorba Győző Könyvtár

Az MKE 54. Vándorgyűlése Tatabányán

A könyvtáros szakma legjelentősebb rendezvénye, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Vándorgyűlése idén 54. alkalommal várta a kollégákat július 13-tól 15-ig. A konferencia ezúttal a tatabányai József Attila Könyvtárban került megrendezésre. A háromnapos rendezvény keretében a szakmai előadások mellett megismerhettük a város és a környék kulturális és természeti értékeit, nevezetességeit.

A szállás elfoglalása után a könyvtár épületét vettük célba, ahol a regisztrációt követően átvehettük a nagy gonddal összekészített színes vászontáskákat, melyeket a Komárom-Esztergom Vármegye kistelepülési közösségei, könyvtárai készítettek nekünk. Ízlésünk szerint tarkább vagy visszafogottabb színű táskát választhattunk magunknak. A tatabányai József Attila Könyvtár ökotudatos szemlélete a vándorgyűlés lebonyolításában is jelen volt. Az önkormányzat 30 kerékpárt biztosított a rendezvényre, melyek a tatai szálláshely és a programhelyszínek közötti közlekedést tették lehetővé. A résztvevőknek többször felhasználható, névvel is ellátható repoharakat adtak a konferenciacsomagban, jelentősen csökkentve ezáltal a keletkező hulladék mennyiségét. A programokat pedig kizárólag elektronikusan, illetve online, folyamatosan frissülő applikációban és a weboldalon érhettük el, a papírfelhasználást, ezáltal a környezeti terhelést elkerülve. Az egyéni autós közlekedés helyett autóbuszokat biztosítottak számunkra reggel és este, illetve a távolabbi programok elérésére. A nemzetközi Zöld Könyvtár Díjjal rendelkező könyvtár a dekoráció elkészítésekor a fenntarthatóságot tartotta szem előtt. A gyermekkönyvtár munkatársai csodaszép alkotásokat készítettek: régi könyvekből, papírokból varázsoltak virágot, kaspót, fát. A szemet gyönyörködtető alkotásokkal mind a plenáris, mind a szekcióüléseken találkozhattunk.

A konferencia hívószavai az inspiráció, elköteleződés, képessé tétel, kapcsolatrendszer voltak, amelyeknek fontossága kiemelt szerepet kapott a Nyitó plenáris ülés során, amely az ünnepi köszöntőkkel kezdődött. Elsőként Gerencsér Judit, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke mondta el gondolatait. Ezután Szücsné Posztovics Ilona, Tatabánya Megyei Jogú Város polgármestere következett. Majd Némethné Dr. Gál Andreát, az Edutus Egyetem rektorát hallhattuk, akit Mikolasek Zsófia, az TMJV József Attila Könyvtár igazgatója követett. Végül Bencsik János, Komárom – Esztergom Megye országgyűlési képviselője mondta el köszöntő beszédét. Majd a díjak, kitüntetések átadása következett. A délután további részét és az estét is tatai Öreg-tó partján töltöttük közvetlen hangulatú baráti beszélgetések és poharazgatás mellett.

Nyitó plenáris ülés

A második nap szakmai programja Kisplenáris üléssel kezdődött, az előadások a nemzeti könyvtár kulturális örökségünk megőrzése érdekében végzett feladatairól, együttműködéseiről és innovációiról szóltak. A nap további része a szekcióülésekkel folytatódott, ezek közül én az Olvasószolgálati Szekció ülésén vettem részt, mely az „Innovatív szolgáltatások a használókért" gondolat jegyében szervezte előadásait.

A szekcióülés első előadói Mikolasek Zsófia igazgató – Sipos István (Softlink Kft.) voltak, előadásuk címe „E-book kölcsönzés a Tatabánya MJV József Attila Könyvtárban". Országosan is egyedülálló az a fejlesztés, mellyel a tatabányai József Attila Könyvtár érvényes tagságával rendelkező olvasók iOS és Android rendszeren is működő applikációval mobiltelefonon vagy táblagépen kölcsönözhetnek e-bookot. A szolgáltatás részleteiről az alábbi linken lehet tájékozódni: http://www.jamk.hu/hu/ebook

A következő előadást Horváth Adrienn igazgatóhelyettes tartotta „Okos Könyvtár avagy Nyitott Tér program a Vörösmarty Mihály Könyvtárban" címmel.

A digitalizációt, a digitális eszközöket és a könyvtárhasználatot ötvöző új, úgynevezett Nyitott Tér oktatóprogram indult a Vörösmarty Mihály Könyvtárban, az Alba Innovár Digitális Élményközpont együttműködésével. Az Alba Innovár mentorálása révén öt könyvtáros kapott képzést és szakmai támogatást. Így sajátították el a lézervágó, 3D nyomtató, okostábla, microbitek működését. Ennek nyomán született meg a Smart Library, vagyis Okos Könyvtár, ahol a klasszikus könyvtári tudásra épülő új típusú foglalkozásokat lehet tartani.

Ezután Tőzsér Istvánné Géczi Andrea (Bródy Sándor Könyvtár, igazgató) beszélt a „Bródy-brand" kialakulásának lépéseiről. Annak a 15 éve folyó tudatos munkának és minőségközpontú gondolkodásnak a mérföldköveit mutatta be, amelynek segítségével korszerű, innovatív és fenntartható könyvtári szolgáltatásokat tudnak nyújtani.

A szekció utolsó előadását Szabó Dénes zenei könyvtáros tartotta „Szórakoztató kultúraközvetítés a gyöngyösi Vachott Sándor Városi Könyvtárból: le a sztereotípiákkal!" címmel. A gyöngyösi könyvtárosok nagyon népszerűek az egész országban. A Bélga-paródiának is beillő videójukkal lettek ismertek, akkor az orosz irodalom volt a téma. A szekcióülés résztvevőit a legújabb klipjük premiervetítésével lepték meg. Új videójuk „Interjú a könyvtárossal" címet viseli, melyből kiderül, hogy a könyvtárosok és a vámpírok egy valamiben nagyon hasonlítanak egymásra. A megfejtés az alábbi videóból kiderül: https://youtu.be/j1u9phwN-O4

Egy finom ebéd után a délután egy részét a vándorgyűlés piknikhelyszínén: a könyvtár teraszán töltöttük, ahol finom házi készítésű szörpöket kortyolgattunk és még a függőágyat is kipróbáltuk. A Záró plenáris ülésen Vincze Máté, a Kulturális és Innovációs Minisztérium közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a megjelenteket, majd átadták a Fitz József-könyvdíjat. Végül a szekciók vezetői néhány mondatban összefoglalták a szekcióüléseken elhangzottakat, majd megtörtént a nyereményjátékok nyerteseinek és a kiállítók ajándékainak kisorsolása. A napot a Baráti találkozó zárta, ahol finom vacsora és zene mellett folytattuk a beszélgetéseket.

Köszönjük a tatabányai könyvtárosoknak, hogy ismét egy sikeres, eredményes szakmai programon vehettünk részt, érezhetően rengeteget dolgoztak azért, hogy minden zökkenőmentes legyen. Biztos vagyok benne, hogy lesz rá ok és indok, hogy visszatérjünk a következő vándorgyűlésre, amely Szegeden lesz.

Fükőné Herceg Helga – Csorba Győző Könyvtár

TUDÓSÍTÁS

Északi krónika

Minimalista, futurisztikus épületek és belső terek, a jövő formái. Provokatív installációk, festmények és szobrok. Kíméletlen önirónia, és éjsötét humor. Élveboncoló szövegek és filmek. Bicikli és smørrebrød (felül nyitott szendvics, szó szerint vajaskenyér). Fehér éjszakák, fekete nappalok. Mintademokráciák, nyitott rendszerek. A jóléti társadalom és elviselhetetlen könnyűsége. De mégis: valami szokatlan szabadság, felemelő szélfúvás. Dióhéjban Skandinávia.

Rajongásom az északi, *nordisk* kultúrához a filmművészeten keresztül kezdődött valamikor a 2000-es években, többek között Ingmar Bergman, Roy Andersson, Lars von Trier, Thomas Vinterberg, Erik Poppe, Joachim Trier hatására. A szerelem kibontakozott egy nyaraláson az északi sarkkörnél, majd elmélyült egy év dániai tanulásban, rövid látogatások során a svédeknél, s mindeközben az irodalmukkal is ismerkedni kezdtem. Lenyűgöző realista abszurdum, kegyetlen valótükör,

bizarr örömök és brutális halálnemek, addiktív magány és melankólia. Végül éreztem: eljött az ideje ellátogatni a svéd, a norvég és a dán fővárosba, így egymás után, ebben a sorrendben, hogy magamba szívhassam esszenciájukat. Az elmúlt nyáron sikerült megvalósítanom ezt az utazást, amely során nagy hangsúly helyeződött az irodalomra, könyvtárakra, különféle művészeti galériákra, továbbá más kulturális és szociális helyszínekre, természetre.

Deichman Bjørvika - Oslói Közkönyvtár

Stockholm a szigetek és hidak városa, no meg a sok-sok vízé. Fű mindenütt, és a színe olyan élénk zöld, amilyet elvétve látni más országokban. Ezúttal azonban a szivárvány hat színe dominált a városban mindenütt, ugyanis ott-tartózkodásom egybeesett a Stockholm Pride-dal. A *„szivárvány életérzés"* közvetítéséből a kulturális intézmények sem maradhattak ki, köztük a város egyik legjellegzetesebb épületével, melyben a Stockholmi Közkönyvtár működik. Az épület központi része egy óriási, széles henger, amelyben három szinten vannak körös-körül könyvespolcok, tele könyvekkel. Bámulatos látványt nyújt, érdemes mindegyik emeleten körbejárni, megnézni mindent minden irányból. Ezeken a polcokon javarészt szépirodalom található. Jó érzéssel és büszkeséggel töltött el, mikor Nádas Péter, Krasznahorkai László és Dragomán György regényeit is megtaláltam itt svéd nyelven. A legalsó szinten tágas olvasóterem, *„elmélkedő"* található. Négy irányba nyílnak a *„hengerből"* a könyvtár további szekciói, gyűjteményei. Az egyik ilyen oldalsó szárnyban helyezkedik el bőséges kínálattal, akár egy Tematikus sarok, a Pride-gyűjtemény, regényekkel, szakkönyvekkel.

Stockholm rendkívül elegáns módon elegyíti a régit és az újat, a klasszikust és a modernt. A város legelragadóbb része, a *Gamla stan* (*Óváros*) a központban, egy szigeten helyezkedik el. Itt található a *Nobel Múzeum,* ahol tényleg minden megtudható a svéd pacifista vegyész (*dinamit-feltaláló...*) által alapított világhírű tudományos díjról. Leírások, audiovizuális anyagok az alapítás izgalmas előzményeiről, körülményeiről, a díjak átadásának menetéről, a kategóriákról stb., továbbá részletes információk az összes eddigi díjazottról. Különleges, és sok esetben humoros tárgyak láthatók külön vitrinben, melyeket hírességek adományoztak a múzeumnak. Egyes találmányok alapos tárgyi szemléltetését találjuk itt leírásokkal arról, hogyan jutottak el ezek a ragyogó elmék az ötlettől a Nobel-díjig. A Nobel-díjasok böngészése során jutott tudomásomra, hogy a kedvenc gyerekkori rajzfilmem (*Nils Holgersson csodálatos utazása a vadludakkal*) alapjául szolgáló általános iskolai tankönyvet író Selma Lagerlöf 1909-ben elnyerte az irodalmi Nobel-díjat. Meleg érzés járta át minden porcikámat. Hogy aztán teljes legyen a boldogság, egy asztalon kitéve számos könyv között ráleltem a *Nils Holgersson* 1982-es kiadású svéd változatára. Selma Lagerlöf a díjat az írásait jellemző magasztos idealizmus, élénk fantázia és spiritualitás elismerésével érdemelte ki.

Az első napomat **Oslóban** az irodalomnak szenteltem. A város centrumában található Királyi Kastély kertje mellett áll az a ház, amelyben életének utolsó tizenegy évét töltötte Henrik Ibsen, norvég drámaíró. A világhírű szerző ekkorra már elismert, népszerű alkotó volt, melynek köszönhetően ezt a hatalmas luxuslakást bérelhette Oslo belvárosában. A gyönyörű otthont, amennyire csak lehet, pontosan úgy rendezték be, mint ahogy eredetileg is kinézett. A korabeli enteriőr, dekorációk és színek valóságos időutazásra repítik az embert. A mester dolgozószobája egy az egyben úgy áll most is, ahogy annak idején, mikor Ibsen ott alkotott. Mindenképpen érdemes tárlatvezetéssel nézni végig a lakást. A legfőbb helyiségekbe másképp nem is juthatunk be, illetve számos izgalmas információt tudhatunk meg a házról, Ibsenről, az akkori norvég irodalmi életről. A „túra" végén valósággal beleborzongtam, mikor a norvég vezető hölgy elszavalta Ibsen *Terje Vigen* című versének első néhány versszakát, természetesen norvégul.

Az oslói központi pályaudvartól pár percre a tengerparton helyezkedik el egymás mellett három csodálatos épület. A jövő vonalai és designja jellemzi mind az új Munch Múzeumot, az Oslói Operaházat és az Oslói Közkönyvtárat. Be is tértem utóbbiba (később pedig a Munch Múzeumba is). Ahogy belép az ember ebbe a futurista csodába, a könyvtárba, szó szerint lélegzetelállító élményben lesz része. Felfoghatatlanul tágas, óriási belmagasságú terek minden irányban, mozgólépcsők, lépcsők, liftek az épület összes szegletében, labirintusszerűen. Mintha egy sci-fi-ben lennénk, egy távoli űrállomáson. Ez azonban a könyvek birodalma. Elsőre talán átláthatatlannak tűnik, de magam is meglepődtem, milyen gyorsan megtaláltam mindent, amit kerestem. Nem csak a külsőségekre adnak itt ugyanis, hanem a jó „használhatóságra", praktikusságra is. Ahogy bejárja az ember mind az öt szintet, végigmegy a keresztül-kasul elhelyezkedő, egymásból nyíló világos tereken, bemegy az olvasótermekbe, megcsodálja a legkülönfélébb látványos, színes dekorációs elemeket, egy óriási bábukkal ellátott, a padlón elhelyezkedő sakktáblát, alig akarja elhinni, hogy nem varázsolták el a bejáratnál... Akárcsak Stockholmban, külön öröm volt itt is megtalálni több magyar szerző kötetét norvég nyelven, a szépirodalmi osztályon. A könyvtár épületét 2020-ban adták át,

mintegy félmillió könyv érhető el, de működik benne külön gyerekrészleg játszószobákkal, mozi, stúdiók, zene- és varrószoba is, és aki szeretné, a 3D-nyomtatást vagy a podcast-készítést is kipróbálhatja. A legfelső emeletről pazar kilátás nyílik az oslói fjordra. Itt található a Future Library is, amely egy több mint egy évszázados művészeti projekt, amit Katie Peterson hozott létre. A lényege, hogy a projekt keretében 2014-től kezdve minden évben félretesznek a jövő olvasói számára egy híres szerző felajánlott, még ki nem adott művét. A kéziratot és a digitális példányt az Oslói Közkönyvtár őrzi egy elkülönített helyiségben. A könyveket majd csak 2114-ben nyomtatják és adják ki. Egyébként a stockholmi és az oslói könyvtár épületében nem kell semmilyen jegyet váltania annak, aki körül szeretne nézni. Szabadon lehet bemenni, járni-kelni bárkinek.

2023-ban nem lehet úgy gondolkodni Norvégiáról, hogy az ember ne vegye számításba július 22-t... 2011-ben ekkor vesztette életét Oslóban és Utøya szigetén 77 ember, túlnyomórészt kamasz fiúk és lányok. A szörnyű mészárlás Európa történetének egyik legkegyetlenebb és legtöbb áldozatot követelő terrortámadása volt. Oslo belvárosában 2015 óta ingyenesen látogatható a 22. juli-senteret nevű intézmény. Gyakorlatilag egy emlékgaléria, ahol alaposan megismerheti az ember a 21. századi legnagyobb norvég nemzeti tragédiát. Sokkoló és felkavaró élmény végignézni az állandó és időszaki kiállításokból álló tárlatot. Szöveges dokumentumok, fotók, filmek, rajzok, újságcímlapok sokasága várja az ide érkezőket.... a kiállítás anyaga rendkívül megterhelő, de kihagyhatatlan. A végén pedig csak az együttérzés és a hála marad a lélekben. Egy kis teremben lehetőség van hagyni egy üzenetet vagy rajzot, és kitenni a falra. Én magyar nyelven írtam és tettem ki néhány békés, empatikus mondatot.

Utazásom utolsó állomására, **Koppenhágába** „hazaérkeztem". A biciklizés fellegvárának központjától félórányi sétára van a pompás Frederiksberg-kert, ami gyakorlatilag egy parkerdő tavakkal, állatkerttel és királyi palotával. Ugyanitt található a föld alatt a világ egyik legkülönlegesebb kortárs galériája, a Cisternerne. A korábban vízgyűjtőként működő sötét, hűs helyre igazán jólesett lemenni a nyári melegből. A lenti világ mintha egy egész más dimenzió lenne. Valami modern misztikus szentély. A „kiállítótérben" bokáig érő víz mindenhol. A barlangszerű teret a víznél valamivel magasabban fekvő járólapokon lehet bejárni. A járólapok között speciális burkolatú, nagy, függőlegesen álló, áttetsző panelek vannak elhelyezve. Ez Kimsooja, dél-koreai művésznő kortárs fényinstallációja. A paneleken rejtélyesen megtörő, vízen tükröződő fények kék, narancssárga, lila, piros, zöld, sárga színekben jelennek meg folyton átalakuló formákban, attól függően, hogy hol állunk, hogyan mozgunk közben. Hipnotikus, *„kaleidoszkóp-élmény"*, nem is lehet egyhamar eljönni onnét. Szerencsére nem is kell.

A belvárosban egy apró szigeten található a *Den sorte diamant* (*Fekete gyémánt*) avagy a koppenhágai közkönyvtár. A kanális mentén, a parton elhelyezkedő látványos épület valójában egy némileg döntött trapéz formájú rendhagyó alakzat, melyet Schmidt Hammer Lassen, dán építész tervezett, négy éven át építették és 1999-ben adták át. Neve a Zimbabwéből származó, majd Olaszországban polírozott fekete gránitra utal, ami az épületet borítja. Az épület hátsó oldalán több átjárón keresztül is átjuthatunk a Dán Királyi Könyvtárba, amely az ország nemzeti könyvtára. A két épületet a *Christians Bygge* választja el egymástól, itt kötik össze őket a magasban az átjárók. A *Fekete gyémánt* nem csak könyvtárként funkcionál, hanem számos kulturális és közösségi esemény megvalósítására alkalmas intézményként is működik. A hatszáz férőhelyes *Királynő terme* elnevezésű helyiségben kamara- és dzsesszkoncerteket, irodalmi rendezvényeket, színházi előadásokat, valamint konferenciákat szoktak tartani. Kiállítóterek, ajándéküzletek, kávézó és egy kert is található a Királyi Könyvtár közepén. A kiállításokat a könyvtár gyűjteményei alapján állítják össze a történelmi tematikától kezdve a kortárs fotóművészetig, de olyan művészi kollaborációk is helyet kapnak itt, mint például Marina Abramović és Nick Cave párosáé.

Dán Királyi Könyvtár

Utolsó utam a koppenhágai temetőbe vezetett. Itt az emberek nem csupán temetkeznek, de pihennek, piknikeznek, beszélgetnek, söröznek is, mint akár egy parkban. A kellemes napfényes időben felkerestem a három tán legnagyobb dán sírját. Fájdalmasan szép mesék, elmélkedések Istenről, kvantummechanikai kutatások. Ezek fűződnek többek között Hans Christian Andersen, Søren Aabye Kierkegaard és Niels Bohr nevéhez. A sírjaiknál csendben megpihentem. Utazásom méltó lezárása lett ez a szótlan búcsú.

Harangi István
Csorba Győző Könyvtár

Képek forrás:
– Facebook.com/Deichman.Bjorvika
– https://hu.wikipedia.org/wiki/Dán_Királyi_Könyvtár

Hová tűnt a Petrezselyem utca?

A hogyan számos városban, úgy Pécsett is a tatárjárás után épültek fel a várost védő erős kőfalak. A 13. század második felében egyszerű kerítőfalakat emeltek, amelyeket a következő században egészítettek ki négyszög, illetve kör alakú bástyákkal és kaputornyokkal. Ebben az időszakban Pécs volt a legnagyobb alapterületű, fallal övezett város.

A középkor végére a városfal és a püspökvár is nagyon elhanyagolt állapotba került, így szinte védhetetlen állapotban érte az oszmán hódítás. A törökök komoly gondot fordítottak a falak megerősítésére, és korszerűsítésére, Zrínyi téli hadjárata, majd a felszabadító háborúk során újabb károkat szenvedett a püspökvár és a városfal. A következő évszázadban a falak minden védelmi jelentőségüket elveszítették.

A városfal közvetlen környezete ezután fokozatosan beépült, olyannyira, hogy hovatovább ki sem látszott a hozzá ragasztott vagy a közelében felhúzott lakóházak közül; jóformán csak azok hátsó udvarának végében lehetett felismerni a vaskos terméskő falat. Az itt kialakult utca három évszázad során háromféle nevet viselt.

Jozafát, Petresil, Aradi vértanúk

A 19. század első felében következetesen Jozafát völgye (vagy németül Thal Josaphat) néven szerepelt a város térképein. Eredetileg ugyan ez a név csak a mai Hunyadi utca völgyét jelölte, de később kiterjedt az északi várfal mentén húzódó két utcára, a mai Kálvária utcára és az Aradi vértanúk útjára is. Nevét talán egy bibliai alakról, Júda királyáról (Kr.e. 870-848) kapta, de elképzelhető az is, hogy – mint Pesti János fogalmaz – „*bizonyos intést-elmarasztalást fejez ki*" a név, hiszen Jozafát völgye „*a Bibliában Ítélet völgye néven is szerepel: az a völgy, amelybe Isten összegyűjti a népeket az utolsó ítéletre*." (Joel 3,12)

Az Aradi vértanúk útja 1973-ban (CsGyK Helyismereti Gyűjtemény, Fotótár)

Nem felejtődött el azonban az utca népi neve sem: felváltva említették Petrezsil, Petrezselem, Petrezselöm, Petrezsirom alakban. E név kissé komikus eredetét az egykori városi levéltáros, Cserkúti Adolf tárta fel. Adatai szerint egy bizonyos Petresil György, a pécsi pálosok mágocsi uradalmának tiszttartója 1773 júniusában vásárolt itt házat, majd megszerzett több környékbeli szőlőbirtokot is. Bár 1802-ben megvált a szépen kikerekedett telekkomplexumtól, neve, „*a Petresil* név *ráragadt magára az utcára*". Pécs magyar polgárai viszont a 19. század közepén, „*mikor a régi német utcaneveket magyarral kezdték fölcserélni, nem keresték az addigi 'Petresil' (a németek közszáján: Petrsil) jelentőségét és multját, hanem megelégedtek az átörökölött idegen hangzású névnek Petrezselyem-re való* átgyurásával". 1855-ben, a telekkönyvi nyilvántartás bevezetésekor már a Petrezselyem név vált hivatalossá.

Csaknem száz évvel később, 1948-ban ismét megváltozott az utca neve, ekkor kapta a máig használatos, Aradi vértanúk útja elnevezést. Az átnevezés, amely talán az 1848-as szabadságharc centenáriumához kapcsolódott, nem kapott különösebb sajtónyilvánosságot, indoklásával sem találkozunk a korabeli lapokban. A változás nagyon lassan ment át a köztudatba, a pécsiek és az ide érkezők még hosszú ideig a régi nevén említették, vagy párhuzamosan használták az utca régi és új nevét. Bár 1991-ben felmerült, hogy az utca visszakapja 1948 előtti nevét, ez végül rövid, de indulatos sajtópolémia után lekerült a napirendről.

Sétány a várfal mentén

1943 nyarán a város Gosztonyi Gyulát bízta meg avval, hogy részletterveket készítsen Pécs várostörténeti emlékeinek megóvására, többek között a Kálvária és a Petrezselyem utca kereszteződésének kialakítására, és a Kálvária-tető rendezésére. Néhány hónappal később meg is kezdődött a Petrezselyem és a Káptalan utca közötti telkek kisajátítása, hogy a két utca között új, szélesebb út megnyitására legyen lehetőség. Nagyobb munkálatok viszont a háborús években már nem indultak meg.

A városfal kibontásának gondolata azonban nem enyészett el. 1948 májusában a *Dunántúli Napló* újságírója úgy képzelte, a nem túl távoli jövőben egy teljesen megújult Pécs látképe tárul majd az utazó elé: „*Az ősi vár falai, bástyái és sétánya az, amely körülfogja a katedrálist és a püspöki palotát. Emlékszik a Radonai-utca, a Klimó és Petrezselyem-utcák várfal vonulataira, amelyeket elnyomtak és megszakítanak a hozzájuk tapadó apró*

Az Aradi vértanúk útja és Hunyadi utca sarka 1979-ben (Szokolai István felvétele, CsGyK Helyismereti Gyűjtemény, DN-archívum)

régi házak. Az egész tömb most megtisztítva és régi alakjában helyreállítva tart számot széleskörű érdeklődésre."

Érdekes, hogy az újságíró ezt a képzeletbeli utazást 1970-re tette – valóban, csaknem ekkor kezdődött meg a várfalhoz támaszkodó, annak előterét elfoglaló lakóházak bontása. A megtisztítása és a régészeti feltárások után több szakaszban végezték a közművek korszerűsítését és az út burkolását (ennek folytatásaként készült az 1987 decemberében forgalomba helyezett alagút). A kétsávos út nyomvonala a korábbinál kissé délebbre, és egyben jóval mélyebbre került, a kétszintessé vált utca magasabban fekvő útszakaszát betonelemekkel támasztották meg. Így egyidejűleg valósult meg a történelmi városmag tehermentesítése a megnövekedett autóforgalomtól, és a városfal bemutatása a nagyközönség számára.

A várfal mentén sétányt alakítottak ki, kanyargós járdával, virágágyásokkal és pécsi képzőművészek köztéri alkotásaival. A fenti – korlátozott forgalmú, részben a gyalogosokat szolgáló – útszakaszon ugyanekkor az Aradon kivégzett tábornokok emlékhelyét hozták létre. Az építészeti tervezés az 1980-as évek elejétől zajlott, Dévényi Sándor és Kistelegdi István építészek tervei mentén, de a tizenhárom vértanú portrészobrai csak 1991 és 1997 között készülhettek el és kerülhettek a támfal oszlopaira az Aradi Vértanúk Szobrai Alapítvány szervezésében. Az 1890-ben átadott aradi emlékmű után ez a szoborcsoport lett az első olyan emlékhely, amely együttesen állít emléket a szabadságharc tizenhárom tábornokának.

A várfal belső oldalán, az egykori püspöki gyümölcsöskert helyén impozáns sétányt alakítottak ki, melyet 2006 végén adtak át. A világörökségi területek fejlesztéséhez kapcsolódott az egyetem középkori épületének feltárása és felújítása; a nagyközönség 2014 márciusa óta csodálhatja meg a magyar felsőoktatás bölcsőjét.

Feltárás és helyreállítás

Elsőként 1965-ben, a Barbakán és a hozzá kapcsolódó erődítésrendszer körül indult meg a régészeti feltárás Gerő Győző és Gerőné Sándor Mária vezetésével. Evvel egy közel fél évszázadon át zajló munka vette kezdetét, amely számos fontos eredményt hozott a várfalak építéstörténetére, és egyben a vár középkori és hódoltság kori történetére vonatkozóan.

Az északi várfal feltárása a régi házak elbontásával, fokozatosan vált lehetségessé az 1970-es évek első felétől. A fő célt a középkori városfal kutatása jelentette, de a munka során római épületmaradványok, oszmán kori építkezések emlékei, és újabb kori leletanyag is előkerült.

1978-ban vette kezdetét a Püspökvár belső oldalának feltárása. A munka során olyan középkori, gótikus épületmaradványokra bukkantak a régészek, amelyek a török harcok során elpusztultak, és amelyekről így a későbbi írott források egyáltalán nem szóltak: így került elő a középkori egyetem, az Aranyos Mária kápolna és a Szent János társaskáptalan épülete. Ezek kutatását és bemutathatóvá tételét az 1993-ban létrehozott Középkori Egyetem Alapítvány koordinálta.

A városfal műemléki helyreállítása 1970-ben kezdődött Ferenczi Károly építészmérnök tervei alapján, míg a Kálvária utcai szakaszt jóval később, 2002 nyarán restaurálták. A cél ugyan az volt, hogy az eredeti arculatot tükröző építészeti

A városfal helyreállítása 1985 augusztusában (Proksza László felvétele, CsGyK Helyismereti Gyűjtemény, DN-archívum)

megoldások szülessenek, ám nemcsak a hanyag kivitelezés, hanem a beépített vasbeton elemek is visszatetszést keltettek. Az azonban a nem egyszer parázs szakmai és közéleti viták, a látványos félmegoldások ellenére is elmondható, hogy a több évtizedes munka eredményeként Pécs nemcsak egy idegenforgalmi attrakcióval lett gazdagabb, hanem visszakapta történetének jónéhány lapját is.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

Palé szolgáltatóhely

Palé egy kicsi zsáktelepülés, mely a Dél-Dunántúli régióban, a Hegyháti járásban, Pécs-Sásd-Kaposvár főútvonal mentén a Gödrei-árok völgyében fekszik. Palé nevét 1327-ben említették először az oklevelek, Pauli néven.

A település a középkorban a somogyi apátság birtokai közé tartozott. A hadiút mellett fekvő falu lakossága a török korban a háborús idők viszontagságai miatt elnéptelenedett. A 18. század végén az a faluba Tolna megyéből telepítettek német családokat. A II. világháború után a település többségét alkotó német lakosságot kitelepítették a faluból. Palé a 20. század elején Baranya vármegye Hegyháti járásához tartozott. Az 1910-es népszámlálási adatok szerint Palénak 206 lakosa volt, jelenleg száznál is kevesebben lakják. A településen a tömegközlekedés ritka, nincs kiépített kerékpárút, vasút, és nem rendelkezik óvodával és iskolával. A gyerekek a szomszédos Sásd intézményeibe járnak.

Az egyutcás településen egyetlen épületegyüttes található, melyet a lakosság közművelődésre, rendezvények lebonyolítására, családi és közösségi programjaihoz használ. Ez az épület korábban iskola volt, illetve templom és tanítói lakás is. 1930-ban épült, melyet akkor még harangláb-faluháznak hívtak. A nyugati oldalon elöl a harangláb, a toronyban két haranggal kapott helyet, bent oratóriumi rész, oltár és az iskolának helyet adó helyiség volt található.

Palében az 1810-es években népoktatás folyt, az iskola 1978-ban szűnt meg és az épületből a kulturális eseményeknek helyet adó faluház lett. A keleti oldalon kétszobás és egyéb mellékhelyiségekből álló tanítói lakást alakítottak ki, majd az iskola megszűnése után, 1981 és 2008 között bolt-italbolt-ként működött.

Az épület 2009-től ad otthont a könyvtárnak, akkor még a Sásdi Városi Könyvtárral együttműködve 20 m^2-en, majd 2014-ben az utcafronti két helyiség egybenyitásával lett a ma is működő könyvtár mérete 40 m^2. „Sok jó ember kis helyen is elfér" – tartja a mondás, ami a könyvtárra különösen igaz.

A könyvtárunk kicsi, de igyekszem minden felmerülő igényt, kérést teljesíteni. 2013-tól kezdődően - a Csorba Győző Könyvtárral kötött megállapodás értelmében – a megyei könyvtár szolgáltatásainak igénybevételével folytatja a települési könyvtári ellátást. A Sásdi Ellátási Térséghez tartozunk és a referensünk segítségével maximálisan tudjuk teljesíteni a felmerülő igényeket. A megyei könyvtárral együttműködve egy évben többször érkeznek könyvek, az évek során gyermekbútort és babzsákokat is kaptunk a kicsik nagy örömére. A helyi önkormányzat is fontosnak tartja a könyvtári állomány fejlesztését, így az utóbbi években sikerült saját könyvállományt is kialakítani. 2013 óta látom el a szolgáltató helyen a könyvtárosi feladatokat, emellett pedig rendezvényszervezőként is dolgozom a településen. Mivel a könyvtáron kívül más kulturális lehetőség nem adódik helyben a lakosság számára, igyekszem olyan kulturális és könyvtári programokat szervezni, amely bevonzza az embereket könyvtárunkba. A meghívott előadók rendszeresen tartanak színházi előadásokat, zenés darabokat. A gyerekekkel verseket tanulunk és köszöntjük az időseinket. Karácsonykor betlehemes játékokat játszunk. A dokumentumkölcsönzésen kívül zajlik kézműves szakkör, ahol a helyi asszonyok együtt hódolnak hímző-horgoló-kötő szenvedélyüknek heti rendszerességgel. Működik Bingó klub, havonta filmet vetítünk, gyerekeknek kvízjátékokat szervezünk, illetve adott esetben segítséget nyújtunk a tanulásban is. Az emberek szívesen jönnek be a könyvtárba, nemcsak kölcsönözni, hanem hivatalos ügyeket intézni, vagy akár csak egy jót beszélgetni is.

Rumpli Éva
Palé Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Indiántábor a beremendi könyvtár falán

7 nap, 70 négyzetméter, 7700 ecsetvonás. Ezek a rideg tények. Ekkora munka kellett ahhoz, hogy Novák Erik a 16. Ördögkatlan Fesztivál ideje alatt épületünk falára varázsolja az *Esthajnal az örök vadászmezőkön* című csodálatos alkotását, ezzel egyedivé téve intézményünket.

Na de pillantsunk be a tények mögé, hogyan is jöhetett létre ez a nem mindennapi műalkotás.

Beremenden és térségében 16-ik éve minden évben megrendezésre kerül a nagy tömegeket vonzó összművészeti fesztivál, melynek magam is lelkes rajongója és látogatója vagyok magánemberként és munkámból kifolyólag is. A fesztiválon jártomban-keltemben az előző években csodálattal vegyes irigységgel találkoztam a művész kéznyomával a Katlanban. Felvetődött bennem, hogy milyen jól mutatna egy ilyen kép a mi könyvtárunk falán is. Az ötletet felvetettem a beremendi események motorjának, Juhász Anett rendezvényszervezőnek, aki mellém állt, és segített abban, hogy az ötletből valóság lehessen. A szerencse is mellénk szegődött, hiszen nyertünk egy energetikai pályázatot, melynek keretében „előkészíthettük" a külső vakolatot a mű elkészültére (bár e pályázat majdnem meghiúsította terveinket, de erről később). Miután Anettel közös munkánk meghozta gyümölcsét és a Katlan szervezői (Kiss Mónika és Bérczes László) idén rábólintottak ötletünkre, azt gondoltuk, már minden rendben van. Aztán jött az a fránya pályázat… Az önkormányzatnál közölték, mivel nem járt le a fenntartási kötelezettség és a pályázatban fehér fal szerepel, nem nyúlhatunk hozzá!

Az idő sürgetett, Erik már ott várt csőre töltött ecsetekkel… Az első kétségbeesés után hosszas egyeztetés következett, melynek eredményeképpen az irányító hatóság azt kérte, indokoljuk meg, miért szeretnénk megváltoztatni a fal színét. Megtettük. Elfogadták, egy nappal a fesztivál kezdete előtt! Végül minden jóra fordult, a nap kisütött – képletesen és a valóságban is – a művész alkotott…. és a fesztivál utolsó napjára elkészült a várva-várt mű, melyről Uzsák János - *Szakadt Lábszárvédő*, Czipó Zoltán - *Aguyapi*, Alberti József - *Négy Szél*, Balázs Tibor - *Horse* és nem utolsó sorban Cseh Tamás - *Füst a Szemében* tekint le ránk indián bölcsességgel, és vidítja fel az erre járók napjait. Azt hiszem, büszkén kijelenthetjük, hogy ezzel a festménnyel könyvtárunk is végleg bekerült a beremendi látnivalók sorába.

U.i.: Eriknek már említettem, jövőre is lesz fesztivál, van még szabad falunk is, az irányító hatóság már rendben van… szóval reményeink szerint jövőre folyt. köv.!

Benedek Sándor, könyvtárvezető
Közművelődési és Iskolai Könyvtár, Beremend

Szeptemberben rendezték meg a harmadik PécsLIT Irodalmi Fesztivált

Az idén harmadszor szervezték meg a PécsLit Fesztivált, amely hat napig, szeptember 11. és 16. között, közel 50 programmal várta az irodalom szerelmeseit. A Csorba Győző Könyvtár és a Jelenkor folyóirat közös eseménysorozatára számos újkötetes szerző érkezett, ismét voltak irodalmi gyermekprogramok, külföldi vendégek, illetve több kísérőprogram is.

Az irodalmi események többsége most is a Művészetek és Irodalom Házában és a Tudásközpontban, illetve a Csorba Győző Könyvtár fiókkönyvtáraiban zajlott. Az idei PécsLIT vendégei között *Nádas Péter, Tompa Andrea, Grecsó Krisztián, Oravecz Imre, Krusovszky* Dénes, *Závada* Péter, *Milbacher Róbert, Kiss Georgina, Nádasdy Ádám, Szeifert Natália, Varró Dániel* voltak.

A mostani fesztivál programjai között szeptember 14-én két olyan esemény is szerepelt, amelyen Bertók Lászlóra emlékeztek, a Kossuth-díjas költő halálának harmadik évfordulóján. A Bertók László Pódium vendégei voltak többek között *Simon Márton* és a *Platon Karataev duó.*

Az események között szerepelt továbbá a Jelenkor Kiadó és a Vates Project *Felhajtóerő* című közös kortársvers-antológiájának bemutatója is, amelyen a kötet szerzői közül *Pion István, Erdős Virág, Kemény István* és *Áfra János* is jelen voltak. A PécsLIT külföldi vendégei között szerepelt a Goethe Intézet közreműködésében *Kai Hensel* német író, akinek *Fátyol* című darabját is láthatta a közönség. Továbbá a Magyar Írórezidencia Program pécsi rezidens írójával, az argentin *Emilio Naónnal* is találkozhattak az olvasók. A PécsLIT külön eseményt szentelt az idén 50 éves Pécs-Eszék testvérvárosi kapcsolatnak, ennek alkalmából magyar és horvát szerzőkkel szerveztek jubileumi estet a Pécsi Horvát Színházban. A hagyományoknak megfelelően idén is volt irodalmi séta Pécs belvárosában, amely nevezetes helyszínek érintésével most a Jelenkor folyóirat több mint hat évtizedes történetét járták körbe. Az esemény méltó zárásaként, az utolsó nap több száz olvasó várta *Nádas Péter* írót, akivel *Ágoston Zoltán* beszélgetett.

A Pécsi Légirégészeti Téka és a Csorba Győző Könyvtár vándorkiállítása

A Pécsi Légirégészeti Téka és a Csorba Győző Könyvtár közösen készített egy kiállítást *Régészet madártávlatból* címmel, amelynek részleteit az alábbiakban bemutatjuk. A tárlat a Csorba Győző Könyvtártól igényelhető, számos településen (Zók, Csebény, Dencsháza stb.) volt már látható és további településeknek ajánljuk.

De mi az a légirégészet, milyen kapcsolódási pontok kötik Baranyához, és miről szól ez a kiállítás? Erről gyűjtöttünk össze információkat.

A légirégészet, bár nagyon fontos és igen látványos eredményeket mutathat fel, a nagyközönség előtt kevéssé ismert kutatási módszert jelent. Már az elnevezés is furán hangozhat: hogyan volna lehetséges régészeti kutatás a levegőből? A talaj – csak madártávlatból észlelhető – elszíneződései, a növényzet jellegzetességei, a fény-árnyék viszonyok pontosan mutatják egy-egy mélyen a felszín alatt rejtőző épületmaradvány, útszakasz, vagy éppen sírhant helyét.

A kiállítás bemutatja a légirégészet módszertanát, hazánkban is több évtizedre visszanyúló múltját, és áttekintést ad a Pécsi Tudományegyetemen működő műhely, a Légirégészeti Téka tevékenységéről. A nagyközönség ritkán látható, különleges perspektívából és sajátos technikával készült felvételek segítségével kaphat képet a legfontosabb dél-dunántúli lelőhelyek kutatásáról.

A kiállítás anyagában említett baranyai települések: Alsómocsolád, Magyaregregy (Máré), Bakonya, Mohács, Bogád, Nagyharsány (Szársomlyó), Cserdi, Pécs, Dunaszekcső, Pereked, Harkány, Szemely, Kölked, Villánykövesd, Kővágószőlős, Vokány.

Mi a légirégészet?

A légirégészet a régészeti kutatások egy fajtája, amelynek során a lelőhelyeket a levegőből fényképezik. A kutatók célja eleinte az volt, hogy a lelőhelyek összefüggéseit tárják fel és mutassák be a régészeknek, hiszen a levegőből megfigyelhető a teljes lelőhely és újat is fel lehet fedezni. A módszer nagy előnye viszont, hogy sértetlenül őrzi meg a lelőhely egészét, és lehetőséget ad arra, hogy a szakemberek tágabb összefüggések ismeretében válasszák ki azokat a területeket, ahol érdemes és szükséges ásatásokat is kezdeményezni. A módszer a jövőben jelentős szerepet játszhat a lelőhelyek állapotának felmérésében és nyomon követésében, a védendő területek kijelölésében és a módszeres kutatások elősegítésében.

A kutatók kétféle lelőhelyet tartanak számon. Legkönnyebben azok észlelhetőek, amelyek valamennyire kiállnak a földből, mint a kastélyok, erődök és várak, illetve a halomsírok, ezek a fény-árnyék kontúr révén érzékelhetők. Ezzel szemben azok a lelőhelyek, amelyek (többnyire a mezőgazdasági művelés miatt) a földdel egybefolynak, csak bizonyos feltételek mellett láthatóak. Ha megbolygatjuk a földfelszínt – például ásunk egy nagyobb gödröt –, azzal megváltoztatjuk a talaj szerkezetét: megváltozik a talaj vízháztartása, tápanyagtartalma. A jobb vízháztartású terület (a feltöltött árok vagy gödör) a környezetétől elütő, sötétebb színben látszik. Az ellenkező történik, ha falak vannak eltemetve: itt a kövek és a törmelékek nem szívják fel a vizet, így fölöttük a talaj könnyebben szárad ki. A növényzet is másként reagál a talajszerkezet sajátosságaira: némelyik növény a szárazabb talajon hervadni kezd, más alacsonyabbra nő, viszont az újratöltött helyek jobban tárolják a vizet, azokon a növényzet magasabbra nő és később érik, mint a környező növények. A talaj színe és a növényzet jellegzetességei egyértelműen utalnak a föld alatt rejtőző régészeti emlékekre, megmutatják azok elhelyezkedését, kontúrjait.

A légirégészet rövid története

Régészeti emlékek légifotózására már a századfordulón történt kísérlet: az 1900-as években hőlégballonról fotózták a Stonehenge-t és a Forum Romanumot. Az I. világháború idején a német légierő készített értékes felvételeket, majd az 1920-as években a brit O. G. S. Crawford foglalta össze a módszer elméleti, tudományos alapjait. A két világháború közötti években a légirégészet meghonosodott Ausztriában, és Neogrády Sándor, valamint Radnóti Aladár munkásságának köszönhetően Magyarországon is.

A jól bevált módszereket a II. világháború után nem alkalmazhatták a kutatók, a polgári repülésre csak az 1960-as évektől nyílt ismét lehetőség. Az 1960-as, 1970-es évek fordulóján Patay Pál és Soproni Sándor régészek irányították az Alföldön a római korban épült Csörszárok feletti repüléseket, Vas megyében pedig Bándi Gábor dolgozott fel számtalan katonai légifelvételt, átkutatva 130 km²-nyi területet. Az első régészeti célú fekete-fehér felvétel 1977-ben, az első színes, infrafelvétel pedig 1983-ban készült magyarországi lelőhelyről.

A Pécsi Légirégészeti Téka története

A pécsi műhely alapjait Visy Zsolt professzor rakta le, aki 1976-ban indította meg a római limes feltérképezését célzó munkálatokat. Módszeres, régészeti célú repüléseket 1985-ig nem engedélyeztek, csak a katonai archívumok kutatását tették lehetővé.

A változást az 1990-es évek hozták meg Magyarországon. Otto Braasch, az NSZK egykori vadászpilótája, aki 1980-tól légirégészettel foglalkozik és egész Európában elismert szakértője a tudományágnak, 1994 óta működött együtt a pécsi egyetem Régészet Tanszékével. Minden évben néhány napot hazánkban tartózkodott, felvételek ezreit készítette és lelőhelyek tucatjait fedezte fel.

Az 1994-ben alapított Pécsi Légirégészeti Téka 2004-ben a Pécsi Tudományegyetem kebelében működő országos gyűjtőkörű közérdekű muzeális gyűjteményként kapott működési engedélyt.

A Téka az ország jelentős részéről rendelkezik felvételekkel, de a gyűjtemény nagyobb része a Duna-menti területeket és a Kiskunságot fedi le. A Téka tevékenysége 2007-ben jelentősen kibővült: három székelyföldi múzeummal aláírt megállapodás szerint immár a limesnek nem csak a mai Magyarországra eső szakaszát, hanem a romániai határvonalat is kutatja, elősegítve az érintett országok világörökségi pályázatának sikerét.

Technikai információk

A tárlat szállítása előzetes egyeztetés alapján történik, és javasolt időtartama 2-4 hét. A kiállítás tíz, egyenként 90 cm x 70 cm-es (fekvő) tablóból áll, melyek anyaga kartonra kasírozott papír, vászon szegéllyel. A tablók felülete és szegélye (a merevítés ellenére is) sérülékeny, ezért a megépítésnél fokozott óvatosságot kérünk! A kiállítás felépítéséhez semmilyen speciális eszközre nincs szükség. Minden tabló három bújtatón keresztül damillal rögzíthető akár paravánokra, akár fali képakasztó rendszerre. A tablók sorrendjét a hátoldalon látható számok jelölik.

Olvasásnépszerűsítés - olvasáskihívások

Napjaink egyik legizgalmasabb és könyvtáros szempontból legfontosabb kérdése, hogy hogyan lehet vonzóvá és élménnyé tenni az olvasást a ma embere számára. A különböző TikTok videók és booktuberek csatornái mellett rendkívül népszerűnek számítanak az online könyvklubok, könyvkihívások, amiknek az a lényege, hogy bizonyos kategóriáknak megfelelő könyveket kell elolvasni egy megadott időszakon belül. Az utóbbi évek negatív hatásai, mint a közösségi oldalak által leuralt emberi kapcsolatok, az elidegenedés, vagy a Covid járvány okozta elszigetelődés mellett (után?) érezhető, ahogy egyre inkább vágyunk a közösségi élményekre. Ilyen lehet egy közösen elolvasott könyv, melyet meg lehet beszélni, értelmezni, ezáltal megismerni mások gondolatait. Emellett a motiváció is erősebb, ha valamit együtt lehet végrehajtani. A kihívások során a látókör is kitágul, olyan könyveket is megismerhet az olvasó, amelyek korábban elkerülték a figyelmét.

Hazánkban a legismertebb ilyen jellegű közösség Szabados Ágnes *Nincs időm olvasni/Van időm olvasni* elnevezésű klubja. Ágit hírolvasóként ismerhettük meg, aki sosem titkolta, hogy mennyire szereti a könyveket és milyen fontosnak tartja az olvasást. A NIOK csoport 2017 januárjában indult. A klub Facebook-csoportjában havonta ajánl egy könyvet egy bizonyos téma nyomán. Ez a könyv alapvetően csak egy javaslat, és a tagoknak lehetőségük van a témán belül bármilyen más könyvet is elolvasni. Többek között ilyen témák kerültek már elő, mint pl. *piros borítójú könyv, vízparton játszódó könyv, egy regény, amelyben megírnak egy másik regényt is, környezetvédelemre fókuszáló könyv.*

A könyvek és az olvasással kapcsolatos közösségi élmények természetesen a hollywoodi sztárokat sem kerülték el. Emma Watsont, a *Harry Potter*-filmek Hermionéját 2016-ban ragadta el egy rajongóival közös könyvklub ötlete. Ő a női egyenjogúság témakörében ajánlott hónapról hónapra közös olvasmányt, amelynek megvitatására online fórumon nyitott lehetőséget.

Reese Witherspoon Oscar-díjas színésznő 2017-ben alapította meg *Reese's Book Club* néven saját könyves oldalát. Ő is havonta ajánl egy könyvet, és elsősorban női szerzőkre helyezi a hangsúlyt. Bizonyos tekintetben a klubnak is köszönhető pl. Delia Owens *Ahol a folyami rákok énekelnek* vagy Celeste Ng *Kis tüzek mindenütt* című könyveinek sikere, valamint megfilmesítése (nagyjából a klubbal egyidőben indította el Reese a filmgyártó cégét is).

A Csorba Győző Könyvtáron belül két, gyerekeknek szóló olvasáskihívás is működik.

Az Apáczai Csere János Fiókkönyvtár *Bölcs Bagoly* vetélkedője idén töltötte be a 41. évét. Célja a könyvek, az olvasás, és a könyvtár megszerettetése. A könyvtárhasználati foglalkozásokon az élményszerűen felépített feladatlapok kortárs írók műveivel és a témához kapcsolható különböző szakirodalmi könyvekkel ismertetik meg a játékban résztvevő tanulókat. A feladatlapok témája változó, figyelembe vesszük az aktuális évfordulókat, ünnepköröket, író-olvasó találkozókat. A játékban résztvevők életkorát szem előtt tartva, minden hónapban két feladatlap készül, egy a 2. osztályosoknak és egy a 3-4. osztályos tanulóknak. A játék záró rendezvénye a májusban zajló Bölcs Bagoly Buli, melyre minden egyes játékos névre szóló meghívót kap. A fődíj a torta, melyet a játékban kitartóan résztvevő osztályok kapnak.

A Körbirodalom Gyermekkönyvtár által meghirdetett *Körbirodalmi Lépegető* olvasáskihívás célja, hogy a résztvevők egy éven belül minél több könyvet elolvassanak. A könyveket egy előre megadott listából lehet kiválasztani. E művek elolvasásával pontokat lehet szerezni, amelyekkel az olvasó egyre feljebb juthat a körbirodalmi ranglétrán. Szinteket lehet elérni, a legmagasabb a „könyvmágus" szint.

Segítségként a könyvtárosok korosztályonként csoportosították az olvasnivalókat, amelyek megtalálhatóak a könyvtár honlapján. A kihívás a 9-16 éves korosztálynak szól. Minden könyv elolvasása után egy 3-4 rövid kérdésből álló feladatlapot kell kitölteni, ezután járnak pontok a könyvekért. További pontokat lehet gyűjteni könyvajánlók írásával, emellett extra pontok, azaz kitüntetések is szerezhetők. A játékban szereplő könyveket a polcokon a könyvtárosok megjelölték, valamint hat téma alapján csoportosították. A témákat a könyvekben elhelyezett címkék jelzik, melyek megkönnyítik a választást a gyerekek számára.

A Pagony Kiadó szintén indított saját könyves kihívást, amelyben elsősorban a nyári szünetre koncentráltak, hiszen ebben az időszakban alapvetően kevésbé kerül a gyerekek látóterébe a könyv. A küldetés során a saját sorozataikból válogatnak, 2023-ban a *Zseblámpás Könyvkihívással* készültek. A Zseblámpás Könyvek a 7-10 éves korosztályt szólítják meg, de természetesen más életkorú gyerekek is részt vehetnek – kisebbeknek a *Most én olvasok!* – sorozatot, nagyobbaknak pedig az Abszolút Könyveket ajánlották. A kiadó honlapján letölthető feladatlapok is megtalálhatóak, ezzel is motiválva a kihívásban közreműködőket.

Gyántiné Kiss Kármen
Csorba Győző Könyvtár

10
kiváló olvasnivaló
a PécsLIT Fesztiválra meghívott írók könyvei közül
HAÁSZ JÁNOS
APÁM LESZ
SZEIFERT
örök
NATÁLIA
panoráma
KRUSOVSZKY
LEVELEK NÉLKÜL
DÉNES
MOSKÁT ANITA
A HAZUGSÁG TÉZISEI
GRECSÓ
KRISZTIÁN
LÁNYOS APA
Pécs LIT
FESZTIVÁL
Milbacher Róbert
KESERŰ VÍZ
Závada Péter
A muréna mozgása
SOKSZOR NEM HALUNK MEG
TOMPA ANDREA
NÁDASDY ÁDÁM
Hordtam az irhámat
oravecz imre
a megfelelő nap

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Feldolgozás	Csuka Dalma	csuka.dalma@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Igazgatóhelyettes	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VII. évfolyam 4. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR | BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁSI SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

Szakmai barangolás Friuli-Venezia Giulia régióban, Észak-Olaszországban

Könyvtáros szemmel Floridában

„Minden történettel új világ nyílik”

Jubilál a pécsi tévétorony

ISSN 2559-8767

2023. tél

1

2

3

4

Sarasota Music Archive presents..
Summer
JAZZ HAPPY HOUR SERIES
@ Selby Library
Wednesdays 6pm-7pm
JULY 12, 26
AUGUST 9, 23
VARIED STYLES
FREE!
Tamas Nagy Trio
Kevin Çelebi + 6
Jamie Tremps Combo
Robbie Rose Retro
For reservations, call 941-861-1168 or visit: sarasotamusicarchive.org or scan >
5

6

7

ST. ARMAND KEY
8

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Legújabb számunkban összefoglalót olvashattok az Egerben folytatott Élménykönyvtár szakmai programról, mely a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár és a Mustármag mikroműhely közös szervezése. Májusban a fák és az emberek kapcsolata állt a középpontban, szeptemberben pedig az *Élménykönyvtár – Áramlatok* című programsorozaton a víz került fókuszba. Beszámolunk a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének szervezésében, szeptemberben megvalósult észak-olaszországi szakmai kirándulásról, mely során a baranyai könyvtárosok meglátogatták többek között az Udine-i Vincenzo Joppi Városi Könyvtárat. E lapszámunkban egyik kollégánktól egy másik élménybeszámolót is olvashattok, aki egy hónapot tölthetett Floridában, Sarasota városában, ahol meglátogatta a Selby Könyvtár zenei archívumát. Egy interjú keretében megismerhetitek Simonfalvi Anitát, a Csorba Győző Könyvtár munkatársát, akinek novemberben megjelent *Ali király karácsonyi vacsorája* című első mesekönyve, melyet Agócs Írisz illusztrált. Bemutatkozik Bánfa könyvtári szolgáltató helye, mely sikeres pályázatoknak köszönhetően teljesen megújult. A Helyi érték rovatunkban egy háromrészesre tervezett cikk keretében bemutatjuk a baranyai megyeszékhely legemblematikusabb épületeinek egyikét, az idén 50 éves Pécsi TV-tornyot. Az első részben a tervezési és építési munkálatának rövid történetét mutatjuk be. Szintén ebben a rovatban egy kérdőíves kutatás eredményét ismertetjük, mely annak járt utána, hogy létezik-e egy sajátos baranyai identitás, megragadhatóak-e valahogyan a megye identitásformáló jellegzetességei. Végül pedig tíz kiváló sci-fi olvasnivalót ajánlunk nektek.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Gyántiné Kiss Kármen,
Simonfalvi Anita, Szeifer Csaba

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Egri Élménykönyvtár – második felvonás

5 Szakmai barangolás Friuli-Venezia Giulia régióban, Észak-Olaszországban

7 Könyvtáros szemmel Floridában

INTERJÚ

9 „Minden történettel új világ nyílik”

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

10 Bánfa könyvtári szolgáltatóhely

HELYI ÉRTÉK

11 Jubilál a pécsi tévétorony – I. rész (Az építés)

13 Pannon táj, baranyai identitás

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Tíz kiváló sci-fi

1. Ponte del Diavolo - Ördög-híd ▪ 2. Palazzo Dipinto. ▪ 3. Loggia di San Giovanni az óratoronnyal ▪ 4. Longobárd Templom ▪ 5. SMA Jazz Happy Hour Series 2023 plakát ▪ 6. Miami ▪ 7. The John and Mable Ringling Museum of Art (Florida) ▪ 8. St. Armands Circle (Florida)

Címlapon: - Pécsi tévétorony (Kép forrása: https://mandadb.hu/cikk/920968)
- Bánfa Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Egri Élménykönyvtár – második felvonás

Folytatódott az Élménykönyvtár szakmai program Egerben, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárban. Májusban a fák és az emberek kapcsolata állt a középpontban, szeptemberben pedig *Élménykönyvtár – Áramlatok* címmel a víz került fókuszba.

A két képzés szemléletében és tematikájában szorosan kapcsolódik egymáshoz, de külön is részt lehetett rajta venni. *„A víz csodálatos, minden életnek keretet adó tulajdonságai felismerhetően megvannak az ember képességeiben is: az áramlás, az örök körforgás, a reakcióképesség, az energia forrása és tárolója, kiváló oldószer"* – írja a programfüzet, s ennek nyomán a burnout, vagy más szóval a kiégés megértéséhez és elkerüléséhez próbálták a könyvtárosokat az esemény szervezői közelebb hozni.

A szakmai napot ezúttal is Tőzsér Istvánné Géczi Andrea igazgató asszony nyitotta meg és fejezte ki örömét, hogy ezúttal is milyen sokan jelentkeztünk. A köszöntő után dr. Magyaródi Tímea egyetemi adjunktus, az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatója *Áramlatok bennünk és körülöttünk* című előadásában a Csíkszentmihályi Mihály alkotta fogalomról, a Flow-élményről beszélt. Nem csak a munkában, hanem az életben is fontos szerepe van ennek a fókuszált figyelemnek, amikor elhalványul az idő, nem számít az „én", hanem csak a cél és a kihívás. Ha képességeinkkel összhangba kerülünk, ez olyan motivációt, „áramlást" és örömöt tud okozni számunkra, ami a teljes élethez elengedhetetlen. Nagyon érdekes és izgalmas volt ez a pszichológiai megközelítése az ember és víz közötti kapcsolatnak. Remekül ráhangolt minket a napra, és úgy gondolom, hogy sokkal nyitottabban tudtunk ezáltal hozzáállni az utána következő előadásokra.

Az első program után L. Ritók Nóra képzőművész *Áramlatok képei – személyiségünk lenyomatai, érzelmeink hullámai* címmel interaktív játékra hívta a résztvevőket. A közös alkotás célja az volt, hogy meglássuk: az egyénileg fekete-fehér vonalakból létrehozott képek együtt milyen csodálatos egységet alkotnak. A bemelegítő firkák után mindenféle kikötés vagy instrukció nélkül, saját hangulat és benyomás alapján készíthettük el a saját rajzunkat. A végén közös kép alakult ki belőle, s így mindenki megcsodálhatta, hogy az egyéni alkotásból milyen harmonikus, közös alkotás készült. A képzőművész közösségi oldalán így ír az eseményről: *„Az áramlatokat én is a flow oldaláról közelítettem, és a gyerekkortól indulva, az unaloműző firkákon át próbáltam egy saját mintaképzés folyamatába bevonni a résztvevőket. Segítségül hívtam a művészetis óráimon használt fejlesztő mintarajzokat is. Jól éreztem magam velük… közben kiderült, milyen sokan ismerik és követik a munkánkat."* L. Ritók Nóra az Igazgyöngy Alapítvány alapító tagja, melynek célja a generációs szegénységben felnövő gyermekek életkörülményeinek javítása és oktatása, a művészettel a fókuszban.

Dr. Boldizsár Ildikó író, mesekutató *A létezés hullámai – mesék és gondolatok* című előadása rendhagyó módon valósult meg. Sajnos az írónő személyesen nem tudott részt venni az eseményen, de tanácsai és kérései nyomán Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes, a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár könyvtárosai és a Mustármag mikroműhely tagjai megtartották a programot. Boldizsár Ildikó, ha személyesen nem is tudott részt venni az eseményen, mégis gondolt a résztvevőkre, és egy nyomtatásban még nem meg jelent meséjét (*Szigetek őrzője*) rögzítette és küldte el számunka. Ezt követően Luzsi Margó felolvasta a *Fánfügg-Haja-Tünemény* című indián mesét is.

L. Ritók Nóra előadás közben

A szakmai képzés utolsó eseménye Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes *PÁRBAN – a mese és a kortárs irodalom – Vizek és történetek* című foglalkozása volt, ahol ismét szemléltették, hogy a népmesék és a kortárs irodalmi alkotások megférnek egymás mellett, sőt interaktív foglalkozást is lehet velük tartani. A regisztrációkor kapott kövek segítségével megmutatták, hogyan lehet egyszerű, de kreatív módon megragadni a gyermekek figyelmét. Ezen kívül számos érdekes feladatot is kaptunk, például kedvenc könyvünket egyetlen szó segítségével jellemezve kellett kitalálni a többi résztvevőnek, de közösen felolvastuk Andrássy Réka *Lehetetlen bakancslista* című versét is, mindenki a saját tempójában, ahol újra megtapasztalhattuk, hogy a különbözőségünk hogyan alkothat egységet. Az esemény a résztvevők hozzászólásaival, Luzsi Margó és Komló-Szabó Ágnes záró szavaival ért véget, utána pedig a könyvtárosok a bükki vizeket is megkóstolhatták.

A szakmai nap összetett volt és sokszínű, kreatív ötletekkel, versekkel és történetekkel, a vízzel a középpontban. A hangulat végig oldott, nyugodt és egyszerre vidám volt, úgy gondolom, sok hasznos tanáccsal, útravalóval távozhattunk.

Kép forrása: https://www.facebook.com/mustarmagmikromuhely

Pandur-Szűcs Anna – Csorba Győző Könyvtár

Szakmai barangolás Friuli-Venezia Giulia régióban, Észak-Olaszországban

Szeptember végén a Pécsi és Baranyai Könyvtárosok Egyesületének szervezésében egy észak-olaszországi szakmai kiránduláson vehettünk részt. Az utunk a Friuli-Venezia Giulia tartományba vezetett, ahol négy települést – Codroipo, Udine, Spilimbergo és Cividale del Friuli –, valamint az Udine-i Vincenzo Joppi Városi Könyvtárat látogattuk meg. Ez az út régi kollégánk, Boda Miklós álma volt és az ő elképzelései alapján valósult meg.

A kirándulásra szeptember 21. és 23. között került sor. Pécsről indulva, kb. hat és félórás utazás után érkeztünk meg az észak-olasz határ közelében található kisvárosba, Codroipóba, ahol a szálláshelyünk is volt. A szállás elfoglalása után Codroipo Passariano nevű városrészében megtekintettük a velencei dózsék utolsó palotája, a Villa Manin parkját, amely a régió legjelentősebb francia stílusban kialakított történeti parkja. Ezután a belvárost és az ott található Santa Maria Maggiore templomot látogattuk meg, melynek különlegessége, hogy a feszületen fekete Krisztus látható.

A második napon fő úticélunk a közelben található Udine városa volt, amely számos turistalátványosságot kínál. Elsőként a Piazza Giacomo Matteotti térre érkeztünk, amelynek díszei az 1480-as évekbeli, magas oszlopon álló Madonna szobor, kezében a kisded Jézussal és a várost jelképező várral, valamint egy XVI. századból származó szökőkút. Ezt követően a Vincenzo Joppi Városi Könyvtárban vezetéssel egybekötött látogatáson vettünk részt, melyet a könyvtár munkatársai tartottak nekünk. Az intézmény igazgatója, dr. Christina Marsili és dolgozói, illetve az udinei városháza tanácsosa, Stefania Garlatti-Costa köszöntött és fogadott minket sok szeretettel, és még annál is nagyobb lelkesedéssel.

A könyvtárat 1864-ben hozták létre, és 1866. május 13-án nyitották meg a nagyközönség előtt, amikor Teresa Dragoni Bartolini grófnőnek köszönhetően elköltöztették a jelenlegi helyére. A grófnő a palotáját Udine városára hagyta. Az intézmény Friuli régió legnagyobb nyilvános könyvtára. 1925-ben felvette Vincenzo Gabriele Joppi olasz orvos és könyvtáros nevét, aki 1878-tól 1900. július 1-jén bekövetkezett haláláig a könyvtárban dolgozott. Joppi már az 1850-es években tagja

A Vincenzo Joppi Városi Könyvtár bejárata előtt

Villa Manin

lett Udine fő kulturális intézményeinek, az Akadémiának és az Olvasókabinetnek. 1867-ben az önkormányzat utasította, hogy ellenőrizze Udine és Spilimbergo egyházi gyülekezeteinek épületeiben vannak-e bekérhető anyagok a helyi könyvtár és a múzeum számára. Ettől a pillanattól fogva szorosabbá vált az együttműködés Joppi és a könyvtár között: 1869-ben csatlakozott a könyvtári bizottsághoz, 1878-ban pedig annak könyvtárosa lett. Élete nagy részében fáradhatatlanul folytatta a Friuli történetével kapcsolatos dokumentumok kutatását, összegyűjtését és tanulmányozását.

A körbevezetés során megismerhettük az intézmény kéziratárát és a ritka könyvek gyűjteményét, a modern és a gyermekkönyvtári részleget. A munkatársak számos helyi és szakmai érdekességgel szolgáltak, meséltek a tartományukra vonatkozó könyvtári rendszerről, bemutatták digitalizálási programjukat, amelynek használata a többi szolgáltatásával egyetemben ingyenes. A könyvtár kézirattárában és ritka könyvek gyűjteményében igazi különlegességeket nézhettünk meg közelről, miközben alapos ismereteket is szerezhettünk a dokumentumok archiválási folyamatáról. A gyűjtemény körülbelül 10 000 kéziratból, 124 ősnyomatból, valamint nagyszámú nyomtatott kiadványból áll, melyek különösképp a XVII-XVIII. századból származnak. Itt őrzik a térség legértékesebb dokumentumait, ezek közül megnézhettünk egy 1565-ből származó egyházi kéziratot, amelyet még szamárbőrből készült pergamenre írtak és díszes iniciáléval láttak el. Megmutatták Friuli első nyomtatott könyvét, amely toszkán recepteket tartalmaz, valamint az 1460-as évekből származó, Udinéről szóló, első nyomtatott dokumentumot, ahol a szöveg nyomtatással készült, az iniciálékat viszont kézzel

festették a lapokra. Végül pedig bemutattak egy templomi énekeket tartalmazó, nagyméretű könyvet, amely azért ekkora, hogy távolról tudják olvasni a kórustagok. A gyűjtemény nagy részét már digitalizálták, amely bárki számára ingyen elérhető a https://www.techeudine.it/ oldalon. Ez az adatbázis az értékes történelmi gyűjteményeket, úgymint kéziratokat, ritka nyomtatott anyagokat, helyi érdeklődésre számot tartó dokumentumokat, történelmi folyóiratokat és fotókat tartalmaz, és ezt folyamatosan gyarapítják.

A régi gyűjtemény után a modern részleget mutatták be, amely egymilliós gyűjteménnyel, közel 8000 DVD-ből álló állománnyal, valamint többszáz folyóirattal rendelkezik. A városban nyolc fiókkönyvtárat tartanak fenn, illetve a régióban levő 23 könyvtárral működnek együtt, és az állományuk egy közös katalógusban kereshető. A könyvtár hétfőtől szombatig van nyitva, a beiratkozás ingyenes, emellett a főépülete előtt és a gyermekrészleg bejáratánál egy-egy könyvvisszavevő automata is található.

Egy online felületen, a MediaLibraryOnLine-on (MLOL) keresztül az olvasók e-könyveket, folyóiratokat kölcsönözhetnek, illetve hangoskönyveket, zenéket hallgathatnak és filmeket streamingelhetnek. Az MLOL eléréséhez a könyvtár tagjának kell lenni, ekkor ők biztosítanak egy felhasználónevet és jelszót, amellyel a felület elérhető és használható. Minden hónapban két db e-könyv kölcsönözhető 14 napra, a zenék, magazinok és újságok viszont korlátlan számban hallgathatók/olvashatók.

A modern részleg után a gyermekkönyvtárban vezettek körbe minket, amely egy különálló épületben található. A gyermekkönyvtár 1985-ben vált külön a felnőtt részlegtől és a 0-14 éves korosztályt látja el dokumentumokkal. Az épület három helyiségből áll, mindegyikben egy-egy korosztálynak (0-5, 6-11 és a 12-14 éves korig) szóló dokumentumokat tartalmaz. Több tematikus kiemelésük van, a könyvek gerincére ragasztott piktogramokkal különböztetik meg a könyvek témáját, pl. fantasy, nyomozós történet, képregények, kalandregény stb. Szoros kapcsolatot tartanak fenn óvodákkal, iskolákkal, ahonnan rendszeresen látogatják a könyvtárat. A kisebb gyerekek számára heti két nap önkéntes nyugdíjasok olvasnak fel mesét *Meseidő* címmel, a nagyobbaknak a *Történet körbejár* című fantáziafejlesztő foglalkozásokat szerveznek.

A körbevezetés után az olasz könyvtáros kollégáktól elbúcsúztunk, és utunk az Arco Bollani díszes kapun keresztül a várhoz vezetett. A Castello ma több múzeumnak és kiállításnak ad otthont, egykor azonban a Friuli Parlament székhelye volt. A vár hatalmas udvarán a várfalakról gyönyörű kilátás nyílik a városra. A vár múzeumai közül megtekintettük a Galleria d'Arte Antica-t, ahol többek között Tiepolo, Caravaggio, Bronzino, Carpaccio festményei találhatók. Ezután átsétáltunk a Piazza della Libértá velencei hangulatú terére, ahol megcsodáltuk annak reneszánsz és gótikus épületeit. Itt található a Loggia del Lionello, a városháza és a Loggia di San Giovanni az óratoronnyal, melynek tetején lévő harangot két mór figura kongatja.

Udine után a következő úticélunk Spilimbergo volt, melyet a „mozaikok városaként" is gyakran emlegetnek, a településen felelhető mozaikok és világhírű mozaikiskolájának köszönhetően. Itt megtekintettük a katedrálist és a castello (kastély) különböző épületeit, amelyek román, gótikus és reneszánsz stílusban épültek. Itt található a festett palota (Palazzo Dipinto), amelynek homlokzatát gyönyörű festmények díszítik.

Utolsó nap pedig ellátogattunk a Julius Caesar alapította kétezer éves kisvárosba, Cividale del Friuliba. A kisváros zegzugos utcái számos műemléket rejtenek magukban. Megnéztük a település büszke jelképének számító Ponte del Diavolo-t (Ördög-hidat), amely a Natisone folyón átvezető, 22 m magas, kétívű, középkori híd. Eredetileg a XV. században épült, azonban az első világháborúban a visszavonuló olasz csapatok felrobbantották, később pedig eredeti formájában újjáépítették. Ezt követően a régészeti múzeumot és az egyháztörténeti kiállítást tekintettük meg. Cividale del Friuli a longobárd hercegség székhelyének számított és az egyházi hatalom központjaként is működött. A hajdanán világhírű longobárd építészet és művészet egyedülálló formában maradt fenn a Longobárd Templomban, amelyet szintén meglátogattunk. A IX. században felhúzott épület a kisváros egyik jelképének számít, a város longobárd emlékeit az UNESCO 2011-ben felvette a világörökségi helyszínek közé. Késő délután rengeteg élménnyel, sok szép emlékkel elindultunk hazafelé. Gyönyörű helyeken jártunk, sok kulturális és történelmi emléket látogattunk meg, illetve betekintést nyertünk az olasz könyvtárak működésébe és számos szakmai tapasztalattal is gazdagodtunk.

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

Könyvtáros szemmel Floridában

Idén nyáron az öcsémnek köszönhetően, aki évek óta Floridában, Sarasotán él, négy varázslatos hetet tölthettem el ebben a nem mindennapi városban. Ez idő alatt rengeteg élményt kaptam mind az országról, mind az ott élő emberekről, szokásokról, a természeti és épített környezetről. Amikor hazaérkeztem, sokan kíváncsiak voltak a tapasztalataimra, és én örömmel meséltem róla barátoknak, kollégáknak egyaránt. Így merült fel az ötlet, illetve ennek kapcsán kaptam a felkérést, hogy írjam meg élményeimet.

Bár nagyon szeretek világot látni, és utaztam is sokat, a tengerentúlon még soha nem jártam, így hát hónapokon át izgatottan készültem életem „nagy utazására". Próbáltam minél több információt begyűjteni, hogy mit érdemes megnézni, kipróbálni majd, ha ott leszek. Keresgélés közben bukkantam rá egy komolynak tűnő zenei archívumra a Sarasota megyei Selby Könyvtárban, ami – zenei könyvtárosként – azonnal felkeltette az érdeklődésemet. Így aztán felvettem velük a kapcsolatot, és postafordultával válaszoltak is. Nagyon szívesen látnak, vigyázzak az úton, és jelentkezzem majd, ha megérkeztem.

Hamarosan aztán elérkezett a nagy nap! Hosszú, izgalmas utazást követően megérkeztem Miamiba, ahol az első benyomásom az a döbbenetes páratartalom volt, amire – hiába olvastam, és hallottam is róla korábban – nem lehet felkészülni. A félszigeten, melyen Florida található, a párás szubtrópusi éghajlat az uralkodó, mely különösen a nyári hónapokban nehezen elviselhető annak, aki még nem tapasztalta korábban.

Miamiból aztán már csak egy három és fél órás autóút választott el minket úti célunktól, Sarasotától, mely az állam nyugati partján fekszik, és 54 ezer lakosával az azonos nevű megye székhelye. A Florida kulturális fővárosaként is emlegetett város hírnevét John Ringlingnek, a világ legnagyobb cirkuszalapítójának köszönheti, aki itt építette fel 1926-ban téli tartózkodási helyét, elefántok segítségével pedig hidakat, szállodákat, egy színházat és egy múzeumot is emelt. A partok előtt fekvő szigetek – Siesta Key, Lido Key, Longboat Key

Sarasota, Florida

Selby Könyvtár

és Anna Maria Island – strandjait Florida legszebbjeiként tartják számon, ami kétségtelenül így is van. Sarasota hihetetlenül gyönyörű a fehér homokos strandjaival, különböző fajtájú, érdekes pálmafáival, a szigetekre vezető hídjaival, egzotikus parkjaival, és a belváros különleges épületeivel. Ez a mesés környezet lehet az oka, hogy több amerikai híresség is lakhelyéül választotta a várost, mint például Stephen King író, vagy Brian Johnson, az AC/DC énekese. De itt vásárolt magának nyaralót Tom Cruise és Pink is.

Egyik kedvenc helyünk a Lido Key volt. A szárazföldhöz egy földsávval kapcsolódó zátonyszigeten paradicsomi hangulatú strandok, pálmafákkal szegélyezett trópusi parkok és a St. Armand's Circle elegáns, európai stílusú bevásárlóközpontja található több mint száz üzlettel. A tér nevét a francia Charles St. Amandról kapta, aki 1893-tól a sziget első lakója volt (bár a birtoklevelekben sajnálatos módon elírták a nevét). A tér mai kialakítása John Ringling cirkuszi mágnás elképzelése volt, aki 1917-ben vásárolta meg a szigetet, és a bevásárlóközpontot feleségének, Mable-nek építette. Ma is láthatók a téren stratégiailag elhelyezett, személyes gyűjteményéből származó olasz szobrai. A hangulatos környék láthatóan az utcai énekeseket is megihlette, hiszen egymás után léptek fel az arra sétáló alkalmi közönség szórakoztatására. Szintén John Ringling építtette feleségének azt a 30 szobás, velencei stílusú palotát, melyben ma a Ringling Művészeti Múzeum működik, ahol az impozáns berendezési tárgyakon túl a szobákban olyan művészek alkotásai láthatók, mint Rubens, Velázquez vagy El Greco.

A Sarasota Music Archive meglátogatására – mely a Selby Könyvtár második emeletén található –, egy egész délelőttöt szántam. Az 1907-ben alapított Selby Public Library volt az első könyvtár Sarasota megyében. Az intézmény működését a Selby Alapítvány biztosítja. William Selby és felesége, Marie 1921-ben telepedtek le Sarasotában, és nagy hatással voltak a város fejlődésére. Gyermekük nem volt, így az általuk létrehozott jótékonysági alapítvánnyal a fiataloknak, a jövő generációjának szerettek volna ilyen módon segíteni. A könyvtár 1998-ban költözött korábbi, öbölparti helyéről a belvárosba, megtartva Selby nevét.

A Sarasota Zenei Archívum a Sarasota megyei könyvtárrendszer része, a Selby Public Library Speciális Gyűjtemények Osztályához tartozik. Az archívumot eredetileg 1980-ban alapította Mildred Petrie, majd egy csoport elhivatott önkéntes indította el egy bevásárlóközpont kirakatában. Hamarosan azonban elég nagyra nőtt ahhoz, hogy saját épületbe költözhessen, így végül 2000-ben került a Selby Könyvtárba. Honlapjuk szerint *„a zenei szakterület egyik vezető referenciagyűjteménye, amely irigylésre méltó, több százezer felvételt, kazettát, népszerű kottát, könyvet és emléktárgyat tartalmaz”,* így kellő megilletődéssel kerestem fel őket. Ott jártamkor kiderült, gyűjteményük nem nagyobb annál, mint amit mi a Csorba Győző Könyvtár Zenei Gyűjteményében őrzünk, ők ugyanis nem a dokumentumok számát, hanem az azokon tárolt hangfelvételek, művek számát jegyzik. Bár mindenki számára nyitottak, szolgáltatásaik mégsem annyira nyilvánosak, mint a mieink. Kevesen térnek be hozzájuk az „utcáról”, inkább speciális kérdésekre válaszolnak, majd emailben egyeztetett időpontban fogadják látogatóikat. Nyitva tartásuk sem túl hosszú, hétfőtől csütörtökig 10 és 15 óra között látogatható a részleg.

Viaszhenger a Sarasota Zenei Archívumban

Gyűjteményük tematikája szinte teljesen megegyezik a miénkkel. Gyűjtenek klasszikus, opera, jazz, populáris, népzenei és világzenei felvételeket és kottákat, bakelitlemezeket és CD-ket. Nagy örömmel fedeztem fel például a magyar népzenei CD-ket és Bartók Béla hanglemezeit polcaikon. Emellett azonban nagyobb hangsúlyt fektetnek a régebbi dokumentumtípusokra is, mint a videokazetta, az Edison viaszhengerek, az egy- vagy kétoldalas sellaklemezek, valamint a hangkazetták.

Működésüket tagdíjak és magánadományok segítik. Egész évben várják az otthon megunt zenei dokumentumokat, majd évente kétszer ún. bolhapiacot tartanak, ahol ezeket eladják, és a befolyt összeget ingyenesen látogatható zenei rendezvények szervezésére fordítják. Ott jártamkor például egy négy koncertből álló zenei fesztivált rendeztek, melynek érdekessége, hogy egy magyar zenekar (Tamas Nagy Trio) is volt a fellépők között.

Programjaikhoz nekik is rendelkezésükre áll egy terem és egy zongora, akárcsak nálunk, a Tudásközpontban. Abban a szerencsés helyzetben vannak azonban, hogy több mint 40 önkéntes áldoz havonta több száz órát a működtetésükre. Az önkéntesek különféle hátterű zenerajongók, köztük tudósok, könyvelők, orvosok és zenészek. A feladatuk az anyagok katalogizálása, valamint a számítógépes adatbázisok létrehozása és karbantartása. Emellett segítenek a dokumentumok raktározásában, postáznak, telefonálnak, programokat, rendezvényeket terveznek, segítséget nyújtanak a betérő látogatóknak. Így aztán az a négy fő, aki állandó alkalmazottként dolgozik, azzal foglalkozhat, amihez a legjobban ért: szakterületenként elosztva dolgozzák fel a gazdag gyűjteményt. Különbség még az is, hogy – velünk ellentétben – ők egyáltalán nem digitalizálnak, az erre érdemes anyagot Ohióba küldik.

Életre szóló élményekkel teli látogatásunk végén utolsó utunk Miamiba vezetett, hiszen ide érkeztünk, és innen is indultunk vissza Európába, így semmiképpen nem hagyhattuk ki a várost programjaink közül. A várost, amely valóban a kontinens forgóajtaja, ahogy az útikönyvek írják, hiszen itt találkozik egymással az angolul beszélő USA és a spanyol ajkú Latin-Amerika. A sakktáblaszerűen elrendezett utcákon sétálva elértük Little Havanát, a kubai bevándorlók városrészét, ahol a latin híresség emlékkövein lépdelve, a Domino Park mellett elsétálva, a kis szivarboltokba be-bekukkantva átélhettük az igazi kubai életérzést, melynek az üzletek előtt csábosan magát illegető hölgy is láthatóan mindennapi része volt. Sétánk során megcsodálhattuk Miami egyik trendi attrakcióját, a Wynwood Art Walk-ot, ami tulajdonképpen egy „street art” művészeti központ, ahol ma már nagyjából 70 zárt és nyitott galéria, kiállítás látható. Néha egymástól függetlenül, egész falfelületeket festettek be a művészek. A városi graffitiművészet fellegvárába rendszeresen érkeznek falat festeni ismert és ismeretlen alkotók is, miközben a 80 ezer négyzetméternyi falfelület egy részét időnként újra is festik.

Végül, utazásunk méltó zárásaként a Miami Beach-re látogattunk el, mely sokak szerint egyenlő Miamival. És igen, az Ocean Drive valóban felejthetetlen látványt nyújt pasztellszínű házaival, vibráló kék egével, a lengő pálmafákkal és az óceánnal. Nem véletlenül látjuk olyan sokszor filmdíszletként. Hazautazásunk előtti kávénk szürcsölgetése közben arra gondoltam, hogy nagyon sokáig szeretném megőrizni emlékeimben ezt a képet.

Szerencsére a Floridában eltöltött hosszú idő alatt a fentieken túl számos, rendkívül érdekes helyet sikerült meglátogatnunk, melyek azonban nem férnek bele jelen beszámoló kereteibe, így azokra egy bővebb írásban térek majd ki intézményünk blogján.

Kovácsné Sorossy Csilla – Csorba Győző Könyvtár

„Minden történettel új világ nyílik”

Simonfalvi Anita buddhista tanító, vallásbölcsész; dolgozott már újságíróként, szerkesztőként, kulturális szervezőként, jelenleg könyvtáros hallgató és a Csorba Győző Könyvtár munkatársa. A novemberben megjelent *Ali király karácsonyi vacsorája* című mesekönyve apropóján beszélgettünk a szerzővel.

Hogyan váltál buddhista tanítóból meseíróvá?

A mesélés régóta része az életemnek, az viszont csak a gyerekeim születése után vált fontossá, hogy leírjam és megmaradjon, nemcsak a mese, hanem a gyerekek hozzá készített rajzai is, amik eztán szépen bekerültek a fiókba. Persze abban a fiókban egy rakás más dolog is van, ifjúsági regénytől kezdve a novellásköteteig. Hosszú éveken át dolgoztam újságíróként, szerkesztőként, nagyon sokat foglalkoztam mások szövegeivel, valószínűleg ezért is hanyagoltam el a sajátjaimat. A karantén ideje alatt írtam az említett ifjúsági regényt a nagyfiamnak, ő kérdezett rá: miért nem mutatjuk meg másoknak is ezeket a szövegeket? És tényleg, miért nem? Így hát megkerestem a Pagony Kiadót, ahol örömmel fogadták az írásaimat.

Miért tartod fontosnak felnőttként is a meséket?

A minap beszélgettem egy könyvtáros kollégával, aki azt mondta, hogy bár a gyerekei már felnőttek, ő heti rendszerességgel olvas mesét. Akkor felcsillant a szemem, mert én pontosan így vagyok, szerintem nincsenek korlátai az irodalomnak. Gyerekként azért kezdtem történeteket kitalálni, hogy szórakoztassam magamat, és a környezetemet, most sincs ez másképp. Kifejezetten jól mulatok meseírás közben, van, hogy hangosan felnevetek, a családom pedig néz rám, mint egy félkegyelműre, nem tudják, hogy én fejben épp egy Lábbusszal cikázok a hegyek között.

Amúgy szereted más világokba képzelni magad, amelyek picit talán meseszerűek is?

Ó, hát ki nem? Ez a legnagyszerűbb az olvasásban (és az írásban is): minden történettel új világ nyílik, amit a saját fantáziáddal tovább építhetsz. A most készülő könyvem első meséjét a kiadó odaadta feladatként egy rajziskolának, ezért készült hozzá hét féle illusztráció. Szerzőként fantasztikus érzés volt látni, hogy kiben milyen nyomot hagyott a szöveg, hányféle lehet egy mozdulat vagy egy arc, ami egyébként attól is különbözik, mint ami anno az én gondolataimban megszületett.

Mi inspirál a témaválasztásnál?

Nincsenek előre betervezett témáim, de természetesen a környezetem folyamatos ihletadó. Inkább azt mondanám, hogy gondolataim vannak, mint például az *Ali király*nál, hogy nagyon szeretnék írni egy mesét, ami karácsonykor játszódik, ami kapcsolódik a családomhoz, de tele van varázslatos lényekkel. Olyan csak egyszer fordult elő, hogy nehezen indult be a történet, az egy speciális helyzet volt, hiszen nem saját ötletből eredt, hanem a budapesti Virág Benedek Ház felkérésére írtam. De miután körbesétéltam a Virág Benedek Házban, ami szerintem a Tabán egyik legrégebbi épülete, azonnal bevillantak a szereplők, és onnan íródott a mese szinte magától.

A merőkanál, a főzés, az ételek meghatározó jelenetei a mostani történetnek, ennek van valami indíttatása nálad?

Le sem tudnám tagadni a családi indíttatást, édesapám mesterszakács, úgyhogy egyértelmű volt, hogy mi lesz a király szuperképessége, a hős kisfiúk pedig eléggé hasonlítanak a gyerekeimre. De esküszöm, hogy se jeti, se Lábbusz nem lakik nálunk, szóval a többiek csak úgy jöttek. Mint ahogy általában csak úgy jöttek hozzánk is gyerekkoromban. Olyan sosem volt, hogy apám ne dobott volna össze hirtelen egy háromfogásos lakomát, ha odakeveredett hozzánk egy rokon, egy sulistárs, vagy egy lakó a lépcsőházból. Főleg karácsonykor. Az pedig óriási ajándék, hogy olyan alkotó illusztrálta a könyvemet, aki nagyon régóta barátom, és rajongok a munkáiért is. Agócs Írisszel nagyon egy húron pendülünk, és szerintem látszik a könyvön a közös gondolatiság, például abban, ahogy a szövegi humort ő képileg tovább szőtte.

Lesz esetleg folytatás, vagy vannak még mesés terveid? Dolgozol most valamin?

Tavasszal jelenik meg a második mesekönyvem a Pagony Kiadónál, ami egy kisgyerek nyarát meséli el, amit a nagyszüleinél tölt. Ott is történik majd jó pár varázslatos dolog. Ezen kívül régóta készül egy novellásköteten, jövőre talán annak is a végére érek.

Szeifer Csaba – Csorba Győző Könyvtár
Fotó: Kölcsey-Gyurkó Sára

Bánfa könyvtári szolgáltatóhely

Bánfa község Baranya vármegyében található, Szigetvár délkeleti vonzáskörzetében. Szomszédos települései Rózsafa és Katádfa. A község nevének első okleveles említése 1289-ből ismert, Baanfolva alakban.

Bánfa egykor a pécsi káptalan birtoka volt. A településünk két részből áll: Bánfa, ami a mai település déli része és Simonfa, az északi rész, ami egy 1860-ban létrehozott uradalmi majorság volt. Községünk aprófalu, lakosainak száma a 2021. január 1-jei adatok alapján 201 fő, aminek 30%-a 14 év alatti. A településen nincs oktatási intézmény, a helybéli gyerekek a rózsafai óvodába és a nagypeterdi, illetve dencsházai általános iskolában tanulnak.

A lakosság számához képest magas gyermeklétszám miatt igyekszünk a kiskorúaknak több programot szervezni, nagy figyelmet fordítva az olvasás népszerűsítésére. Fő feladatunknak tekintjük a fiatalok olvasóvá nevelését és a digitális kompetenciák fejlesztését, az információs műveltség és rekreációs szükségletek kielégítését, a településen élő nemzetiségek dokumentumellátását. Programjaink által igyekszünk elősegíteni a helyi közösségek létrehozását stb., valamint a fogyatékkal élők esélyegyenlőségét megteremteni.

Ahhoz, hogy minél jobban a könyvtárhasználók igényeire szabhassuk a szolgáltatásainkat, és az igényeket minél szélesebb körben ki tudjuk elégíteni, egy modern és a szakmai követelményeknek megfelelő környezetet szerettünk volna kialakítani. Ennek érdekében Bánfa Község Önkormányzata a már benyújtott Magyar Falu Programon belül a *Faluházak felújítása - 2020* pályázatból a régi iskola épületét teljes körűen felújította. Emellett 2022-ben a Csorba Győző Könyvtár segítségével sikeresen pályáztunk a Nemzeti Kulturális Alap által kiírt, a *„Települési könyvtárak szakmai eszközfejlesztése, korszerűsítése"* című pályázaton. A sikeres pályázatoknak köszönhetően az új könyvtár a faluházban kerülhetett kialakításra. A novemberben megnyíló helyiség méretét tekintve kétszer nagyobb a régi könyvtárnál. A tér mérete és felosztása sokkal több lehetőséget kínált a raktári rend kialakításához, a modern könyvtári környezet megteremtéséhez pl. tematikus polcokat, folyóiratolvasó részleget hoztunk létre.

Terveink szerint folyamatosan kreatív díszítésekkel és dekorálással látnánk el a tereket és a könyvespolcokat, annak érdekében, hogy a könyvtárban való tartózkodás ideje alatt az olvasók jól érezzék magukat, kellemes élményekkel távozzanak, és örömmel térjenek vissza.

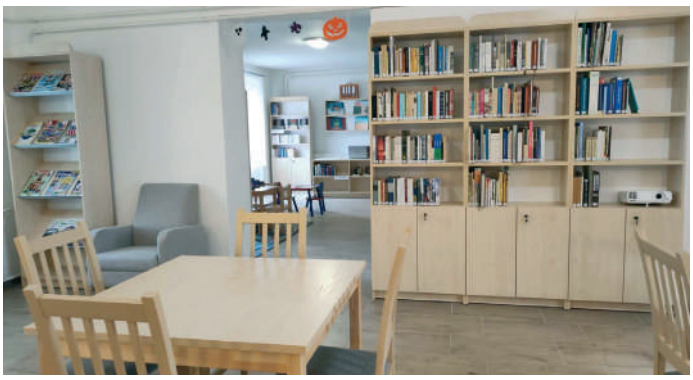
A három év alatti gyerekeknek és anyukáknak baba-mama klubot hoznánk létre, amihez segítséget nyújtana a területileg illetékes védőnő is. A kicsiket színes gyereksarok várja, kis asztallal és kis székekkel, méretüknek megfelelő polcokkal és tárolókkal, ahol megismerkedhetnek a nekik szánt könyvekkel, leporellókkal, színezőkkel.

Az új elrendezésnek köszönhetően, a tágas helyiségben rengeteg új programmal, foglalkozással szeretnénk megismertetni a gyerekeket. A Csorba Győző Könyvtártól kapott papírszínházzal előadásokat tartanánk, amik után interaktív játékokkal, kézműves foglalkozásokkal vezetnénk be az ovisokat és alsósokat a mesék világába. A foglalkozások által a gyerekek és szüleik a könyvtárat és a könyvtárost is közelebbről megismerhetnék.

A nagyobb gyerekekre is gondolva ifjúsági klubot szeretnénk létrehozni, aminek keretén belül az olvasáskihívást vegyítenénk a szórakoztató játékokkal, vetélkedőkkel, könyvtármozival. Az új helyiségben már minden tárgyi feltétel adott, hogy a kicsik és nagyok egyaránt élvezhessék a KönyvtárMozi keretében vetített filmeket.

Reményeink szerint a felújított könyvtárunkkal egy modern, élményt nyújtó és sok feladatot ellátó közösségi helyet tudnánk létrehozni, és a lakosság kulturális igényeit az elmúlt időszakhoz képest sokkal magasabb színvonalon biztosíthatjuk. Településünk sajnos messze esik a nagyobb városoktól, az itt élőknek kevés esély adódik a Pécsen belül rendezett programokon részt venni, foglalkozásokra eljárni, így a könyvtárnak kiemelten nagy közösségépítő szerepet szánunk.

Kutiné Weigert Bianka
Bánfa Könyvtári, Információs és Közösségi Hely,
Bali Máté – Csorba Győző könyvtár

Jubilál a pécsi tévétorony – I. rész (Az építés)

Sokan és sokféleképpen viszonyulnak Magyarország legmagasabb építményéhez, a Misina tetején álló 196 méter magas tévétoronyhoz.

Volt, aki szerint a torony *„ostoba és gigantomán, agyonnyomja a hegyet"*, volt, aki kábító brutalitást, porosz gárdistát és bálvány-istent látott benne, míg helyi költőink, íróink némi cinikus iróniával *„százkilencven méteres szilveszteri csákó"*-ként (Bertók László), *„a Mecsek hátába szúrt hatalmas vasbeton mángorlófa"*-ként (Tüskés Tibor), illetve *„a Misina tetejébe dugott ormótlan pipaszurkáló"*-ként (Várkonyi Nándor) emlegették. Míg mások szerint *„ékszer gyanánt ragyog a hegytetőn a vasbetonkolosszus"*, a baranyai megyeszékhely legemblematikusabb épületeinek egyike, Pécs büszkesége, országos hírű jelképe, a Misina-tető ékessége.

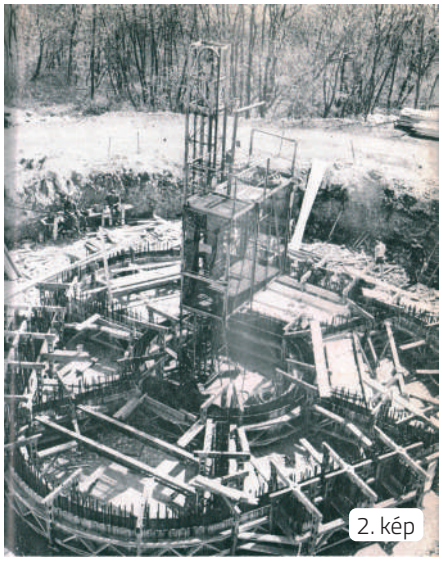
Talán nem olyan ismert, hogy nem ez az első torony a Misinán, mely a regionális tévénézés elősegítése, s egyéb hírközlési funkciók támogatása érdekében létesült. Széleskörű társadalmi összefogás és erős lobbitevékenység eredményeként már 1958-ban felállítottak az egykori Kiss József-kilátó szomszédságában egy acélszerkezetű, a televíziós sugárzást biztosító átjátszó adótornyot, mely az ország első vidéki közvetítő-állomása volt. A televíziós sugárzás 1959. február 7-én indult meg. (1. kép)

1. kép

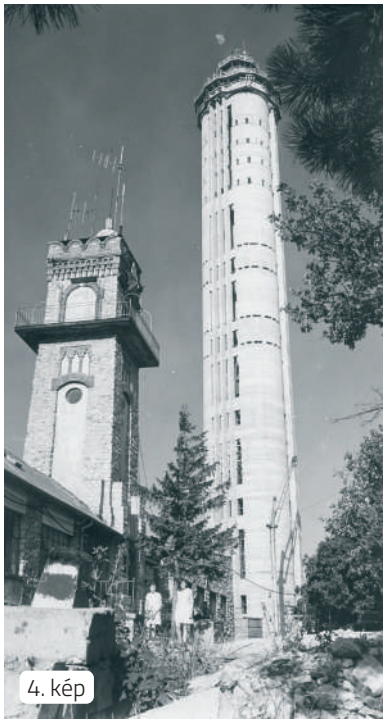
Csakhogy néhány év múlva ez a torony már elégtelennek bizonyult, mert nem volt lehetőség a további bővítésére. Ezért szükségessé vált, egy a technikai fejlesztések, új antennák befogadására alkalmas nagyobb torony létesítése, így 1964-ben megkezdődött a jelenlegi tévétorony tervezése. Az üzemi épületek terveit a Posta Tervező Intézet, a torony tervét a MÉLYÉPTERV készíttette el (építész: Vízvárdy István, statikus: Söpkéz Gusztáv, a technológiai szerkezet tervezője: Thoma József), a Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat (BÉV) pedig 1964 decemberében nekifogott a kivitelezés előkészítésének.

A tévétorony 6 év alatt, 1967–1973 között készült el. Maga a kivitelezés három, eltérő lendületű szakaszra bontható. Az első fázis (1967. február – 1968. október) igazi diadalmenet volt, a mérnöki és építőipari tudás, az új technológiák sikeres alkalmazása, melyek hatására a villámsebességgel torony növekedett, városszerte csodálták és figyelték emelkedését. Ezt azonban egy megtorpanás követte (1968. október – 1970. március), amit egy baleset és annak elhúzódó vizsgálata okozott. Végül a lassú formálódás (1970. április – 1973. április) szakasza következett, melynek végén megnyílt az 50 évvel később ugyanúgy működő, ikonikus építmény.

A Dunántúli Napló szerint az alap kimélyítéséhez szükséges robbantásokat 1967. február 13. és április 15. között végezték. Augusztusban megkezdődött az alap betonozása, mellyel szeptember végére végeztek. Az alapozás (2. kép) grandiózus számadatait, s az elkövetkező év terveit, várható nehézségeit a Dunántúli Napló 1967. szeptember 29-én taglalta: *„Az adótorony alapját egy 22 méter átmérőjű, s 7,8 méter mély sziklába vájt »kráterbe« telepítették. Az elmúlt hónapokban nem kevesebb, mint 2700 köbméter sziklát robbantottak ki, s szállítottak el. Ezt követően kezdődött meg a vasbetonalap szerelése. A pókhálószerűen lefektetett »acélgyökerek« együttes súlya 680 mázsa. A rettenetes súlyú torony kör alakú alapgyöke 22 méter átmérőjű és 3,5 méter magas. A beépített beton összmennyisége 1300 köbméter.* […] *Az alapozást két nyolc fős brigád végezte, kétszer 12 órát dolgozva, s miután az anyagszállítás zavartalan volt – rekord idő alatt – nyolc nap alatt végeztek.* […] *A Misinán mindenki az új esztendőre készül. A torony csúszózsaluzásos rendszerrel készül, melyhez a 31-es Építőipari Vállalat szereli majd fel a zsalukat. Ezt követően azonban minden munka a baranyaiakra vár. Jövő év elején külön betonközpont települ a hegyre, hogy a torony »növekedését« egy percre se lassíthassa az anyaghiány.* […] *A legnehezebben megoldható feladatnak az anyag- és személyszállítás látszik. Az eredeti tervek szerint az építőknek létrákon kellene megközelíteniük munkahelyüket. – 100–150 méteres magasság esetén azonban ez már akkora megterhelés, hogy mind munkavédelmi, mind tevékenységi szempontból megengedhetetlen."* A csúszózsaluzatos építési technológiát magas vasbeton építmények kialakításához használták, ahol a beton megfelelő szilárdságú és homogén kötésének kialakításához szükség volt a folyamatos betonozásra. Ezt úgy érték el, hogy a zsaluzatot egy emelőszerkezet segítségével a következő munkaszintekre emelték, azaz feljebb csúsztatták, így az az építmény következő szakaszának betonozásához is felhasználható volt. A betonöntés közben a zsaluzat lassan, függőlegesen emelkedik, ami lehetővé teszi, hogy a zsalurendszer átmozgása közben a beton megszilárduljon, és az építmény támaszték nélkül biztonságosan megálljon.

2. kép

3. kép

4. kép

5. kép

1968. március végén egy 11 fős brigáddal megkezdték a torony csúszózsalujának elkészítését. A tervek szerint a betonozáshoz 610 tonna vasra és 2450 köbméter betonra volt szükség. Az anyagellátás folyamatosságának biztosítása érdekében egy svéd gyártmányú felvonóberendezést állítottak üzembe, s egy betonközpontot telepítettek a helyszínre, mely naponta 50 köbméter különösen nagy teherbírású betont szolgáltatott a toronyhoz. A betonozáshoz elengedhetetlen jelentős mennyiségű víz nagy magasságokba történő feljuttatása is igazi szakmai kihívást jelentett. Mindehhez állandó munkaerő is kellett, így a munka éjjel-nappali folyamatos haladása érdekében a dolgozók 12 óránként váltották egymást három műszakban, s éjszakánként több mint 100 égővel, reflektorokkal világították meg a munkaterületet. A betonozási munkálatok május 2-án indultak: az első héten 16 métert emelkedett a torony, a hónap végére pedig már 50 méteres magasságnál jártak (3. kép). Június közepén a 70, július 10-én pedig a 102 méteres magasság eléréséről írt a helyi lap. Közben, 92 méteres magasságban (4. kép) a torony 12 méteres átmérője 5 méterre csökkent. Július végén elérték a 135 méteres magasságot, ahol egy 11 m átmérőjű, ún. jégvédő erkély kialakítása, valamint a meglévő munkaszint szétbontása következett. A következő szakaszon ugyanis ismét összeszűkült a torony, ezúttal 3 méteres átmérőjűvé. Ezért a tévétorony legmagasabb, épített részein, 135–172 m között már nem lehetett liftet használni az anyagszállításhoz, így minden építőanyagot csörlőkkel szállítottak a szédítő magasságokba. Olyannyira sikeres volt a kivitelezés első fázisa, hogy augusztus végére (a tervezettnél majd egy héttel korábban) elérték a 170 méteres magasságot (5. kép), mely a csúszózsalus kialakítású betontörzs tervezett magassága volt.

Ezután viszont hirtelen és váratlan megtorpanás következett a tévétorony látványos építkezésén: 1968. október 22-én egy baleset – érdekes módon az építkezés során az egyetlen – borzolta a kedélyeket, s keltett bizalmatlanságot a torony iránt. Lezuhant ugyanis a legfelső lépcsőkar, mely elhúzódó vizsgálatokat vont maga után, a tervek módosításához vezetett, s jó időre megakasztotta az építési munkákat.

1970 áprilisában indult a tévétorony építésének utolsó, három éves szakasza, mely a lassú formálódás jegyében telt. A leglátványosabb fázis a nyolc erkély ugyancsak csúszózsaluzatos kialakítása volt, melyről április 15-én így írt a Dunántúli Napló: *„A 25 méter átmérőjű, pókhálószerű acélzsaluzatot a torony tövében szerelték össze, s most centiről centire haladva egyben emelik fel a 83. méterig, ahol az első erkély kerül majd kialakításra.* […] *A 75 tonnás monstrumot hat 4x4 centiméteres négyzetvas tartja. A hihetetlenül nagy emelő erőt hat svéd hidraulikus berendezés produkálja* […] *Az első erkélyszintet előreláthatóan három nap alatt érik el. Ezt követően huszonnégyre növelik a tartórudak számát, majd megkezdődik a zsaluzat betonnal való feltöltése. Ha ezzel a munkával is végeznek, már 420 tonna súly függ majd a levegőben. A szerelés egyébként fentről lefelé halad: az utolsó erkély – tehát a nyolcadik, – a 42. méteren épül majd fel."* Decemberre elkészült az utolsó erkély, ezután üvegezés és a belső terek kialakítása folyt. A munkafolyamatok azonban a beépítendő alapanyagok hiánya, késedelmes megérkezése miatt folyamatosan csúsztak. Végül a közhiedelemmel ellentétben nem az állami ünnepnapon, április 4-én,

6. kép

hanem a város vezetőinek jelenlétében 1973. április 2-án délután volt a tévétorony ünnepélyes megnyitója (6. kép). A nagyközönség előtt másnap nyílt meg a toronypresszó és a kilátó.

(A képek forrása: CSGYK Helysimereti Gyűjtemény, Fotótár, kivéve: 4. kép: Fortepan, 56162)

Wéber Adrienn – Csorba Győző Könyvtár

Pannon táj, baranyai identitás

Létezik-e egy sajátos baranyai identitás, megragadhatóak-e valahogyan a megye identitásformáló jellegzetességei? Ez volt a témája egy 2022 folyamán végzett kérdőíves kutatásnak, melynek során Baranyában élők, a megyéhez valamilyen formában kötődők és nem baranyaiak attitűdjeit, reprezentációit igyekeztem feltérképezni.

Az adatgyűjtés során összesen 410 válasz érkezett, hagyományos és online formában. A kismintás, nem reprezentatív vizsgálat tanulságait több ponton összevetettem hasonló pécsi és baranyai felmérések eredményeivel, melyek részben megerősítették, részben árnyalták a munka során leszűrt következtetéseket.

Összesen 21 kérdést tettem fel a megye kulturális örökségére, neves személyiségeire, társadalmi jellegzetességeire, a történeti emlékezet egy-egy sajátosan helyi horgonypontjára vonatkozóan. A vizsgálat fontos alkotóeleme volt a baranyai embereknek a tájhoz való viszonya, annak identitásformáló szerepe. Magától értetődő, hogy a szűkebb pátriánkhoz való kötődést alapvetően befolyásolják a természet, a kultúrtáj és az épített környezet jellegzetességei, minősége, ahogyan érzékeljük azt, és ahogyan gondolkodunk róla.

Baranya ebből a szempontból különleges helyzetben van, hiszen tájegységről tájegységre nagyon változatos földrajzi képződményeket, tájakat foglal magában, amelyekhez megannyi különböző viszonyulás képzelhető el. Itt egy fontos megszorítást kell tenni: a kérdőív arra nem volt alkalmas, hogy az identitáselemek hierarchiáját, a megyei, tájegységi és lokális identitások egymáshoz való viszonyát vizsgálja. Nem kérdeztem rá az egyes válaszadók tájegységi hovatartozására, így homályban maradtak az egyes tájegységekre jellemző identitáselemek; a *baranyai* identitást csak általánosított, elvont formációként tudom megragadni.

A szokásos demográfiai – a lakóhelyre, életkorra, iskolai végzettségre, foglalkozásra, nemzetiséghez tartozásra vonatkozó – kérdéseket nyitott (vagyis szabadon, asszociatív módon megválaszolható) kérdések, majd zárt, végül értékelő kérdések követték.

A 7. kérdésben arra kértem a baranyaiakat, hogy jellemezzék a megyét röviden úgy, mint ha egy külföldi látogatónak mutatnák be; a kérdést nyíltan fogalmaztam meg, felkínált válaszlehetőségeket nem adtam meg. A legtöbben valamilyen formában a természeti értékeket, és a dimbes-dombos, aprófalvas tájat említették a megye egyik legfontosabb sajátosságaként (118 említés), és több alkalommal felbukkant a mediterrán, vagy mediterrán jellegű klíma sztereotip képe is (30 említés). A természeti környezettől jócskán elmaradt a történelmi és kulturális örökség, valamint a sokféle lehetőséget tartogató, nívós kulturális élet jelentősége (78 említés). Szintén fontos jellegzetességnek tekintették a válaszadók Baranya soknemzetiségű, multikulturális jellegét (41 említés), valamint a borászati és gasztronómiai hagyományokat (24 említés), melyekhez képest a gyógyvizek jóval kevesebb válaszadónak jutottak eszébe (9 említés). Figyelemre méltó,

A baranyai táj egy konzervatív művész szemével. Virányi Endre: Palkonya a Fekete-hegyről (1957, olaj, 110,5x80 cm; Villányi Művelődési Ház, Balogh László felvétele)

Egy sikeres tájátalakítás, Orfű. Kolbe Mihály: Orfűi-tó (1966, rézkarc, 29,5x20 cm; Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye, PD3544)

hogy sok baranyai válaszadó kiemelte a helyiek barátságosságát, vendégszeretetét és a megye otthonosságát, nyugalmát (18, illetve 21 említés) – ugyanennyi alkalommal került elő azonban Baranya szegénysége, elmaradottsága, gazdasági nehézségei is (22 említés).

Érdemes néhány megjegyzés erejéig elidőzni a mediterrán klíma kissé sztereotip és korántsem valóságos képénél. *A mediterrán hangulatok városa*, illetve *A magyar mediterrán* szlogenek – Pécsre és Villányra alkalmazva – az 1990-es években váltak a térségmarketing fő hívószavaivá, de napjainkban is jól érezhető hatást gyakorolnak. Ezt igazolják a 12. kérdésre adott válaszok is: a baranyai válaszadók relatív többsége (42,5%, 147 fő) teljes mértékben elfogadhatónak látta Pécsre *A mediterrán hangulatok városa* jelzőt; ez az arány a nem baranyaiak körében csak 37,9% volt! Hasonló eredményre jutott egy 2011-ben készült reprezentatív vizsgálat, amely szerint az emberek több mint egyharmadának (36,6%) a mediterrán életérzés, mediterrán hangulat jutott eszébe Pécsről, ami csaknem 20 százalékponttal magasabb az országos értéknél. A 2022 februárjában Pécs Önkormányzata által meghirdetett szlogenpályázaton a szakmai zsűri által kiválasztott három nyertes javaslat közül a szavazók 60,2%-a (több mint 1200 fő) foglalt állást a *Mediterrán szerelem* szlogen mellett. A mediterrán-toposz esetében tehát, úgy tűnik, annak lehetünk tanúi, ahogyan egy marketingfogás szervesül, de visszás módon nem a célközönséget jelentő turisták, hanem a helyi lakosok körében.

Míg a 7. kérdésre kapott válaszokban szembetűnő a jellegzetes baranyai táj elsődleges jelentősége, ez a sorrend a következő – szintén asszociatív – kérdésnél megváltozott. Ebben az iránt érdeklődtem, melyek azok a helyek, építészeti emlékek, természeti kincsek, kulturális rendezvények, amelyeket az emberek a leginkább jellemzőnek tartanak Baranyára. A szabad asszociációk között a sok területet és sokféle formát felölelő kulturális örökség és kulturális élet élveztek elsőbbséget; ez nem is igazán meglepő, éppen a terület roppant tágassága, változatossága miatt. Ezek mögött, ami az említések számát, gyakoriságát illeti, a második helyre szorultak a táj jellegzetességei és a természeti értékek. A legtöbb válaszadó számára a Mecsek és annak egy-egy különleges pontja (a Zengő és a Babás-szerkövek) a legjellemzőbb Baranyára, valamivel kevesebben említették a Villányi-hegységet, és még kevesebben az Ormánságot és a Dráva-mentét. A tájjal szerves egységet alkotó épített örökség köréből sokan gondoltak a megye nagy részéből látható TV-toronyra, és legalább ugyanennyi válaszadó asszociált a völgyekben megbúvó kis sváb falvakra (elsősorban Fekedre és Óbányára), valamint az ormánsági hímes templomokra.

A sorrend még inkább átalakult a kérdéssor következő, zárt és értékelő kérdéseket tartalmazó egységében. A 16. kérdésben arra kértem a válaszadókat, hogy kilenc megadott (a közkézen forgó klisékből válogatott) sajátosság közül rangsorolás nélkül jelöljenek meg legfeljebb hármat, amelyeket a leginkább jellemzőnek vélnek Baranyára. Az itt élők számára a legfontosabbnak az épített örökség és a pezsgő kulturális élet (az egymással átfedésben lévő kategóriákat együtt számítva 24,5%), a szőlészet és borászat hagyományai (23,2%), valamint a nemzetiségi sokszínűség tűnt (21,8%). Ezeket követte jelentős lemaradással a pannon táj (13,1%) és a gyógyfürdőkultúra (12,2%), végül elenyésző értékekkel a bányászat hagyományai (3,4%) és a felekezetek együttélése (1,3%).

A táj identitásformáló szerepe tehát itt még inkább visszaszorult, két fontos körülmény azonban jelentősen árnyalja ezt a képet. Egyrészt figyelembe kell venni, hogy az épített örökség szervesen egybefonódik a tájjal, a szőlészet és a bányászat pedig meghatározza a táj használatát, átformálja a tájat, így bizonyos – a kérdésben sajnos nem részletezhető – módon mindezek a vonatkozások mégis szervesen összefüggenek az itteni táj jellegzetességeivel. Másrészt azt is figyelembe kell venni, hogy a felkínált válaszlehetőség megfogalmazása sokak számára pontatlannak tűnhetett: a *pannon táj* a szó szoros értelmében valójában nem jellemző a megye egészére, így például a Drávaszögre és az Ormánságra sem, a két szomszéd megyének, Somogynak és Tolnának viszont legalább ennyire sajátjai a szelíd lankák. A táj változatosságát ezért néhány válaszadó egészen más asszociáció segítségével írta körül: egy idős pécsi szerint Baranya „*a magyar Toscana*", mire egy szintén pécsi fiatal így kontrázott: „*Jobb mint Toscana*".

A válaszok összegzése alapján az látszik, hogy a tájat uraló földrajzi képződmények, elsősorban a Mecsek és a Villányi-hegység, az apró falvak és a szőlővel borított, lankás hegyoldalak meghatározó elemei a baranyai tájról kialakult képnek és a baranyai identitásnak. Egy faluban élő fiatal az oly gyakran ismételt „*Ország gyöngye, aranya, legszebb megye Baranya*" szállóigét idézte – ám hogy mégsem puszta közhelyről van szó, azt mi sem mutatja jobban, mint a sor végére beszúrt szív alakú emotikon.

Erdős Zoltán – Csorba Győző Könyvtár

TÍZ KIVÁLÓ
SCI-FI
JOHN SCALZI
VÉNEK HÁBORÚJA
DAN SIMMONS
HYPERION
CIXIN LIU
A HÁROMTEST-PROBLÉMA
LEVIATÁN ÉBREDÉSE
JAMES S. A. COREY
WILLIAM GIBSON
A PERIFÉRIA
DMITRY GLUKHOVSKY
METRÓ 2033
PHILIP K. DICK
AZ EMBER A FELLEGVÁRBAN
ÉRKEZÉS
TED CHIANG
ÉLETED TÖRTÉNETE
ÉS MÁS NOVELLÁK
ADRIAN TCHAIKOVSKY
AZ IDŐ GYERMEKEI
KEN LIU
AZ ISTENEKKEL NEM LEHET VÉGEZNI

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	wasvary@gmail.com	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Simonfalvi Anita	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap